

SEANCES DU MARDI 29 NOVEMBRE 1988
VERGADERINGEN VAN DINSDAG 29 NOVEMBER 1988ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERINGSEANCE DE L'APRES-MIDI
NAMIDDAGVERGADERING

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 367.

MESSAGES:

Page 367.

Chambre des représentants.

COMMUNICATIONS:

Page 367.

1. Assemblée de l'Atlantique Nord.
2. Cour des comptes.

VERIFICATION DE POUVOIRS:

Page 368.

PROJET DE LOI (Discussion):

Projet de loi contenant le budget du ministère de l'Intérieur et de la Fonction publique pour l'année budgétaire 1988.

Discussion générale (Reprise). — *Orateurs*: Mme Nélis, MM. Petitjean, De Beul, Suykerbuyk, Delloy, Didden, Van Hooland, M. Hansenne, ministre de la Fonction publique, M. Tobback, ministre de l'Intérieur, de la Modernisation des Services publics, et des Institutions scientifique et culturelles nationales, p. 368.

Discussion et vote des articles, p. 387.

Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1988-1989
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1988-1989

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 367.

BOODSCHAPPEN:

Bladzijde 367.

Kamer van volksvertegenwoordigers.

MEDEDELINGEN:

Bladzijde 367.

1. Noordatlantische Assemblée.
2. Rekenhof.

ONDERZOEK VAN GELOOFSBRIEVEN:

Bladzijde 368.

ONTWERP VAN WET (Beraadslaging):

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt voor het begrotingsjaar 1988.

Algemene beraadslaging (Hervatting). — *Sprekers*: mevrouw Nélis, de heren Petitjean, De Beul, Suykerbuyk, Delloy, Didden, Van Hooland, de heer Hansenne, minister van Openbaar Ambt, de heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen, blz. 368.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 387.

INTERPELLATION (Discussion):

Interpellation de M. Lannoye au secrétaire d'Etat à la Santé publique et à la Politique des Handicapés et au secrétaire d'Etat aux Affaires européennes et à l'Agriculture sur « la pollution de l'eau potable par les nitrates ».

Orateurs: M. Lannoye, Mme Smet, secrétaire d'Etat à l'Environnement et à l'Emancipation sociale, adjointe au Premier ministre, p. 389.

PROJETS DE LOI (Dépôt):

Page 393.

Projet de loi contenant le budget du ministère des Travaux publics pour l'année budgétaire 1988.

Projet de loi portant des dispositions relatives au statut monétaire, à la Banque Nationale de Belgique, à la politique monétaire et au Fonds monétaire.

PROPOSITIONS DE LOI (Dépôt):

Page 393.

Mme Tyberghien-Vandenbussche. — Proposition de loi modifiant l'arrêté royal du 10 juillet 1975 déterminant le cadre du personnel des parquets près la Cour de cassation, les cours d'appel, les tribunaux de première instance, et de l'auditorat général près la Cour militaire.

M. de Clippele. — Proposition de loi modifiant le Code des droits de succession et le Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe en ce qui concerne les propriétés boisées.

Mme Herman-Michielsens. — Proposition de loi modifiant la loi du 9 août 1963 instituant et organisant un régime d'assurance obligatoire contre la maladie et l'invalidité.

M. Duquesne:

- a) Proposition de loi visant à accorder une indemnité supplémentaire à certains miliciens faisant partie du contingent de l'armée;
- b) Proposition de loi modifiant l'arrêté royal n° 461 du 17 septembre 1986 fixant le plan de rationalisation et de programmation de l'enseignement de promotion sociale.

INTERPELLATIONS (Demandes):

Page 394.

Mme Mayence-Goossens au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Classes moyennes sur « la situation créée par l'arrêt de la Cour d'appel de Gand concernant le problème de l'interruption volontaire de grossesse ».

M. S. Moureaux au ministre des Relations extérieures sur « la position du gouvernement belge à la suite de la déclaration du 15 novembre du Conseil national palestinien proclamant l'Etat palestinien et acceptant la réunion d'une conférence internationale sur la base des résolutions 242 et 338 du Conseil de sécurité ».

M. Cardoen au ministre des Travaux publics sur « l'amélioration de la sécurité routière sur la chaussée de Ninove à Bruxelles ».

M. Hasquin au ministre des Postes, Télégraphes et Téléphones sur « la situation désastreuse des télécommunications en région bruxelloise ».

INTERPELLATIE (Bespreking):

Interpellatie van de heer Lannoye tot de staatssecretaris voor Volksgezondheid en Gehandicaptenbeleid en tot de staatssecretaris voor Europese Zaken en Landbouw over « de verontreiniging van het drinkwater door nitraten ».

Spreekers: de heer Lannoye, mevrouw Smet, staatssecretaris voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie, toegevoegd aan de Eerste minister, blz. 389.

ONTWERPEN VAN WET (Indiening):

Bladzijde 393.

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Openbare Werken voor het begrotingsjaar 1988.

Ontwerp van wet houdende bepalingen met betrekking tot het monetair statuut, de Nationale Bank van België, het monetair beleid en het Muntfonds.

VOORSTELLEN VAN WET (Indiening):

Bladzijde 393.

Mevrouw Tyberghien-Vandenbussche. — Voorstel van wet tot wijziging van het koninklijk besluit van 10 juli 1975 houdende vaststelling van de personeelsformatie van de parketten bij het Hof van cassatie, de hoven van beroep, de rechtbanken van eerste aanleg, en van het auditoraat-generaal bij het Militair Gerechtshof.

De heer de Clippele. — Voorstel van wet tot wijziging van het Wetboek der successierechten en van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten, voor zover betreft de beboste eigendommen.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering.

De heer Duquesne:

- a) Voorstel van wet houdende toekenning van een bijkomende uitkering aan bepaalde dienstplichtigen die tot het legercontingent behoren;
- b) Voorstel van wet tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 461 van 17 september 1986 houdende het rationalisatie- en programmatieplan van het onderwijs voor sociale promotie.

INTERPELLATIES (Verzoeken):

Bladzijde 394.

Mevrouw Mayence-Goossens tot de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Middenstand over « de toestand die is ontstaan na het arrest van het Hof van beroep van Gent in verband met de zwangerschapsafbreking ».

De heer S. Moureaux tot de minister van Buitenlandse Betrekkingen over « het standpunt van de Belgische regering ten aanzien van de verklaring van 15 november van de Palestijnse Nationale Raad, waarbij de Palestijnse Staat wordt uitgeroepen en de noodzaak wordt aanvaard van een internationale conferentie op basis van de resoluties 242 en 338 van de Veiligheidsraad ».

De heer Cardoen tot de minister van Openbare Werken over « de verbetering van de verkeersveiligheid op de steenweg Ninove-Brussel ».

De heer Hasquin tot de minister van Posterijen, Telegrafie en Telefonie over « de rampzalige toestand van de telecommunicatie in het Brussels ».

M. De Cooman au Vice-Premier ministre et ministre des Affaires économiques et du Plan et ministre de l'Éducation nationale sur « la suppression des périodes de soldes fixées par arrêté royal ».

M. Evers au Premier ministre sur « les déclarations diamétralement opposées du ministre des Pensions et du secrétaire d'État aux Victimes de la guerre concernant la situation des incorporés de force dans l'armée allemande dans les Régions annexées ».

De heer De Cooman tot de Vice-Eerste minister en minister van Economische Zaken en het Plan en minister van Onderwijs over « de afschaffing van de bij koninklijk besluit vastgestelde soldenperioden ».

De heer Evers tot de Eerste minister over « de lijnrecht tegenovergestelde verklaringen van de minister van Pensioenen en de staatssecretaris voor Oorlogsslachtoffers betreffende de toestand van de verplicht ingelijfden bij het Duitse leger in het ingelijfde Belgische grondgebied ».

PRESIDENCE DE M. ERDMAN, VICE-PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER ERDMAN, ONDERVOORZITTER

Mme Panneels-Van Baelen, secrétaire, prend place au bureau.

Mevrouw Panneels-Van Baelen, secretaris, neemt plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 h 5 m.

De vergadering wordt geopend te 14 h 5 m.

CONGES — VERLOF

MM. Knuts, pour raison de santé; **Vandekerckhove** et **Désir**, pour d'autres devoirs; **Declerck**, pour devoirs administratifs; **Sprockeels**, malade; **Taminiaux**, **Mme Lieten-Croes**, pour devoirs professionnels et **M. Matthys**, pour raisons familiales, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren **Knuts**, om gezondheidsredenen; **Vandekerckhove** en **Désir**, wegens andere plichten; **Declerck**, wegens ambtsbezigheden; **Sprockeels**, ziek; **Taminiaux**, mevrouw **Lieten-Croes**, wegens ambtsplichten en de heer **Matthys**, wegens familiale redenen.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

MESSAGES — BOODSCHAPPEN

M. le Président. — Par messages du 18 novembre 1988, la Chambre des représentants transmet au Sénat, tels qu'ils ont été adoptés en sa séance de ce jour, les projets de loi:

1° Contenant le budget des Voies et Moyens pour l'année budgétaire 1989;

Bij boodschappen van 18 november 1988, zendt de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat, zoals zij ter vergadering van die dag werden aangenomen, de ontwerpen van wet:

1° Houdende de Rijksmiddelenbegroting voor het begrotingsjaar 1989;

2° Contenant le budget de la Dette publique pour l'année budgétaire 1989;

2° Houdende de Rijksschuldbegroting voor het begrotingsjaar 1989;

— Renvoyés à la commission des Finances.

Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

3° Contenant le budget du ministère de l'Intérieur et de la Fonction publique pour l'année budgétaire 1988;

3° Houdende de begroting van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt voor het begrotingsjaar 1988;

— Inscrit à l'ordre du jour.

Op de agenda geplaatst.

4° De sauvegarde de la compétitivité du pays.

4° Tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen.

— Renvoyé à la commission de l'Economie.

Verwezen naar de commissie voor de Economische Aangelegenheden.

COMMUNICATIONS — MEDEDELINGEN

Assemblée de l'Atlantique Nord — Noordatlantische Assemblée

M. le Président. — Le secrétaire général de l'Assemblée de l'Atlantique Nord transmet au Sénat le texte de neuf résolutions (nos 195 à 203), adoptées par l'Assemblée à l'issue de sa trente-quatrième session annuelle qui s'est tenue à Hambourg du 13 au 18 novembre 1988.

De secretaris-generaal van de Noordatlantische Assemblée zendt aan de Senaat de tekst van negen resoluties (nrs. 195 tot 203), aangenomen door de Assemblée tijdens haar jaarlijkse plenaire zitting, die werd gehouden te Hamburg van 13 tot 18 november 1988.

— Renvoi à la commission des Relations extérieures.

Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen.

Cour des comptes — Rekenhof

M. le Président. — Conformément aux articles 14 et 17 modifiés de la loi du 29 octobre 1846, la Cour des comptes a transmis au Sénat, par dépêche du 23 novembre 1988, la délibération n° 199 du Conseil des ministres du 2 août 1988 au sujet du différend survenu entre son collègue et la secrétaire d'Etat aux Pensions concernant la pension de survie de Mme Renée Baucher, veuve de M. René Paris, ancien agent du Fonds des bâtiments scolaires de l'Etat (ministère de l'Education nationale).

Overeenkomstig de gewijzigde artikelen 14 en 17 van de wet van 29 oktober 1846, heeft het Rekenhof aan de Senaat gezonden, bij dienstbrief van 23 november 1988, het besluit nr. 199 van de Ministerraad d.d. 2 augustus 1988 betreffende het geschil tussen zijn college en de staatssecretaris voor Pensioenen omtrent het overlevingspensioen van mevrouw Renée Baucher, echtgenote van de heer René Paris, gewezen personeelslid van het *Fonds des bâtiments scolaires de l'Etat* (ministerie van Onderwijs — Fr.).

— Renvoi à la commission des Finances.

Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

M. le Président. — Il est donné acte de cette communication au premier président de la Cour des comptes.

Van deze mededeling wordt aan de eerste voorzitter van het Rekenhof akte gegeven.

Par dépêche du 23 novembre 1988, la Cour des comptes transmet également au Sénat les comptes des organismes d'intérêt public pour l'année 1984 (142e cahier d'observations), ainsi que les comptes antérieurs d'organismes d'intérêt public qui ont transmis tardivement leurs comptes à la Cour.

Bij dienstbrief van 23 november 1988 zendt het Rekenhof eveneens aan de Senaat de rekeningen over van de instellingen van openbaar nut voor het jaar 1984 (142e boek van opmerkingen), samen met de vroegere rekeningen van instellingen van openbaar nut die hun rekeningen laattijdig aan het Hof hebben overgelegd.

Par ailleurs, en exécution de l'article 116 de la Constitution, la Cour des comptes a transmis au Sénat, par dépêche du 23 novembre 1988, les fascicules I et Ibis du 145e cahier d'observations.

Voorts heeft het Rekenhof overeenkomstig artikel 116 van de Grondwet, aan de Senaat gezonden, bij dienstbrief van 23 november 1988, de delen I en Ibis van het 145e boek van opmerkingen.

Il est donné acte de ces communications au premier président de la Cour des comptes.

Van deze mededelingen wordt aan de eerste voorzitter van het Rekenhof akte gegeven.

ONDERZOEK VAN GELOOFSBRIEVEN

VERIFICATION DE POUVOIRS

De Voorzitter. — Bij de Senaat is het dossier aanhangig van de heer Henricus Geeraerts, tot senator verkozen door de provincieraad van Antwerpen.

Le Sénat est saisi du dossier de M. Henricus Geeraerts, élu sénateur par le conseil provincial d'Anvers.

De commissie voor het Onderzoek van de Geloofsbrieven is zoeven bijeengekomen om de geloofsbrieven van de heer Geeraerts te onderzoeken.

La commission de Vérification des Pouvoirs vient de se réunir pour la vérification des pouvoirs de M. Geeraerts.

Ik stel u voor onmiddellijk het verslag van deze commissie te horen.

Je vous propose d'entendre immédiatement le rapport de la commission. (*Assentiment.*)

Dan verzoek ik de heer Egelmeers, rapporteur, kennis te geven van het verslag van de commissie voor het Onderzoek van de Geloofsbrieven.

De heer Egelmeers, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, de bestendige deputatie van de provincieraad van Antwerpen heeft op 17 november 1988 de heer Henricus Geeraerts, enig voorgedragen kandidaat, tot senator verkozen verklaard ter vervanging van de heer Oktaaf Meyntjens, die ontslag heeft genomen.

Daar de verkozene het bewijs heeft geleverd dat hij aan alle verkiesbaarheidsvereisten opgelegd door de Grondwet voldoet, heeft de commissie eenparig de eer u voor te stellen de heer Henricus Geeraerts als lid van de Senaat toe te laten. (*Applaus op alle banken.*)

De Voorzitter. — Daar niemand het woord vraagt, breng ik de conclusie van dit verslag in stemming.

Personne ne demandant la parole, je mets aux voix les conclusions de ce rapport.

— Deze conclusie, bij zitten en opstaan in stemming gebracht, wordt aangenomen.

Ces conclusions, mises aux voix par assis et levés, sont adoptées.

De Voorzitter. — Ik verzoek de heer Geeraerts de grondwettelijke eed af te leggen.

De heer Geeraerts. — Ik zweer de Grondwet na te leven.

De Voorzitter. — Ik geef de heer Geeraerts akte van zijn eedaflegging en verklaar hem aangesteld in zijn functie van senator. (*Applaus op alle banken.*)

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DE L'INTERIEUR ET DE LA FONCTION PUBLIQUE POUR L'ANNEE BUDGETAIRE 1988

*Reprise de la discussion générale
et vote des articles*

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN OPENBAAR AMBT VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1988

*Hervatting van de algemene beraadslaging
en stemming over de artikelen*

M. le Président. — Nous reprenons la discussion générale du projet de loi contenant le budget du ministère de l'Intérieur et de la Fonction publique pour l'année budgétaire 1988.

Wij hervatten de algemene beraadslaging over het ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt voor het begrotingsjaar 1988.

La parole est à Mme Nélis.

Mme Nélis. — Monsieur le Président, dans le budget 1988 du ministère de l'Intérieur que nous examinons aujourd'hui, il est intéressant de s'arrêter à l'article 2 relatif aux objecteurs de conscience.

Le statut d'objecteur de conscience adopté en 1964, modifié en 1975, a été défiguré par les arrêtés de juillet 1985 et d'avril 1988.

Une résolution adoptée par le Parlement européen en 1983 avait été suivie du dépôt de plusieurs propositions de loi, émanant notamment d'écologistes. Quant à la proposition de loi de M. Temmerman, elle fut déposée une deuxième fois en décembre 1985 et une troisième fois en février 1988.

Sous votre impulsion, monsieur le ministre, cette proposition, qui devait doter l'objecteur de conscience d'un statut valable, a été examinée assez rapidement en commission de l'Intérieur à la Chambre.

Cependant, des amendements du gouvernement déposés la veille du débat et du vote en séance plénière, ont introduit, dans cette proposition, des éléments beaucoup plus discutables, sans avoir fait l'objet d'un débat approfondi. Si, à la Chambre, les écologistes se sont abstenus sur cette proposition, pourtant positive à certains égards, c'était précisément pour marquer leur désapprobation sur les points inacceptables introduits par ces amendements.

Dès le 7 juillet, le projet de loi a été transmis au Sénat. En commission de l'Intérieur, vous avez, monsieur le ministre, annoncé qu'il serait discuté après le 15 octobre. Nous voici aux portes de décembre et ce projet n'a toujours pas été inscrit à l'ordre du jour.

Je m'étonne de ce retard, alors que tout avait été si vite à la Chambre. Pourquoi ces tergiversations? Est-ce pour donner à chacun un temps de réflexion pour peser les effets de l'adoption de certaines mesures? Quoi qu'il en soit, n'est-il pas temps d'aborder ce projet et de rouvrir le débat avec la volonté d'arriver à un statut équitable, reconnaissant à ces jeunes le droit de choisir le service civil, sans mesures discriminatoires, et d'assurer en même temps une meilleure adéquation entre leur formation et leur affectation, afin que ce service civil soit véritablement utile, rencontrant les besoins de notre société et la compétence des objecteurs?

Les écologistes ont déposé, au Sénat, des amendements à ce projet de loi. Ces amendements visent à établir un parallélisme entre le statut de l'objecteur et la situation du milicien, quant à la durée du service et aux allocations journalières. Ce dernier point exclut l'octroi du « minimum de moyens d'existence » inacceptable, car il réduit l'objecteur à un statut d'« assisté », alors qu'il est au service de la société et que ce service est pour lui inéluctable.

Pour un service civil plus efficace, nous avons déposé un amendement tendant à la suppression des priorités et des quotas. Enfin, un dernier amendement vise à assurer la formation de l'objecteur à la défense de type non violent et cela dans le but de contribuer à la défense de notre société, sans recours s'il en était besoin à des moyens de type militaire.

Dans le cadre du présent budget, une somme de cinq millions, réservée à la formation des objecteurs de conscience, est ventilée sous trois rubriques distinctes, à savoir l'entrée en service, les premiers soins et les tâches de l'objecteur. Or, actuellement, il semble que seule la formation à l'entrée en service soit dispensée aux objecteurs. Il serait tout à fait regrettable de minimiser l'intérêt de cette formation. Pour notre part, nous souhaitons qu'elle soit, au contraire, davantage valorisée.

Les écologistes vous demandent donc, monsieur le ministre, de rouvrir largement le débat au sujet de ce projet.

A l'heure où la violence nous entoure de toutes parts et est présente jusque dans nos stades et sur les petits écrans de nos foyers, il est bon, il est réconfortant de penser qu'une partie de notre jeunesse a choisi la voie difficile de la non-violence. Il nous appartient de faire en sorte qu'elle n'en soit pas pénalisée. (Applaudissements.)

M. le Président. — La parole est à M. Petitjean.

M. Petitjean. — Monsieur le Président, un vent de fronde souffle dans la fonction publique!

Ces derniers jours, un peu partout dans le pays, les policiers sont descendus en nombre et en force dans les rues de leur ville. Ce n'était malheureusement pas pour arrêter de quelconques malfaiteurs surpris en flagrant délit, mais plutôt pour clamer leur indignation et leur écœurement face aux conditions matérielles et morales déplorables dans lesquelles ils doivent accomplir leur travail.

Les manifestations des policiers, si elles ont été les plus remarquées, ne constituent cependant que la partie la plus

visible du mécontentement général qui gagne l'ensemble des fonctionnaires du pays.

Comment pourrait-on ne pas les comprendre!

Le nombre de personnes employées par les pouvoirs publics a augmenté d'environ 30 p.c. entre 1970 et 1988. Au cours de ces vingt dernières années, quelque 200 000 personnes supplémentaires ont été engagées dans le secteur public qui compte aujourd'hui au sens large, environ 890 000 salariés, soit environ un quart de la population active du pays. Je pense ne pas trop m'avancer en présumant qu'il doit s'agir là d'un véritable record du monde.

Cependant, les chiffres révèlent également que la part représentée par les revenus des agents des services publics dans le revenu national est passé de 16,9 à 14,7 p.c. La comparaison des chiffres cités à l'instant permet immédiatement de comprendre la cause de ce mécontentement des agents de la fonction publique.

Comparé au salaire des travailleurs du privé, le traitement des fonctionnaires n'a certes rien d'enviable et peu importe ici de donner raison aux organisations syndicales selon lesquelles l'écart entre secteur privé et secteur public serait de l'ordre de 20 p.c., ou au ministre de la fonction publique qui, pour sa part, évalue cette disparité entre 10 et 15 p.c.

M. Hansenne, ministre de la Fonction publique. — Qui a fait cette estimation?

M. Petitjean. — Le ministre de la Fonction publique, c'est-à-dire vous-même.

M. Hansenne, ministre de la Fonction publique. — Il est toujours intéressant d'apprendre des choses que l'on ignore! (Sourires.)

M. Petitjean. — Le ministre de la Fonction publique trouve deux causes à cette crise qui frappe l'ensemble de nos pouvoirs publics. Tout d'abord, un personnel pléthorique. A cet égard, je viens de citer les chiffres. J'ajouterai que les 200 000 personnes engagées au cours des vingt dernières années dans les différentes administrations publiques ne l'ont pas été nécessairement pour des raisons d'efficacité administrative. Il est également à remarquer que les formations politiques libérales portent peu de responsabilité dans cet état de choses, l'engagement massif dans la fonction publique ayant été surtout le fait des gouvernements à participation socialiste. D'ailleurs, très objectivement, dans une interview qu'il accordait au journal *Le Soir*, ce 23 novembre, M. Hansenne reconnaissait que « les recrutements ont été sévèrement limités pendant la période précédente », c'est-à-dire pendant la période de participation libérale au gouvernement.

Toujours selon le ministre de la Fonction publique, une autre cause de la grogne actuelle des services publics réside dans la démotivation des cadres dirigeants par les hommes politiques eux-mêmes, qui ont préféré, depuis longtemps, faire confiance à leurs cabinets plutôt qu'à leurs administrations.

Aujourd'hui, le gouvernement est au pied du mur. Une nouvelle réunion gouvernement-services publics est prévue pour ce mercredi 30 novembre 1988.

Je n'ose évidemment pas espérer que le gouvernement dévoilera ses batteries aujourd'hui, en séance du Parlement, en révélant publiquement les propositions qu'il entend faire aux représentants de la fonction publique dans les discussions de demain.

Votre gouvernement, monsieur le ministre, est cependant condamné à la réussite. Un échec signifierait un durcissement immédiat et sensible des actions de grève entreprises dans les différents services administratifs et se serait une fois de plus, le public qui se trouverait pris en otage. Mais, quel que soit le succès de vos négociations, soyez assuré qu'il ne s'agira que d'une victoire à la Pyrrhus. Ne pas répondre suffisamment aux revendications légitimes des travailleurs concernés laissera le feu couver sous la cendre jusqu'à une prochaine explosion de mécontentement. Mais, par ailleurs, vous ne pourrez évidemment rencontrer les revendications de vos interlocuteurs qu'au péril de l'orthodoxie budgétaire au nom de laquelle ce gouverne-

ment, à participation socialiste, a pourtant déjà sacrifié une bonne part de la cordialité qu'il entendait mettre dans sa politique nouvelle.

Sachez, monsieur le ministre, que les libéraux suivront avec grand intérêt vos pérégrinations.

Etrange situation, en vérité, que la vôtre qui vous place devant la nécessité, comme ministre de la Fonction publique, de désengager le plus possible et le plus rapidement possible, alors que, comme ministre de l'Emploi et du Travail, pendant tant d'années, votre action a consisté à tout mettre en œuvre pour favoriser l'embauche des travailleurs.

Comme le disait l'éditorialiste de *La Dernière Heure* de ce 26 novembre: «Chargé de ces dossiers depuis bien des années et à travers toutes les coalitions, M. Hansenne donne l'image d'un non-ministre qui voit et dit assez bien ce qu'il faudrait faire, mais ne le fait surtout pas.»

Le bouillonnement qui agite actuellement la fonction publique met, une fois de plus, en évidence la précipitation avec laquelle l'actuelle coalition procède à la régionalisation du pays. On fédéralise en toute hâte et l'on procède au transfert de centaines de milliers de fonctionnaires, avant même de s'être interrogé, avec sérieux, sur la manière de concevoir une administration moderne, rentable et efficace ainsi que sur le rôle exact qu'elle doit remplir. Une étude tendant à obtenir une réforme globale et nécessaire de l'administration, au sens large, aurait permis de procéder à une «redéfinition» des tâches à remplir par les différentes administrations sectorielles.

Les bourgmestres et autres mandataires communaux présents dans cette assemblée ne me contrediront pas si j'affirme que satisfaire aujourd'hui aux revendications salariales de tous les agents des services publics — et comment pourrait-on concevoir que l'on satisfasse à ces revendications pour une catégorie seulement de ces agents? — risque de compromettre très vite les finances communales. Les policiers communaux revendiquent de meilleurs traitements. Mais ceux-ci sont entièrement à charge des finances communales, alors qu'une partie de plus en plus importante de l'activité de la police communale consiste à accomplir des tâches relevant des autorités nationales. Faut-il rappeler la révolte des communes, il y a quelque temps, en constatant qu'une bonne partie du temps de leurs policiers était consacrée à distribuer, aux frais de la commune, les plis judiciaires déposés par les huissiers dans les commissariats de police?

Le désordre dans la logique de l'efficacité administrative existait déjà.

Votre régionalisation improvisée, dont les effets sur le fonctionnement de l'administration n'ont certainement pas été correctement analysés, ne fera que l'accentuer et l'aggraver au détriment, une fois de plus, du public.

En raison de l'incohérence de votre politique, en matière de fonction publique, je crains que le citoyen de ce pays n'ait malheureusement la conviction que Courteline n'est pas mort. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Beul.

De heer De Beul. — Mijnheer de Voorzitter, aangezien deze begroting reeds voor elf twaalfden is uitgegeven en het begrotingsvolume van Binnenlandse Zaken tot circa 5 miljard wordt teruggebracht op 1 januari 1989, kan het uiteraard niet de bedoeling zijn hier een uitgebreide beleidsvisie te ontwikkelen. Daar we echter niet de gelegenheid hebben gehad om deze begroting in de commissie te bespreken, willen wij van deze gelegenheid gebruik maken om de aandacht van de minister te vragen voor een tiental punten, zoals de heer Luyten vanmorgen al heeft aangekondigd.

Een eerste punt betreft de financiën van de grote steden. In het regeerakkoord staat dat in afwachting van de werkelijke overdracht van het Hulpfonds voor het financieel herstel van de gemeenten samen met de gewest- en gemeenschapsexecutieven snel een oplossing zal worden gezocht voor het probleem van de financiën van de grote steden. Vóór de jongste gemeente-

raadsverkiezingen heeft de minister tijdens een van de gemeenschappelijke commissievergaderingen van Kamer en Senaat het probleem uiteengezet van het financieel tekort van de steden Luik en Brussel. Over de andere grote steden werd daarbij niet zo veel substantieels medegedeeld.

Na het weekend konden we in de krant lezen dat de regering een beslissing zou hebben genomen voor de schulden van de grote steden. Met de globale operatie zou een bedrag van 118 miljard zijn gemoeid. Wallonië zou 45 miljard krijgen. Dit stemt overeen met de schuld die de stad Luik niet kan terugbetalen aan het zogenaamde Fonds-Nothomb. Vlaanderen zou 60,7 miljard krijgen en Brussel 13,1, plus nog 3,9 miljard per jaar tot en met het jaar 2009 om de schuld van deze stad aan het Fonds-Nothomb terug te betalen. Graag vernamen we van de minister of deze cijfers juist zijn, wat precies door de regering is beslist en of deze oplossing de instemming heeft gekregen van de gemeenschaps- en gewestexecutieven.

Mijn tweede punt betreft het Gemeentefonds. «Vanaf 1 januari 1989 wordt de budgettaire massa van het Gemeentefonds overgedragen naar de gewesten. Aangezien er juridisch op dat ogenblik geen Gemeentefonds zal bestaan» — zo lezen we in het Kamerverslag over deze begroting — «wordt er nu in samenwerking met de administratie en de gewestministers naar een overgangsregeling gezocht om het Gemeentefonds te liquideren voor het eerste trimester van 1989». De gewestraden zullen na 1 januari 1989 een nieuw gemeentefonds moeten opzetten. Zulks zal wat tijd in beslag nemen. Bovendien laat alles voorzien dat de gemeenschaps- en gewestbegrotingen pas omstreeks Pasen 1989 zullen kunnen worden goedgekeurd door de verschillende raden.

Tijdens de overgangsfase dreigen de klassieke werking van het Gemeentefonds en de normale financiering van de gemeenten in het gedrang te komen. Heeft de minister met zijn collega's van de executieven, bevoegd voor Binnenlandse Zaken, reeds een scenario uitgewerkt om, bijvoorbeeld via een kredietopening bij het Gemeentekrediet, de overbrugging van deze moeilijke overgangsperiode mogelijk te maken?

Ten derde handel ik even over de benoeming van de burgemeesters.

Ik loop wellicht wat vooruit op de mondelinge vraag die collega Suykerbuyk donderdag zal stellen, maar wij dringen erop aan dat de Gemeenschapsexecutieven betrokken worden bij de voordracht van de kandidaat-burgemeesters aan de Koning.

Ik weet wel dat dit tot de bevoegdheid van de minister van Binnenlandse Zaken behoort en ik wil daar geen afbreuk aan doen. Niettemin wint de minister traditioneel het advies in van de provinciegouverneur en ook van de procureur-generaal, die zijn respectievelijke procureurs raadpleegt. Is het dan niet aan te raden deze traditionele aanpak — nu wij bij de federale staat zijn aanbeland — bij te sturen en ook het advies van de gemeenschapsexecutieven in te winnen? Dat ligt voor de hand, vermits de burgemeesters ook instaan voor de uitvoering van de decreten. Bovendien zijn ze in hun gemeenten ook de vertegenwoordigers van het centrale gezag dat door de executieven wordt uitgeoefend. Ik verwacht niet dat de minister tijdens deze bespreking zal antwoorden maar ik hoop dat onze visie het antwoord dat hij aan collega Suykerbuyk zal geven, zal hebben beïnvloed.

Ten vierde zijn er de districtsraden.

In het regeerakkoord met de minister wordt de oprichting van districtsraden als een vorm van binnengemeentelijke decentralisatie aanbevolen. Op het ogenblik fungeren in Groot-Antwerpen reeds districtsraden, maar objectief beschouwd gaat het daarbij slechts om veredelde adviesorganen zonder beslissingsbevoegdheid, zonder wettelijke erkenning en zonder vergoeding voor de raadsleden die er deel van uitmaken.

Meer speciaal met het oog op de bijzondere situatie en de bijzondere problemen die thans in Groot-Antwerpen, vooral na de jongste verkiezingen, rijzen, ware het aangewezen dat opdracht zou worden gegeven een wetsontwerp voor te bereiden waardoor in onze Gemeentewet het systeem van de districtsra-

den officieel zou worden ingeschreven. Daarbij moet men er vooral op letten deze raden een zo groot mogelijke bevoegdheid te geven. Men mag evenwel niet uit het oog verliezen dat deze bevoegdheden grotelijk zullen moeten toegekend worden door de respectieve gemeenteraden.

Een vijfde punt betreft het politiek verlot. Het politiek verlot vormt een bijdrage tot een verfijnde werking van onze democratie. Wij willen dan ook de aandacht van de minister vestigen op twee punten: ten eerste, de reeds zo lang gewenste uitbreiding van de wet van 18 september 1986 tot instelling van het politiek verlot voor de personeelsleden van de overheidsdiensten zou moeten worden uitgebreid tot het onderwijzend personeel. Aldus zou een reël bestaande discriminatie terzake worden weggewerkt; ten tweede, het invoeren van een systeem van politiek verlot voor parlementsleden door aanpassing van de wet van 6 augustus 1931 houdende vaststelling van onverenigbaarheden en ontzeggingen lijkt ons absoluut noodzakelijk. Dit zou de integriteit en de onafhankelijkheid van de betrokken parlementsleden ten goede komen. Beide punten zijn in het regeerakkoord ingeschreven. Wij rekenen op u om er zo spoedig mogelijk werk van te maken.

In verband met het zesde punt, de openbaarheid van bestuur, hebben wij, net als collega Vic Anciaux, in de krant met voldoende de aankondiging gelezen, mijnheer de minister, van uw wetsontwerp inzake de openbaarheid van bestuur. Het verheugt ons dat u aldus een bijdrage wil leveren aan de verfijning van ons democratisch bestel en wij verwachten dat uw ontwerp een synthese zal zijn van de diverse wetsvoorstellen die ter zake bij het Parlement aanhangig zijn en dat uw ontwerp tevens de vijf grote principes zal bevatten die in het wetsvoorstel van de heer Anciaux zijn opgenomen. Bedoeld wetsontwerp geeft vooral nieuwe rechten aan de burger maar daarom nog niet aan de democratisch verkozen vertegenwoordigers van diezelfde burger. Ik bedoel de parlementsleden. Wij zouden het op prijs stellen — en hier verwijzen wij weer naar het regeerakkoord — dat u een wetsontwerp zou indienen om het individueel controlerecht van ieder parlements lid afzonderlijk te versterken. De parlementsleden zouden uiteindelijk tegenover de uitvoerende macht, zijnde de nationale regering en de gewestelijke executieven, over hetzelfde controlerecht moeten kunnen beschikken als gemeente- en provincieraadsleden hebben tegenover respectievelijk het schepencollege en de bestendige deputatie. Het verbeteren van het individueel controlerecht van de parlementsleden is absoluut noodzakelijk, al was het maar om een evenwichtiger verhouding tot stand te brengen tussen de wetgevende en de uitvoerende macht. Andermaal rekenen wij op u, mijnheer de minister, dat u daar binnen de kortst mogelijke tijd werk zal van maken.

Ik wil nog even stilstaan bij een zevende punt, het Rijksregister. In het verslag van de Kamercommissie voor de Binnenlandse Zaken lees ik: «Een eerste vaststelling die zich in ons land opdringt, is dat de limiet bereikt is inzake machtigingen tot toegang tot het Rijksregister». De afgelopen twee jaar heb ik deze bedenking ook herhaaldelijk gemaakt. Men kon immers geen *Staatsblad* openslaan of er werd in aangekondigd dat een bepaalde overheidsinstelling toegang had gekregen tot het Rijksregister. Wij delen uw visie dat zo vlug mogelijk een algemene wet tot bescherming van de privacy moet worden goedgekeurd omdat zulks sterk verband houdt met eventueel misbruik van het Rijksregister.

Bij de stemming over de wet in de Kamer hebben wij daar indertijd ook op aangedrongen. Wij hebben de wet evenwel goedgekeurd omdat wij meenden dat de artikelen 12 en 13 waarborgen inhielden. Artikel 12 stelt een raadgevende commissie in met onderzoeksbevoegdheid en artikel 13 voorziet in sancties in geval van misbruik, maar blijkbaar zijn deze artikelen niet voldoende om misbruiken te voorkomen en te bestrijden.

Mijnheer de minister, ik ben het volkomen met u eens als u zegt dat een algemene wet tot bescherming van de privacy zo vlug mogelijk moet worden goedgekeurd. Ik hoop dat u bij uw collega van Justitie hierop zal aandringen.

Ik heb met enige verwondering een verklaring van u nopens het Rijksregister gelezen in het verslag. Ik lees op bladzijde 21

onder het kapittel van de beveiliging van de informaticsysteemen: «Hetgeen echter ontbreekt in België is een algemene wetgeving inzake de bescherming van gegevens. Dit is precies de reden waarom de rijkswacht nog steeds geen machtiging heeft gekregen inzake toegang tot het Rijksregister. Uiteraard kan de rijkswacht deze gegevens onrechtstreeks opvragen via de gemeentebesturen, wat trouwens niet zelden een groot verlies aan tijd met zich brengt. Toch kan geen toelating worden verleend aan de rijkswacht, zolang er geen wetgeving inzake privacy is uitgewerkt, die een juist evenwicht bewerkstelligt tussen de verschillende belangen. De minister wijst er overigens op dat het Rijksregister intern goed beveiligd is. Niettemin zal de wet ook dienen te voorzien in een externe en meer bepaald een parlementaire controle.»

Ik heb reeds verklaard dat er om de haverklap in het *Staatsblad* koninklijke besluiten verschijnen waarbij sommige overheidsdiensten toegang wordt verleend tot het Rijksregister. Het koninklijk besluit van 19 september 1986 bijvoorbeeld verleent de rijkswacht toegang tot het Rijksregister van de natuurlijke personen, en is gepubliceerd in het *Staatsblad* van 5 november 1986. Heeft u dat over het hoofd gezien of is het koninklijk besluit ingetrokken?

Om dit punt te besluiten, doe ik een suggestie. Ga eens na, mijnheer de minister, wat in Nederland ter zake gebeurt. In Nederland is men namelijk volop bezig met het uitwerken van een wet, waarvan het opschrift luidt: «Regels ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer in verband met politieregisters. Wet politieregisters.» De voorbereiding van het ontwerp en de documenten die erover verschenen zijn, zijn uitermate interessant en zouden volgens mij het voorwerp moeten uitmaken van een afzonderlijke wetgeving op de beveiliging van de gegevens die in het Rijksregister zijn opgeslagen.

Ten achtste, in het kamerverslag over deze begroting lezen wij dat de minister in het bezit is van een rapport over de incidenten die zich de jongste maanden met betrekking tot het rijkswachtkorps hebben voorgedaan. Tevens neemt de minister zich voor om in de loop van de maand november hieromtrent bij het Parlement verslag uit te brengen. De maand november loopt bijna ten einde.

Wij verwachten dan ook dat de minister van deze begrotingsbespreking gebruik zal maken om zijn conclusies mede te delen nopens de verdachtmakingen en de beschuldigingen aan het adres van de rijkswacht. Wij verwachten ook dat de minister zal uiteenzetten welke concrete maatregelen hij zal nemen om de malaise rond het rijkswachtkorps weg te nemen. Indien daarvoor wetgevende maatregelen nodig zijn, kan de minister beslist op onze steun rekenen.

Punt 9: het statuut van de gewetensbezwaarden. Reeds vóór het zomerreces werd in de Kamer het wetsvoorstel-Temmerman ter zake aangenomen en als ontwerp van wet tot wijziging van de wetten houdende het statuut van de gewetensbezwaarden aan de Senaat overgezonden. Dit wetsontwerp brengt voor de gewetensbezwaarden een redelijke verbetering mee ten opzichte van de bestaande toestand.

Zo wordt onder meer de duur van de burgerdienst teruggebracht en wordt de aanvraagprocedure vereenvoudigd en bespoedigd. Wel is het zo dat het wetsontwerp een sterk afgezwakte versie is van het oorspronkelijk wetsvoorstel Temmerman. Ten eerste, wordt de diensttijd niet substantieel verminderd; ten tweede wordt het levensminimum wel officieel erkend, maar zal het slechts aan een zeer klein aantal gewetensbezwaarden kunnen worden uitgekeerd; ten derde, blijft het prioriteitsstelsel in de verzorgingssector van toepassing en houdt men geen rekening met de reële capaciteiten van de gewetensbezwaarde voor de hem opgelegde taak; ten vierde, het quotastelsel dat het maximum aantal gewetensbezwaarden per organisatie vastlegt houdt geen rekening met de werkelijke vraag en aanbod van respectievelijk organisaties en gewetensbezwaarden; ten vijfde, de bijdrage van 3 000 frank per gewetensbezwaarde zal een extra last zijn voor de kleine organisaties die door de aard van hun activiteiten weinig inkomsten hebben, enzovoort.

De behandeling van dit wetsontwerp komt in de Senaat blijkbaar niet van de grond. Mijn vraag is dan ook of de minister daar voor iets tussenzit. Ik bedoel dit niet pejoratief, want het zou perfect kunnen dat de minister zich voorneemt het ontwerp te amenderen in de zin zoals dat bijvoorbeeld werd gevraagd door het Nationaal Coördinatiecomité van de gewetensbezwaaarden. Wij verklappen de minister geen geheim als wij hem zeggen dat hij in dat geval zeker ook op onze steun kan rekenen.

Nog een tiende en laatste punt. Een jaar geleden konden de leden van de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden een bezoek brengen aan het coördinatie- en crisiscentrum van de regering, gevestigd in het gebouw van Binnenlandse Zaken in de Wetstraat. In verband met dit crisiscentrum wil ik de minister toch een aantal vragen stellen.

Ten eerste, zijn de opdrachten en de structuur van dit crisiscentrum bij koninklijk besluit vastgelegd? Indien dit niet zo is, wens ik te vernemen waarom dit niet is gebeurd.

Ten tweede, is het bij dit crisiscentrum betrokken personeel opgenomen in het organieke kader van het ministerie van Binnenlandse Zaken? Indien dit niet is gebeurd, vernam ik ook graag waarom niet.

Ten derde, werd de meldingsplicht van de diverse overheden aan het crisiscentrum reeds in een omzendbrief vastgelegd? In ontkennend geval stel ik opnieuw de vraag: waarom niet? Tenslotte, had ik graag de evaluatie gekend die de minister na één jaar werking van het crisiscentrum heeft gemaakt.

Dat waren de tien punten waarvoor ik uw aandacht vraag. Wij hopen op alle tien een antwoord te krijgen. *(Applaus.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Suykerbuyk.

De heer Suykerbuyk. — Mijnheer de Voorzitter, ik verontschuldigd mij eerst omdat ik dit debat door verplichtingen in de Vlaamse Raad tot op heden niet heb bijgewoond.

Ik zal mij bepalen tot een aantal praktische vragen. Vermits wij door de werkzaamheden niet in de gelegenheid zijn geweest in de commissie vragen te stellen, zal ik deze vragen nu moeten stellen.

Allereerst de brandweer. Ik wil hier pleiten voor een fusie tussen de brandweer en de burgerlijke bescherming. Ik geloof dat dit een beleidsaspect is waarover men zich in het departement van Binnenlandse Zaken eens terdege moet buigen, al was het maar omdat wij vaststellen dat ter zake heel wat taken mekaar overlappen, dat de middelen beperkt zijn en dat een dergelijke fusie op het gebied van efficiëntie en veiligheid ongetwijfeld heel veel zou verbeteren. Ik beperk mij ertoe dit probleem gewoon aan te halen, zonder er verder op in te gaan.

Ik heb twee concrete vragen over de brandweer. Het is u bekend, mijnheer de minister, dat enkele jaren geleden een nieuwe wet werd aangenomen, waardoor elke gemeente het recht heeft over een zelfstandig brandweerkorps te beschikken. Ik verklap geen geheimen wanneer ik zeg dat deze wet door de beide Kamers werd goedgekeurd zonder dat uw administratie daarbij van veel enthousiasme getuigde. Ik moet dat wel vaststellen, omdat ik in de praktijk opmerk dat men de gemeenten, die krachtens deze wet terecht een zelfstandig brandweerkorps willen oprichten, niet aanmoedigt. Een gemeente die zich op de wet beroept, mag vanwege de administratie toch enige aanmoediging verwachten. Het tegendeel is echter waar. Ik ken verscheidene gevallen waarbij men het die gemeenten moeilijk maakt. Ik richt mij niet tot u of tot uw kabinet. Ik weet dat het kabinet van uw voorganger deze wet aan onze zijde heeft verdedigd, maar ik kan niet anders dan constateren dat degenen die met de uitvoering ervan belast zijn — en dat zijn ook de provinciale instanties —, een houding aannemen die getuigt van «die wet is er wel, maar er zijn zoveel problemen dat wij u echt niet kunnen helpen». Het is duidelijk dat iemand die niet graag ziet dat aan een wet het gepaste gevolg wordt gegeven, wel een middel vindt om de betrokken gemeenten wandelen te sturen.

Vandaag wil ik vragen dat u er als minister voor zou waken dat de gemeenten die een zelfstandig korps wensen uit te bouwen en die voldoen aan de voorwaarden inzake opleiding en uitrus-

ting, hiervoor de gelegenheid zouden krijgen. Er bestaat een reglement dat zegt dat de opleiding van brandweerlieden alleen kan worden gegeven door leden van een erkend korps. In dat geval is het toch moeilijk voor gemeenten zonder erkend korps om een opleiding te organiseren, hoeveel inspanningen zij zich hiervoor ook willen getroosten. Ik vraag u dus, mijnheer de minister, dat de gemeenten die geld overhebben voor de beveiliging van hun bevolking en in uitvoering van de wet een zelfstandig korps willen oprichten, zouden worden geholpen.

Een tweede punt dat ik nu wil signaleren betreft de C-korpsen. Enkele jaren geleden, toen er nog geen sprake van was de C-korpsen te subsidiëren, heeft uw departement toch een initiatief in die zin genomen. Dus ook de C-korpsen krijgen toelagen voor de uitrusting. De meest recente cijfers waarover ik beschik, zijn van 1986. De toelagen aan de C-korpsen bedroegen toen 16 pct. Dit is misschien een aarzeland begin, maar ik dring er toch op aan deze toelagen te verhogen, zij het dan ten nadele van andere korpsen. De 16 pct. thans misschien aangegroeid tot 20 pct., lijkt me toch aan de lage kant.

Als minister van Binnenlandse Zaken bent u samen met uw collega van Buitenlandse Betrekkingen betrokken bij de Benelux-overeenkomst die wil komen tot grensoverschrijdende samenwerking van territoriale autoriteiten en overheidsinstellingen. Dit wordt een eentonig verhaal. Het comité van ministers van de Interparlementaire Beneluxraad bevestigt ons dat dit verdrag besproken werd en zal worden uitgevoerd.

Ik heb uw collega van Buitenlandse Betrekkingen, de heer Tindemans, dan ook gevraagd hoe het verder zal gaan met dit verdrag. Hoe zal men een oplossing geven aan het ongunstig advies ter zake van de Raad van State? U heeft mij ooit in antwoord op een vraag optimistisch gestemd door te bevestigen dat deze zaak in orde zal komen. Na zoveel maanden komen er trouwens enkele positieve antwoorden op de menigvuldige vragen. De heer Wyninckx kan hier mijn getuige zijn. Tijdens de vorige vergadering van de Interparlementaire Beneluxraad heeft het Comité van ministers ons beloofd dat wij onze vraag niet meer zouden moeten herhalen daar tegen de volgende vergadering alles in orde zou zijn. Die volgende vergadering heeft vorig week-end plaatsgehad.

De heer Wyninckx. — Mijnheer Suykerbuyk, ik heb vanochtend de gelegenheid gehad de minister van Buitenlandse Betrekkingen dezelfde vraag te stellen. Hij heeft de bal aan de minister van Binnenlandse Zaken toegespeeld.

De spoedige bekrachtiging van deze overeenkomstig, die in Nederland en Luxemburg reeds heeft plaatsgehad, hangt volgens hem alleen nog af van de definitieve beslissing van de minister van Binnenlandse Zaken. Ik zou dus de minister van Binnenlandse Zaken hier de vraag willen stellen waartoe zijn collega van Buitenlandse Betrekkingen mij heeft geïnspireerd.

De heer Suykerbuyk. — Collega Wyninckx, ik dank u voor de goede samenwerking op dit terrein en natuurlijk ook op andere terreinen.

Ik hoop, mijnheer de minister, dat u de bal niet weer aan de minister die door de heer Wyninckx werd ondervraagd, zult toespelen.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — Ik heb de indruk dat ik hier te maken heb met de lobby van de grensbewoners.

De heer Suykerbuyk. — Met dien verstande dan dat er tot die lobby mensen behoren die op enige afstand van de grens wonen, zoals de heer Wyninckx, maar toch belangstelling hebben voor die zaak.

De heer Wyninckx. — Antwerpen grenst aan Nederland.

De heer Suykerbuyk. — Mijnheer de minister, ik vraag u om het voorbeeld van de twee andere landen te volgen. Ik heb het probleem erkend. Ik heb in de Interparlementaire Beneluxraad

herhaaldelijk gezegd dat het advies van de Raad van State belangrijk is. Wij leggen dit niet naast ons neer. Ik kan er niet onderuit dat ik verveld ben als ik enerzijds hoor zeggen dat alles in orde komt, maar dat er anderzijds niets gebeurt.

Mijn derde vraag heeft betrekking op de praktische moeilijkheden die zich zouden voordoen in het kader van de toepassing van het nieuwe artikel 2 van de gemeentewet, de wet-Tant. Wanneer er voor de voordracht van een burgemeester, op hetzelfde tijdstip twee lijsten zijn ingediend waarop evenveel personen getekend hebben, die toevallig voor het merendeel dezelfde zijn, rijst het probleem aan welke lijst de voorkeur moet worden gegeven. Zijn beide lijsten dan in hun geheel niet ontvankelijk, of moeten alleen de namen van degenen die tweemaal getekend hebben worden geschrapt? Welk gevolg geeft uw administratie aan een dergelijke anomalie? In het kader van deze openbare vergadering is dit misschien een detail maar ik moest het hier te herde brengen omdat er aan deze bespreking geen commissie-vergadering is voorafgegaan.

Ten vierde, verwijs ik naar het probleem van politie en rijkswacht. Ik zal de algemene problematiek niet aansnijden want men is met de onderhandelingen bezig. Ik hoop dat zij vlug tot een goed einde zullen komen. Ik hoop dat u, mijnheer de minister, ervoor zult waken dat dit probleem op de beste manier en zonder verwijl wordt opgelost. Ik vraag mij af of men alles moet globaliseren of dat men een speciale inspanning kan leveren voor dit korps. Ik moet u echter volgende aparte problemen signaleren.

In het verslag van de commissie van de Kamer heb ik gelezen dat het probleem van de recrutering zich alleen voordoet in grote agglomeraties. Ik moet u helaas tegenspreken. Het probleem rijst overal, ook in kleine gemeenten waar men bij gebrek aan kandidaten nieuwe oproepen moet doen. De voorwaarden zijn strenger geworden. Men moet politie-school volgen en ik ben het daarmee eens. Ik stel vast dat er weinig kandidaten zijn, dat ingevolge de te lage bezoldiging niet de besten komen opdagen en dat zij vaak niet slagen voor het examen. Maar onze eis blijft, namelijk dat wij over goed gevormde politie-agenten moeten kunnen beschikken. Als gevolg daarvan neemt de bezetting van de korpsen af, niet alleen in grote gemeenten, maar ook in middelgrote en kleine gemeenten. Dit is een serieus probleem ten gevolge van de nieuwe wet, maar het is geen kritiek, t.o.v. de Hogere Bekwaamheidseisen, integendeel. Ik blijf erbij dat de betere opleiding van de politie zeer goed is. Men moet evenwel de mogelijkheden scheppen om tot recrutering te komen, maar dan zitten wij op het terrein van de vergoedingen. Daarover wil ik u het volgende zeggen en vragen.

De indruk bestaat dat de nationale overheid die zaak in haar totaliteit moet oplossen. Dit is niet helemaal waar. De barema's zijn evenmin een zaak van de gemeenten alleen. De wet van 1961 is van toepassing. Het is wel degelijk waar dat de gemeenten op het gebied van vergoedingen voor bijvoorbeeld wachtdiensten bepaalde maatregelen mogen treffen.

Ik stel vast dat er noch op nationaal vlak, noch op dit van de provincie of het gewest veel wordt gedaan om de gemeenten erop te wijzen wat tot hun mogelijkheden behoort. Ik weet wel dat ik met die opmerking ietwat in mijn eigen vinger snijd.

Ik weet ook dat heel wat gemeentebestuurders niets liever hebben dan dat het probleem nationaal wordt opgelost om nadien te kunnen zeggen dat de beslissingen op nationaal vlak werden genomen en dat zij dus verplicht zijn ze uit te voeren. De gemeenten die iets willen doen, moeten de mogelijkheid daartoe krijgen. Ik pleit er al jaren voor dat wachtdiensten zouden worden vergoed. Dat is maar billijk. Het organiseren van wachtdiensten in de kleine en middelgrote gemeenten kost de gemeenschap trouwens veel minder dan het operationeel houden van een permanentie. En permanentie is goed voor grote gemeenten.

De wet op de voogdij bepaalt dat het gewest enerzijds, een vergoeding voor wachtdienst niet mag toestaan, maar dat anderzijds, wel mag worden geduld dat gemeenten bepaalde vergoe-

dingen verstrekken voor nachtwerk, overwerk enzovoorts. Met andere woorden, op het ene gebied mogen de gemeenten zelfstandig handelen en op een ander gebied mogen zij dat niet. Mijnheer de minister, ik meen dat u er alle belang bij heeft dat u eens duidelijk via een circulaire aan de gemeenten meedeelt wat mag en wat niet mag, derwijze dat de gemeenten die iets willen en kunnen ondernemen, de mogelijkheid krijgen dit te doen. Ik hoop dat u mijn suggestie tot de uwe zult maken.

Vanuit rijkswachtkringen wordt ons medegedeeld dat, wanneer een rijkswachter handelt in de uitoefening van zijn dienst, wanneer hij dus handelt als orgaan van de Staat, en wanneer er iets misloopt, hij geen recht heeft op rechtsbijstand. Dat lijkt mij geheel onlogisch. Ieder die optreedt voor rekening van om het even welk ministerie, moet, wanneer het nodig is, rechtsbijstand kunnen krijgen. In hoeverre is dat het geval in andere departementen? Dat is een elementaire eis die budgettair niet erg zwaar weegt, maar die zeker van die aard is, wanneer hij wordt ingewilligd, om het psychologisch klimaat te verbeteren. Het is uiteraard in het geheel van de eisenbundel maar een klein punt. Ik heb u gezegd dat het mijn bedoeling was te handelen over kleine punten en ik mij niet zou wagen op het terrein van de huidige grote moeilijkheden van de politie en de rijkswacht.

Tot daar, mijnheer de Voorzitter, de punten die ik naar voren wou brengen. Ik hoop, mijnheer de minister, dat u ze allemaal heeft genoteerd en dat ik van u een welwillend antwoord zal krijgen. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Delloy.

M. Delloy. — Monsieur le Président, notre pays s'est résolu-ment engagé dans la voie de la régionalisation, ce dont, bien entendu, je me réjouis.

Dans cette perspective, plusieurs questions viennent à l'esprit des parlementaires, particulièrement de ceux — et ils sont nombreux — qui assument des fonctions municipales.

Mon intervention sera plutôt une réflexion à laquelle je me borne de vous demander d'accorder votre attention mais, vous me verriez particulièrement heureux, si les interrogations posées pouvaient trouver une réponse positive.

Il est incontestable que des problèmes importants se posent aux communes, dans le cadre de leur gestion.

Pour illustrer mon commentaire, je ne citerai volontairement qu'un seul exemple, celui de la police, de son organisation et de son fonctionnement dans la mesure où celui-ci relève directement de votre compétence, monsieur le ministre.

Les communes ont dû consentir d'innombrables efforts financiers, afin d'adapter leur police dont les tâches sont multiples, aux réalités actuelles que sont le banditisme et le terrorisme.

Nous avons intérêt à ce que notre police soit bien organisée, mais il faut pour ce faire en supporter le coût. L'engagement de policiers entraîne, en effet, automatiquement une dépense supplémentaire importante pour les communes, avant même leur entrée en service, eu égard aux cours qui leur sont donnés et qui, à mon sens, sont nécessaires car une bonne formation de nos policiers ne peut être que rassurante.

Il faut souligner que les nouvelles recrues n'entrant en fonction que deux ans après leur engagement, doivent nécessairement être recrutées avant la mise à la retraite des policiers en service, ce qui oblige les communes à payer simultanément deux traitements.

Cet exemple n'a d'autre but que de vous affirmer que les communes sont prêtes à assumer leurs responsabilités pour autant qu'elles en reçoivent les moyens.

Permettez-moi d'aborder maintenant brièvement l'objet essentiel de mon intervention qui concerne le Fonds des communes.

Se pénétrant de l'exposé général du budget pour 1989, les municipalistes s'inquiètent tout particulièrement de la consis-

tance d'une phrase: « Dans un contexte difficile, le transfert de compétences nouvelles et importantes implique que les Régions assument une partie de l'assainissement budgétaire auquel l'autorité nationale est confrontée... »

Certes, la volonté de rigueur et l'assainissement des finances publiques constituent des priorités auxquelles il ne peut être dérogé, quels qu'en soient les prétextes éventuels. Au-delà, il convient cependant de s'interroger sur les moyens budgétaires qui seront consentis globalement aux communes au travers des clefs de répartition régionales du Fonds des communes, afin de leur permettre de réaliser leurs propres objectifs.

Par ailleurs, n'est-il pas symptomatique de constater que la volonté clairement exprimée, au niveau de l'Etat, de réduire le fardeau de la fiscalité, conjugée à l'assainissement des finances publiques, se traduirait inévitablement en une réduction drastique, voire insupportable, des moyens financiers mis à la disposition des communes et, par voie de conséquence, de leur autonomie?

Le contrôle absolu de la dette publique, objectif incontournable, fondé sur les hypothèses de la croissance zéro des dépenses et d'une neutralisation de l'inflation conduit enfin à s'interroger sur la valeur des francs qui seraient liquidés aux communes.

Dès lors, il est impératif que des éclaircissements précis soient apportés à deux questions, dont la première — j'en suis conscient, monsieur le ministre — relève plus particulièrement de la compétence de la Région, mais je me dois de la souligner: les clefs de répartition régionales du Fonds des communes relèvent davantage du domaine des hypothèses que d'une matière quantitative. Il s'ensuit un malaise évident, au sein même des conseils communaux, qui doivent également voter leurs budgets.

La seconde interrogation concerne le point suivant: la nature des mesures d'allègement fiscal étant désormais connue, il serait opportun que ces mêmes municipalistes soient informés sans délai de la portée de cette réduction sur les recettes fiscales.

Au-delà de ces interrogations subsiste le délicat problème de la compensation de cette perte de moyens financiers. En effet, la majorité des communes se sont engagées, sans relâche, de 1983 à 1988, dans une politique de redressement financier et ont, de la sorte, pour la plupart, atteint l'équilibre budgétaire au cours de ce dernier exercice. Ce résultat risque fort d'être profondément remis en cause par les effets pervers des mesures susvisées. Or, les communes, au même titre que l'Etat, ont une mission à remplir dans tous les domaines et il est inacceptable, à leur niveau, qu'elles pratiquent cette compensation au travers d'un renforcement de la fiscalité locale.

L'autonomie communale, cheval de bataille de tous les gouvernements qui se sont succédé depuis la fusion des communes, ne peut, en aucun cas, être le prétexte au transfert du fardeau de la fiscalité. Alors, de quels moyens les municipalistes, confrontés à un dilemme particulièrement préoccupant, disposent-ils à l'avenir, monsieur le ministre? (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Didden.

De heer Didden. — Mijnheer de Voorzitter, in deze beknopte uiteenzetting wil ik mij vooral wenden tot de minister van het Openbaar Ambt eerder dan tot de minister van Binnenlandse Zaken, en dit niettegenstaande beiden voor een aantal materies bevoegd zijn.

Het is bij mijn weten lang geleden dat we in ons land nog een volwaardig minister van het Openbaar Ambt hebben gehad. Nochans gaat het hier om een belangrijke tewerkstellingssector, goed voor 800 000 werknemers of 20 pct. van de actieve bevolking. Lange tijd hebben een aantal regeringen gemeend deze bevoegdheid van het Openbaar Ambt te kunnen toevertrouwen aan een of twee staatssecretarissen. Nu we weer over een volwaardig minister voor het Openbaar Ambt beschikken, is het moment gekomen om een paar indringende vragen te stellen. Eigenlijk is de minister van het Openbaar Ambt de personeelschef van het grootste staatsbedrijf. Wij allen in het Parlement die bezorgd zijn om de sector van de openbare dienst, hebben de jongste jaren de indruk gekregen een gevecht tegen de bierkaai te leveren.

Ik wil mij dus richten tot de manager van het openbare bedrijf en gebruik daarbij zowel voor de meerderheid als voor de oppositie een goede handleiding, met name het regeerakkoord. Een aantal bladzijden van dit akkoord hebben betrekking op deze sector. Daarin lezen wij onder andere dat een gemengde commissie zal worden opgericht die het geheel van het openbaar ambt zal analyseren en advies zal verstrekken aan de regering en het Parlement. Deze commissie zal bestaan uit afgevaardigden van de administratie en de regering, van het Parlement en van de overheidsvakbonden. Zelfs experts, ik vermoed uit de diverse universiteiten, zouden er deel van uitmaken. Een van de opdrachten van die commissie is de eventuele oprichting van een hoge raad voor het Openbare Ambt. We zouden daarmee op de goede weg kunnen komen, maar er is wel een gevaar aan verbonden.

Op het ogenblik wordt de regering geconfronteerd met een kwestie van motivering en met een pecuniair probleem dat de jongste weken scherpere vormen aanneemt en waarvoor er vooralsnog geen oplossing is gevonden.

Ik vermoed dat het niet zal blijven bij de onschuldige betogingen van politieagenten en dies meer. Het wordt waarschijnlijk een reuzegroot pecuniair en budgetair probleem in de komende jaren.

Daarover zo dadelijk meer, ik kom eerst terug op de gemengde commissie.

Het duurt lang eer ze geïnstalleerd is en ik vrees dat het een « encommissionering » wordt, een eersteklasbegravenis van een belangrijke opgave, namelijk de organisatie van het ambtenarenkorps. Deze koninklijke commissie werd reeds in 1980 bij koninklijk besluit opgericht onder een van de vorige regeringen-Martens, waaraan ook socialistische leden deelgenomen. Ze bestaat nog steeds maar is nog in geen enkel opzicht in werking getreden. Zij had zeer eerbiedwaardige opdrachten: de bestudering van heersende opvattingen over het overheidsambt, de toekomstperspectieven ervan, de juridische, bestuurskundige, economische en sociale aspecten, de mobiliteitsproblemen, de werving, de vorming, enzovoort.

Het is een lange lijst opgaven voor een zeer ingewikkeld en omvangrijk personeelsbeleid. De diverse regeringen zijn zich wel bewust van het probleem, maar ze vinden zeer moeilijk een oplossing, zelfs niet een begin van oplossing. Ik vraag de huidige personeelsmanager van de overheid, de heer Hansenne, wat hij in de eerstkomende maanden wil en zal doen.

Een tweede belangrijk punt uit het regeerakkoord heeft betrekking op de beheersmethoden. Ik heb de indruk dat ik op het terrein van de heer Tobback kom met punt 3 uit het regeerakkoord dat vermeldt dat elke overheidsdienst gelast zal worden, ten gerieve van de regering, om binnen het jaar een verslag op te stellen over zijn organisatie en zijn werking. Dit verslag zal worden meegedeeld aan het parlement en in een bijlage aan de begroting van het betrokken departement worden opgenomen, samen met de adviezen van de moderniseringscel van de betrokken overheidsdienst en van de gespecialiseerde cel van de organisatie-adviseurs van het openbaar ambt. Dit is een zeer eenvoudige opdracht en wij verwachten dit document bij de begroting van dit jaar. Ik heb daar niets van gevonden.

Aangezien dit de weg is langswaar het Parlement zijn controlefunctie ten opzichte van de uitvoerende macht kan uitoefenen, maan ik de regering om hiervan in elk geval werk te maken bij de eerstvolgende begroting, dus die van 1989. Wij zullen maar zwijgen over de begroting van 1988 en doen alsof de ministers ijverig bezig zijn deze bepalingen van het regeerakkoord uit te voeren.

U zal misschien zeggen dat er andere bepalingen zijn in het regeerakkoord waarop men de aandacht kan vestigen, maar ik vind dit heel belangrijk omdat de begrotingen uiteindelijk het enige middel zijn om het overheidsbeleid te beoordelen op pecuniair vlak, op statutair vlak, op het vlak van de uitgaven en op kwalitatief vlak. Wie deze tekst van het regeerakkoord heeft opgesteld is ongetwijfeld een wijze man of vrouw. Het Parlement moet er dan ook op aandringen dat dit wordt uitgevoerd.

Ik wil voorts even stilstaan bij de motivering en de vorming van het overheidspersoneel en wat daarbij misloopt.

Er is ongetwijfeld een foutieve structuur van de bezoldigingen. Dit valt onmiddellijk op uit de vergelijking met de bezoldiging in de privé-sector. Het gemiddeld loon in de overheidssector bedraagt nauwelijks 90 pct. van het gemiddeld loon in de privé-sector. Bovendien zullen de arbeidsovereenkomsten die in de loop van volgend jaar zullen worden gesloten die discrepantie nog vergroten. Een vergelijking met de ons omringende landen waar het aandeel van de overheidsuitgaven ook aanzienlijk is — en hier beperk ik mij niet tot Nederland en Duitsland maar wil hierbij ook Frankrijk en Italië betrekken — leert ons dat er in ons land meer overheidspersoneel is tewerkgesteld maar dat de gemiddelde loonlast per werknemer veel lager is. Deze ongunstige pecuniaire situatie ligt ongetwijfeld mede ten grondslag aan de demotivering van het overheidspersoneel. Ook het beleid inzake aanwerving en promotie is oorzaak van demotivering van dat personeel.

Heel wat ministers, mensen uit de administratie, uit de kabinetten en uit de overheidslobby in het algemeen hebben niet graag dat daarover wordt gepraat. Ik wil de akkoorden van de regeringspartners inzake de politisering niet bekritisseren, maar ik wil in alle objectiviteit toch enkele lacunes aanduiden die op dat vlak bestaan en blijkbaar blijven bestaan. Het is van het grootste belang voor een gezond personeelsbeleid dat men, zoals in de privé-sector, de beste mensen aanwerft, hen behoorlijk beloont en mogelijkheden biedt om te promoveren. Dit vormt samen met het pecuniair aspect de hefboom van een goed personeelsbeleid.

Inzake aanwerving zijn er scheefgegroeide toestanden. Ik hoef alleen maar te verwijzen naar het jaarlijks verslag van de vaste wervingssecretaris die in één van zijn jongste verslagen meldde dat hij jaarlijks 60 tot 70 onregelmatige aanwervingen vaststelde die hij dus moest vernietigen. Ik zou graag vernemen wat het jongste verslag is van de vaste wervingssecretaris en wat hij heeft vastgesteld inzake de evolutie van de onregelmatige aanwervingen.

Het probleem van de aanwervingen is in feite voor een deel opgelost door het bestaan van het statuut-Camu en door het bestaan van de vaste wervingssecretaris, maar het blijft een kwaal. Ik realiseer me dat 60 tot 70 onregelmatige aanwervingen niet veel is op een totaal ambtenarenkorps van 800 000, maar het gaat meestal om zeer grove fouten waarbij men alle regels van de aanwerving gewoon met voeten treedt.

Een tiental dagen geleden verklaarde de Eerste minister dat wij een revalorisatie moeten bekomen van het openbaar ambt. Dat klinkt goed uit de mond van een Eerste minister. Het betekent dat niet alleen de minister van Openbaar Ambt personeelsmanager is maar bovendien dat hij de steun krijgt van de hoogste instanties.

Het probleem van de aanwervingen rijst vooral bij de tijdlijken.

Inzake promoties doen zich kwalijke dingen voor. Ik heb mij de moeite getroost om de ministers te vragen wat de voorbije jaren in dit verband bij het waarnemen van hogere functies is gebeurd. Het verwonderde me dat ik van de meeste ministers zeer keurige antwoorden kreeg maar dat de jongste, namelijk de minister van Nederlandstalig Onderwijs, een antwoord gaf in de volgende zin: Och jongen, waar bemoei je je mee; uiteindelijk gebeurt alles conform de koninklijke besluiten.

Iedereen weet dat degenen die het ernstig menen met de overheid betreuren dat de koninklijke besluiten van 1964, 1967 en 1983 een methode invoeren die « kwalijk riekt ». Daardoor ontwijkt men de verplichtingen. Iemand kan de plaats innemen van iemand anders die op een normale wijze is bevorderd. Er worden ambten waargenomen zonder advies van de directieraad of zonder dat dit advies doorslaggevend was. Integendeel, de minister beslist, wie tijdelijk het ambt mag vervullen, uiteraard na een formeel advies te hebben gevraagd en na het volgen van de wettelijke bepalingen die bij koninklijk besluit zijn vastgelegd. Het is natuurlijk een tijdelijke situatie, maar die wordt permanent verlengd. Bovendien blijven 20 tot 30 pct. van

de mensen die zagezegd een hogere functie waarnemen in feite gewoon hun oorspronkelijke taak uitvoeren.

Men heeft wel individuele pecuniaire problemen opgelost, maar de organisatie van de overheid is er op geen enkele wijze door verbeterd.

Erger nog is het bij de bevorderingen van niveau 1, die niet gebeuren conform het advies van de directieraad.

Ook hier bestaan grove misbruiken. De cijfers van de afgelopen zeven à acht jaar bewijzen dat praktisch 40, 50 pct. van de promoties op niveau 1, meestal op het allerhoogste niveau, van directeur-generaal of inspecteur-generaal, gebeuren na een ongunstig advies of na een advies van mindere geschiktheid van de directieraad. Ofwel zijn die adviezen van de directieraad niets waard en stoort men zich er niet aan ofwel zijn die adviezen wel goed en moeten ze derhalve ook worden in acht genomen. Men moet daar, vooral bij ongunstig advies, niet willekeurig van afwijken. Nochtans gebeurt dit op grote schaal. Ik denk dat hier voor de minister van Openbaar Ambt nog heel wat te doen valt.

Ik besluit dit deel van mijn uiteenzetting met de vaststelling dat het Openbaar Ambt een belangrijk departement is en dat wij verheugd zijn dat hiervoor een minister en niet een staatssecretaris bevoegd is.

Wij wachten echter met ongeduld op resultaten.

In het regeerakkoord staat iets vermeld over de informatieverstrekking aan en de voorlichting van het publiek. Men zou trachten, naar Scandinavisch model, een ombudsman aan te stellen zodat de relatie tussen de burger als gebruiker van de overheidsdienst en de ambtenaar als verlener van overheidsdienst op een goede manier wordt georganiseerd. Zo zou de burger beschikken over een middel om zich te beroepen op een instantie die zijn klachten aan de overheid kan overmaken wanneer hij slecht wordt gediend.

Ik vind dat een dergelijke ombudsdienst één van de sluitstukken moet zijn van een goede overheidsdienstverlening.

Tenslotte wil ik nog iets zeggen over de gemeenteraadsverkiezingen, een totaal ander onderwerp.

Er is reeds door één van de sprekers aangestipt dat er bij de bestendige deputatie en nadien bij de Raad van State veel zaken in beroep aanhangig zijn gemaakt. Van de zaken bij de bestendige deputatie ingeleid, geloof ik niet dat er tot op heden één beroep is ingewilligd. Ik vernam eigenlijk graag, al was het maar informatief, welke de cijfers ter zake zijn.

Heel wat klachten zullen naar de Raad van State gaan. Dat is de normale procedure. Hinderlijk is echter de snelheid waarmee deze zaken worden behandeld. De wet bepaalt dat zij bij de behandeling de voorrang zullen krijgen, dat zij als het ware als eerste op de rol van de Raad van State zullen komen. Beschikt de minister van Binnenlandse Zaken ter zake over enig injunctierecht? Ik weet dat dit delicaat is. Bestaat er een mogelijkheid om in elk geval op dat vlak snel te werken? Wij weten dat in 1982 de behandeling van de klachten in beroep nogal traag is verlopen. Ik weet dat het een ingewikkelde en moeilijke materie is, maar met het oog op een behoorlijke organisatie van de democratie zou het toch wenselijk zijn ook deze zaken snel te behandelen. (Applaus.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van Hooland.

De heer Van Hooland. — Mijnheer de Voorzitter, ook ik ben zeer blij dat wij nu een minister van Openbaar Ambt hebben, maar de waarheid is dat wij er eigenlijk twee hebben. Dit is alvast gunstiger dan tijdens de vorige zittingstijd, toen wij er drie hadden, namelijk een minister en twee staatssecretarissen. Dat was zeker van het goede te veel.

Ik vraag uw aandacht voor een achttal punten, beperkt weliswaar, maar op het ogenblik misschien toch wel relevant. Intussen neem ik aan dat het geld van het departement van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt voor 1988 heel goed is besteed.

Ik zal dus een achttal punten zakelijk behandelen, zoals dat voor Openbaar Ambt past. De eerste drie hebben meer betrekking op Binnenlandse Zaken.

Het eerste punt betreft het Rijksregister. Afgezien van de problematiek van de privacy en andere facetten die collega De Beul heeft aangehaald is de vraag wat er gebeurt met het Rijksregister ingevolge de regionalisering, en dat zowel qua concept als qua uitbating en uitbatingvoorwaarden.

Ten tweede, meen ik te weten dat het administratief toezicht op enkele, maar niet de geringste, grensoverschrijdende intercommunale bedrijven, nog steeds niet is geregeld. Het is niet alleen een eenvoudig probleem van administratief toezicht, maar vaak ook één van beleid. Denk maar aan de waterproblematiek Vlaanderen-Wallonië.

Ten derde, een misschien klein vraagje. In deze tijd waarin wij allen met zoveel belangrijke problemen worden geconfronteerd, kijk ik toch wel verbaasd op wanneer ik zie dat een koninklijk besluit een middelgrote gemeente in België of ergens in Vlaanderen, de toelating geeft om een draagbare PC aan te kopen. Dat begrip ik niet. Ik weet wel dat het zo bepaald is, maar dit is toch wel achterhaald.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — Wat bedoelt u, mijnheer Van Hooland?

De heer Van Hooland. — De gemeenten moeten hun informatieplan ter goedkeuring voorleggen aan het departement van Binnenlandse Zaken.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — Ik dacht dat u er zich over verwonderde dat er een koninklijk besluit was om de gemeenten toe te laten hun informatieplan uit te werken. U verwondert er zich echter over dat hiervoor een koninklijk besluit nodig is. Daarover verwonder ik mij ook, maar ik zal u daar straks op antwoorden.

De heer Van Hooland. — Wij zijn dus alle twee even verwonderd.

Ik wil ook een vijftal punten te berde brengen aangaande het Openbaar Ambt.

Een eerste algemeen punt betreft de malaise in onze overheidssector, bij de ambtenaren en bij allen die rechtstreeks of onrechtstreeks door de overheid worden betaald, zoals de leerkrachten. Onze ambtenaren zijn het mikpunt van veel kritiek. De voorzitter van Fabrimetal bijvoorbeeld zegde op de televisie dat onze administratie onvoorstelbaar inefficiënt en ineffectief werkt. Dit is een zeer zware aanklacht.

Klassiek beperkt men het probleem van het Openbaar Ambt tot te lage wedden. Even klassiek brengt men de oplossing van het probleem sinds mensenheugenis terug tot verhoging van de wedden, als daar enigszins ruimte voor bestaat. Ik hoop dat dit nu niet het geval zal zijn. Er is inderdaad een probleem van de wedden. Verschillende sprekers hebben dit vóór mij gezegd. De wedden in de overheidssector en in de non-profitsector, — ook in de particuliere, zoals de verzorgingssector — horen bij de laagste van West-Europa. Een groter probleem is echter dat er geen relatie bestaat tussen de wedden en de prestaties. Dit probleem lijkt mij fundamenteeler dan dat van het niveau van de wedden zonder meer.

Ik pleit dus voor een gehele herwaardering van het Openbaar Ambt. Niet alleen moeten er aan de ambtenaren hogere wedden en meer koopkracht worden verleend, maar zij moeten vooral opnieuw het gevoel krijgen dat zij belangrijk zijn, dat zij gewaardeerd worden en dat zij, zoals voorgaande spreker zegde, een chef hebben, over wie zij nu ongetwijfeld beschikken.

Ik pleit, ten tweede, voor een geïntegreerd personeelsbeheer. Ik zal u de details ter zake besparen, want ik zal wellicht nog de gelegenheid hebben om een en ander meer diepgaand uiteen te zetten. Ik pleit vooral voor een nieuw statuut dat getuigt van innovatie en visie. Zo pleit ik voor tijdelijke aanstellingen — en niet voor zo maar vaste benoemingen — en dit op alle niveaus, maar vooral op het topniveau.

In het regeerakkoord staan behartenswaardige zaken. Voor het eerst is er sprake van een nieuwe bestuurskundige cultuur, van management, van beleidsondersteuning en beleidsevaluatie. Voor het eerst wordt er ook onderscheid gemaakt tussen de taken van de administratie. Vroeger sprak men altijd en alleen van dienstverlening en zelfs van een ombudsdienst die nodig was om de dienstverlening te verbeteren. Nu wordt er voor het eerst gesproken over de tweede opdracht van de administratie in ons democratisch bestel, namelijk de beleidsondersteuning. Hiervoor worden onze ambtenaren in de regel echter niet opgeleid en onze diensten worden of zijn ook niet met het oog op die taak gestructureerd.

Een derde punt betreft de depolitisering. Het probleem is ons bekend, maar ik vraag er toch nog eens uw aandacht voor. Dit probleem hangt mijns inziens samen met de vorming en de vervorming van onze ambtenaren.

Het is u wellicht bekend dat de centrale overheid, iets minder de parastatale sector, de jongste tien jaar de vorming en vervorming, vooral in management, heeft verminderd. Dit is onbegrijpelijk als men weet dat dit een uitermate doeltreffende vorm van investering in de overheidssector is. Ik denk aan 1992 en vooral aan de jaren na 1992. Zonder vorming en vervorming is het ondenkbaar een nieuwe managementcultuur in onze overheidssector te ontwikkelen.

Een vierde punt is het belangrijke hoofdstuk van de administratieve hervorming. In het regeerakkoord is sprake van een Hoge Raad voor het Openbaar Ambt, die belangrijk kan zijn, van een gemengde commissie waarvoor ik nochtans een reserve maak. Uit literatuur en onderzoek blijkt dat een gemengde commissie geschikt kan zijn voor overleg. Daar is momenteel veel voor te zeggen in de sfeer van het Openbaar Ambt, want er zijn meer betrokken partijen dan alleen maar de minister, de regering en de vakbonden. Er zijn ook de ambtenaren, de bedrijven, de politieke partijen, de burger-klant en de burgerbelastingbetaler. Voor de oplossing van het complexe probleem is een gemengde commissie echter totaal ongeschikt.

Het verhaal van de administratieve hervorming in België is gestart in 1859. De eerste commissie werd gevormd in 1922. Zij heette toevallig de commissie-De Haene. Ik wil beklemtonen wat collega Didden zei over de koninklijke commissie, ingesteld bij koninklijk besluit van 26 september 1980, die zes maanden na haar aanstelling een rapport moest indienen. Dit is nog niet gebeurd. De commissie is niet ingesteld. Ik meen dat ze nog bestaat, althans de mogelijkheid ze in te stellen.

De heer Didden. — De commissie bestaat niet.

De heer Van Hooland. — Ze bestaat niet? Het koninklijk besluit is niet ingetrokken. Ik neem aan dat ze nog kan worden geïnstalleerd. Wat het ook moge zijn, het is niet zo belangrijk voor de toekomst.

Fundamenteel merk ik op dat er een band bestaat tussen de institutionele hervorming die wij nu op een ongewone manier beleven en een goede administratieve hervorming. Ik ben ervan overtuigd dat een institutionele hervorming niet kan slagen zonder begeleiding en zonder een goede administratieve hervorming, ervoor of in parallel.

Het laatste punt betreft het beleid inzake het Openbaar Ambt. Wij kunnen dit beleid moeilijk afleiden uit de begroting omdat wij ook hier slechts beschikken over een uitgavenbegroting en niet over een programmabegroting waaruit gemakkelijker een strategie kan worden afgeleid. Graag hadden wij de krachtlijnen in verband met het beleid van het Openbaar Ambt vernomen. De enige constante die wij de jongste jaren hierin hebben kunnen onderkennen, is de tewerkstelling in de overheidssector. Wij hebben echter ook kunnen vaststellen dat het overheidsapparaat te duur is en dat de tewerkgestelden in de overheidssector — dat is toch wel paradoxaal — steeds onderbetaald zijn. Voor dat beleid vraag ik speciaal uw aandacht.

Wanneer wij kijken naar onze maatschappij die zich in versneld tempo ontwikkelt en muteert, wanneer wij zien hoe onze bedrijven zinderen van flexibiliteit en dynamisme en als wij dan merken hoe de overheidssector in feite breekt van verstarring en verkalking, dan meen ik dat het tijd is, niet om zonder meer

de wedden te verhogen, maar om, zoals in het regeerakkoord is ingeschreven, een grondige strategie in verband met het beleid van het Openbaar Ambt te ontwikkelen. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Hansenne, ministre.

M. Hansenne, ministre de la Fonction publique. — Monsieur le Président, ma petite fille a reçu cette semaine d'une amie, une carte postale illustrée sur laquelle deux images sont superposées. Selon le sens dans lequel on regarde la carte postale, on aperçoit l'une ou l'autre des deux images.

Si je prends ce petit exemple de ma vie familiale, c'est simplement pour indiquer à quel point le discours de M. Petitjean m'a fait penser à cette carte. L'intervenant est parvenu, dans un exposé particulièrement ambigu, à justifier la politique suivie durant les années antérieures et à plaider pour une politique diamétralement opposée, favorable au personnel des services publics, en attirant toutefois l'attention de l'opinion publique et des sénateurs sur les contraintes en matière de finances publiques.

Comme M. Petitjean m'a traité de « non-ministre » je vais faire de la « non-polémique » et je me contenterai, par conséquent, de répondre à une série de questions qui me paraissent importantes.

Le débat sur le budget 1988 de la Fonction publique a lieu dans un contexte de malaise social, de grève, de grogne comme on dit maintenant dans les journaux. Ce malaise, qui s'est traduit dans vos interventions mérite, de la part de chacun d'entre nous, une interrogation profonde.

Je partage le point de vue de ceux qui estiment que ce malaise est loin de traduire exclusivement des revendications salariales. A mon sens, il est beaucoup plus profond : tous ceux qui œuvrent aujourd'hui dans les services publics s'interrogent à propos de leur avenir.

Toutefois, sous prétexte de malaise plus profond, il ne faudrait pas se contenter de déclarations générales sans rencontrer en premier lieu les problèmes salariaux en cause aujourd'hui, problèmes qui impliquent la recherche d'un accord sur une convention collective pour les années 1989 et 1990.

Certains d'entre vous, notamment MM. Flagothier et Paque, m'ont interrogé à cet égard, tout en précisant qu'ils ne se faisaient pas d'illusion sur la possibilité pour moi de leur répondre. Je vais cependant expliciter quelques points et rappeler quelques éléments fondamentaux.

Le gouvernement est soucieux de conclure un accord avec les organisations syndicales en vue d'une revalorisation salariale pour la période 1989-1990. Il ne doit pas y avoir d'équivoque à cet égard. Cette volonté du gouvernement s'est déjà traduite en termes de propositions concrètes, qui ont paru dans la presse, allant notamment, mais pas exclusivement, dans le sens d'une revalorisation des barèmes. Ceux-ci n'ayant plus été modifiés depuis 1974.

La négociation avec les syndicats a pris une tournure plus active jeudi dernier et nous devons nous revoir demain pour la poursuivre. Comme vous le savez, compte tenu du communiqué commun que nous avons publié à l'issue de notre réunion de la semaine dernière, deux éléments sont en discussion. Le premier porte sur la durée de l'accord. Traditionnellement, nous essayons de conclure des conventions pour une période de deux ans.

Mais cette année, nous sommes confrontés à un problème particulier qui est dû au fait qu'à partir du 1er janvier 1989, des centaines de milliers de fonctionnaires relèveront de la compétence des Communautés et des Régions — je répondrai tout à l'heure aux questions posées à cet égard par M. Cardoen — qui auront pleine compétence et pleine autonomie. Le problème à débattre avec les organisations syndicales est donc de savoir si nous concluons un accord pour 1989 seulement, avec la promesse de nous revoir pour discuter de 1990, ou si nous concluons un accord pour deux années, en nous engageant au nom des exécutifs des Communautés et des Régions. Cela comporte un certain risque compte tenu des incertitudes en ce qui concerne tant les masses budgétaires que la mise en œuvre, toujours complexe, d'une politique par les exécutifs. Mais le

report de l'approbation de l'accord aurait des effets délétères sur l'ensemble des agents.

Un second problème de fond se pose dans les termes suivants : combien donnons-nous ? Je ne vous étonnerai pas en vous indiquant qu'à cet égard il m'est impossible, aujourd'hui, de vous faire part des propositions concrètes qui ont été formulées et encore moins de vous fournir des indications sur l'attitude des organisations syndicales ; la seule chose que je puisse vous dire, c'est que le problème est maintenant bien posé et bien délimité, que le débat se déroule dans un excellent climat et que je ferai le maximum pour qu'un accord puisse intervenir avant la fin de l'année, juste avant que ne commence la période normalement couverte par la convention collective.

Je l'ai déjà dit : nous ne pourrions mettre fin au malaise dans la fonction publique uniquement en rencontrant des revendications salariales, même si cet accord général s'accompagne d'une série d'accords particuliers relatifs aux problèmes spécifiques des policiers, des forces de sécurité ou d'autres corps sociaux revendicateurs.

Comme de très nombreux intervenants, je pense que les fonctionnaires sont d'autant moins motivés qu'ils s'interrogent quant à la place qu'ils occupent aujourd'hui et à leur rôle dans la société. M. Van Hooland a parlé de l'intervention à la radio et à la télévision d'un éminent représentant du secteur privé. Se voir constamment confrontés à des critiques sur l'efficacité de sa fonction, critiques émanant non pas de M. ou de Mme Tout-le-Monde, dans des propos de café, mais de personnes faisant autorité dans divers secteurs, peut, de toute évidence, démotiver les travailleurs du secteur public et les conduire à s'interroger.

Nombre de remarques et de suggestions ont été formulées à cet égard. La ministre de la Fonction publique doit s'efforcer de dissiper ce malaise, ce qui ne peut, d'ailleurs, se faire du jour au lendemain.

Le moment est venu de fixer différents points de la politique à mener dans les mois et dans les années à venir.

Nous ne parviendrons à revaloriser, de manière significative, les traitements et salaires des agents du secteur public si nous ne pouvons compter sur un effectif moindre, dans un processus d'érosion lent de l'ensemble du personnel, et, surtout, sur des administrations publiques plus efficaces. Les travailleurs du secteur public en conviennent eux-mêmes.

Pour accroître l'efficacité du secteur public, il faut incontestablement disposer d'un personnel rompu aux techniques modernes de gestion, d'organisation, de traitement de l'information, un personnel ayant intégré les nouvelles dimensions de ce que l'on appelle le management. Il va de soi que la culture administrative belge ne saurait être irriguée par ces formules contemporaines de management sans un effort extrêmement important de formation et principalement de formation continue en la matière. Mais il est vain d'imaginer un seul instant que l'on puisse trouver des fonctionnaires, des dirigeants notamment, aptes à courir le risque du management et prêts à entreprendre des efforts de formation continue, s'ils ne sont pas assurés de disposer du pouvoir et de la responsabilité d'exercer réellement ce management.

Pourquoi un fonctionnaire important passerait-il des heures à étudier les techniques modernes de management s'il sait qu'il ne pourra pas les mettre en pratique parce que telle règle ou tel accord syndical ne le permet pas, ou si un cabinet ministériel a déjà précisé que cela le concerne, lui exclusivement ?

Le problème majeur au sien de la Fonction publique consiste à savoir si nous voulons restaurer pouvoir et responsabilité au sein même de l'administration.

Précédemment, au cours de nos carrières professionnelles, monsieur Van Hooland, nous nous sommes l'un et l'autre efforcés dans nos universités respectives de préparer aux méthodes modernes de direction et nous avons assisté à des séminaires de formation pour les fonctionnaires généraux. Nous devons bien reconnaître que tous ces efforts sont vains si, dans la réalité, les fonctionnaires n'ont pas l'occasion de mettre leur formation en pratique.

Je pense que c'est d'abord la redéfinition du rôle et de la place des fonctionnaires dirigeants de nos administrations qui

permettra de rendre efficace la mise en place de techniques modernes de gestion et de programmes de formation.

Chaque fois que l'on fera l'inverse, nous irriguerons ou ensemerons une terre qui n'est pas destinée en définitive à la culture.

Divers intervenants ont évoqué les problèmes de recrutement. Il est évident qu'un recrutement basé non pas essentiellement sur les qualifications professionnelles des agents, mais sur des considérations politiques ou de domiciliation, par exemple, est source de disfonctionnement ou d'inconvénients majeurs dans la gestion du personnel des services publics.

C'est pourquoi j'ai conclu avec les organisations syndicales un accord sur la mise en œuvre d'un guide du statut unique, c'est-à-dire sur une simplification du type de personnes que l'on pourra embaucher au sein des services publics, la réaffirmation de la prééminence du Secrétariat permanent de recrutement pour l'engagement tant des fonctionnaires statutaires que du personnel contractuel, la définition d'un certain nombre de règles à suivre pour que le recrutement, notamment des niveaux 1, soit de nouveau réellement un concours, que chaque administration soit obligée de se battre pour essayer de recruter les meilleurs. Il faut rendre à ceux qui auront été les premiers aux concours le droit de choisir l'administration dans laquelle ils veulent faire carrière.

Vous aurez l'occasion, dans les prochains jours ou les prochaines semaines, d'apprécier les projets qui auront été mis en œuvre par le gouvernement, en ce qui concerne tant le statut unique que les règles que je propose de suivre en matière de recrutement du personnel.

Il faut donner à l'administration un signe de la confiance qu'on lui témoigne, faute de quoi il n'est pas possible d'obtenir de sa part un rendement suffisant. C'est un premier signe de confiance que je propose que nous donnions ensemble à l'administration car cela ne dépend pas uniquement du ministre mais de l'ensemble du monde politique.

Il en est de même en ce qui concerne les promotions. Il est évident que, sur la base des statuts en vigueur, une série de promotions se font dans le respect des compétences professionnelles mais, ne nous faisons aucune illusion — et nous avons tous « péché » en la matière dès que nous nous sommes retrouvés au pouvoir — à partir d'un certain niveau dans la fonction publique, ces règles ne sont plus respectées intégralement.

C'est le deuxième point auquel nous devons nous attacher demain : les conditions d'accès à des fonctions supérieures, non pas au sens administratif du terme — j'y reviendrai monsieur Didden — mais quant aux critères définis par le monde politique pour donner accès à certaines fonctions dirigeantes dans l'administration.

J'ai déjà émis des propositions dans ce domaine, plus particulièrement en ce qui concerne l'exercice de fonctions supérieures, au sens administratif du terme. Ces propositions visaient à restaurer un certain pouvoir de l'administration. Jusqu'à présent, je ne suis pas parvenu à convaincre mes collègues du bien-fondé de ces arrêtés. Ils souhaitent une dimension plus large. Je vais donc aller dans ce sens et évoquer avec eux l'ensemble de l'accès aux fonctions supérieures de l'administration publique.

Dans quelles conditions et selon quelles modalités ? Je voudrais revenir à une série de questions déjà évoquées, tournant autour de la stratégie que j'entends suivre, de la démarche que je compte entreprendre dans les mois et les semaines à venir.

Pour cela, je voudrais reprendre l'intervention de M. Cardoen qui m'a interrogé sur le sort des agents des services publics qui seront transférés, demain, aux Communautés et aux Régions.

La loi du 8 août 1988 stipule que Régions et Communautés disposeront de la pleine autonomie dans la fixation du statut administratif et pécuniaire de leurs agents, sous réserve du respect par les autorités — communautaires, régionales et nationale — d'un certain nombre de principes généraux relatifs à la fonction publique, au sens général du terme, dans notre pays. Ces principes généraux doivent être proposés au gouvernement par le ministre de la Fonction publique.

Dans les prochains mois, l'occasion unique nous est donnée, de profiter de l'extension des compétences des Communautés

et des Régions pour redéfinir ensemble les principes généraux d'une fonction publique contemporaine. C'est l'occasion pour chacun d'entre nous de préciser clairement quelle est la fonction publique qu'il souhaite dans notre pays. Un engagement politique nous y oblige par ailleurs.

Je m'emploie à la préparation de ces principes généraux, ce qui n'est pas, comme vous pouvez vous en douter, chose aisée. Je me suis engagé devant le gouvernement à déposer un projet ou un avant-projet dans le courant du premier trimestre de 1989, car, je ne veux pas être accusé de retarder, par je ne sais quelle attitude politique, la prise d'autonomie des Communautés et des Régions.

Nous disposons de quelques mois pour nous mettre d'accord sur ces principes généraux. Il ne s'agit pas de nous limiter à « dépoussiérer » le statut Camus — opération qui n'est, certes, pas inutile — mais à y introduire quelques éléments plus contemporains, à tenir compte de cinquante ans d'application, de non-application ou de mauvaise application de ce statut.

J'essaie de m'inscrire dans cette perspective. Tout processus de rénovation, de modernisation de la fonction publique doit être ancré dans les principes généraux que nous allons ensemble nous efforcer de définir. Rater cette occasion unique, c'est risquer de nous compliquer la vie. Si ces principes généraux ne sont pas bien fixés, les exécutifs pourront mener des politiques diamétralement opposées et menacer demain la mobilité.

Plus encore qu'aujourd'hui, une personne sera obligée de suivre la voie qu'elle se sera tracée à 20 ou à 25 ans. Certains honorables sénateurs s'indignent parfois du fait qu'un jeune footballeur affilié à un club sportif dès l'âge à 10 ans, y soit lié durant toute sa carrière sportive.

Cette situation pourrait être celle du fonctionnaire qui, en l'absence de mobilité, reste attaché à son administration comme un esclave à son seigneur, ce qui est tout à fait contraire à l'esprit contemporain.

Une infinité d'améliorations peuvent être apportées par la mise en œuvre de ces principes généraux. Je ne renvoie pas cet objectif primordial aux calendes grecques; au contraire, je propose que nous nous attachions à cette tâche dans les quatre ou cinq prochains mois.

Des membres m'ont interrogé au sujet de la commission mixte et de toute une série d'autres commissions.

L'urgence de la définition de ces principes généraux, monsieur Didden, me paraît très largement incompatible avec la mise en place non pas d'une commission d'enlèvement mais d'une commission irriguée de projets de propositions concrètes. Réunir 10, 15, 20, 50 ou 100 personnes autour d'une table ne produirait des éléments positifs qu'après de nombreux mois; nous n'en avons pas le temps.

Je suis prêt, selon des modalités à convenir, à essayer d'intégrer la problématique de la commission à celle des principes généraux, tout en sachant que nous devons nous fixer des délais beaucoup plus rigoureux que ceux prévus dans la déclaration gouvernementale.

J'aimerais connaître, ici ou en commission, votre sentiment sur la manière de concevoir les choses, monsieur Didden. Pour ma part, je considère que la commission peut être mise en œuvre si on lui donne un projet dont elle doit débattre et si une date limite, compatible avec les règles générales de la réforme de l'Etat, est fixée.

La formation, les techniques modernes de gestion, les modalités de recrutement et de promotion sont des éléments reliés les uns aux autres qui ne peuvent trouver toute leur efficacité que si les fonctionnaires jugent que cela en vaut la peine. Il faut leur proposer un projet dans lequel ils puissent s'impliquer complètement. Il s'agit d'un problème de confiance entre l'ensemble de l'administration publique et le monde politique. C'est ce nouveau contrat que nous devons tenter de conclure ensemble; j'aimerais l'élaborer avec vous, non pas dans un délai de plusieurs mois ou années, mais je le répète, le plus tôt possible.

Nous devons profiter de la réforme de l'Etat pour donner une vision nouvelle aux fonctionnaires et agents des services publics afin qu'ils ne vivent pas cette situation comme un danger pour leurs habitudes et leur environnement, mais bien comme

une chance de pouvoir exercer leur noble métier dans des conditions plus efficaces, qui leur permettront de retrouver l'appréciation positive de l'opinion publique.

Ainsi, nous aurons résolu l'essentiel des problèmes d'aujourd'hui relatifs aux salaires et aux traitements et, réinstauré, à plus long terme, une nouvelle motivation des services publics.

Tels sont les objectifs que nous devons nous assigner. Il ne s'agit pas du rôle du seul ministre de la Fonction publique qui, s'il est bien le chef du personnel — je suis d'accord avec vous, monsieur Didden —, n'est que le chef du personnel. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Tobback.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — Mijnheer de Voorzitter, er werden mij zeer vele vragen gesteld in de loop van dit debat. Ik zal trachten daar zoveel mogelijk in detail op in te gaan. Vergeef mij echter de verspreide volgorde van de antwoorden.

Ik begin met twee algemene opmerkingen.

De eerste gaat over de laattijdigheid van de begroting; zij is namelijk reeds voor elf twaalfden opgebruikt, een element dat terecht door heel wat sprekers werd aangestipt. Het gaat om de begroting die ik bij mijn aantreden op Binnenlandse Zaken in mei van dit jaar heb gevonden. Mocht ik er de gehele politieke verantwoordelijkheid voor moeten dragen, dan zou zij er ietwat anders uitzien. Ik geef u voor de beoordeling van mijn beleid afspraak bij de bespreking van de begroting 1989 waarvan ik hoop dat ze zeer snel bij Kamer en Senaat zal worden ingediend, en waarvan ik de drukproef op mijn bank liggen heb. Dit is een aanwijzing dat er goede hoop bestaat dat wij zeer snel tot de bespreking ervan zullen kunnen overgaan en dat de materiële verantwoordelijkheid niet meer bij mijn departement ligt.

Het was de grote bekommering van de regering om gezien de enorme achterstand die de jongste jaren werd opgelopen, en die zowel vanuit de toenmalige oppositie als vanuit de meerderheid werd aangeklaagd, zo snel mogelijk de begroting voor 1989 af te handelen, alsook de Rijksmiddelenbegroting voor 1989 door het Parlement te laten bespreken. Met de Rijksmiddelenbegroting 1989 is de commissie voor de Begroting van de Senaat waarschijnlijk op het ogenblik bezig.

Hoe dan ook, zij zal over enkele weken zijn goedgekeurd in de beide Kamers. Wij hopen in de eerste twee maanden van het jaar klaar te komen met alle uitgavenbegrotingen. Zonder daarvoor enige verdienste op te eisen, denk ik dat dit een resultaat is waarop de minister van Begroting en de regering in het algemeen, fier mogen zijn, gezien de enorme achterstand van de vorige jaren.

Ik zou allereerst op een algemene bedenking die hier herhaaldelijk is gemaakt, willen antwoorden. Het is inderdaad juist dat de begroting 1989 door de gewestvorming cijfermatig sterk zal verschillen van de begroting 1988. Ik moet u echter wijzen op het relatieve karakter van dat verschil. Er zal iets meer dan 80 miljard verdwijnen van de kredieten op de begroting van Binnenlandse Zaken, zodat er nog slechts 5 miljard zal overblijven. De begroting die wij nu bespreken is echter in feite slechts oogverblindend. De taak van de minister van Binnenlandse Zaken bestond er immers uitsluitend in om trimestriël een budgettaire massa over te maken aan de gewesten die deze op hun beurt verdeelden over de gemeenten. In feite was Binnenlandse Zaken, wat dit betreft, sinds de wetten van 1981, geen beleidsbepalend departement meer. Het is mijns inziens een winstpunt voor de doorzichtigheid van onze instellingen, dat aan die dubbelzinnige situatie een einde wordt gemaakt. Ik verheug mij dus niet over het verlies van 80 miljard, maar over het feit dat aldus een klare toestand wordt geschapen.

Mijn derde inleidende beschouwing is belangrijk voor het goed begrip van de problemen die hier werden geschetst. Ofwel — en dit geldt voor de verschillende punten waarop ik straks gedetailleerd zal terugkomen — slagen wij erin, in het kader van wat men de federale loyaliteit noemt, tot een goede samen-

werking en overleg te komen tussen de gewesten en de nationale minister, ofwel zal deze gewestvorming een zeer broze plant blijven. Ik kan daarvan nu reeds een aantal voor de hand liggende voorbeelden geven. Ik kan u mededelen — en dit is dan mijn eerste antwoord — dat ik op 23 november mijn collega's van de gewestelijke executieven op mijn kabinet heb ontvangen. Wij hebben afspraken gemaakt over de wijze waarop wij de samenwerking zullen organiseren vermits er nu al verscheidene concrete problemen zijn die wij nog vóór nieuwjaar moeten oplossen om te vermijden dat de gemeenten in moeilijkheden zouden komen.

Telles sont les considérations que je souhaitais émettre au début de cet exposé et qui constituent une réponse à la première remarque de M. Vandenhoute.

En ce qui concerne le Fonds des communes et son évolution, je pourrais me contenter de lui répondre que le Fonds des communes, en 1989 comme au cours des cinq ou six dernières années, lorsque l'arrêté royal 263 était d'application, suivra l'évolution générale des dépenses de l'Etat hors dettes. Par conséquent, il ne m'étonne point que les communes se plaignent de cette situation. C'est votre réaction qui me surprend: n'avez-vous pas apporté, en votre qualité de membre de la majorité, votre adhésion à cet arrêté royal?

L'accord conclu au mois d'août de cette année, prévoit, en plus de l'évolution normale, un crédit de 800 millions supplémentaires.

Pour la première fois, le Fonds des communes pourrait donc s'accroître de ce montant.

Une technique très complexe, définie par arrêté royal, a été appliquée, mais en vain, pendant un certain nombre d'années pour tenter de mesurer l'évolution du Fonds des communes. Si le gouvernement réalise son objectif — 7 p.c. du produit national brut — il s'ensuivra, en application de l'arrêté royal 263, une diminution substantielle du Fonds des communes nonobstant un correctif de 800 millions prévu dans les accords du mois d'août.

Vous avez, monsieur Vandenhoute, posé un certain nombre de questions, reprises également par M. Cardoen, concernant la réforme fiscale et ses conséquences au niveau de la fiscalité et des finances communales.

Une dotation spéciale serait, selon vous, nécessaire pour neutraliser les effets négatifs de la réforme fiscale. Votre réaction me surprend. La réforme fiscale ne peut produire d'effets négatifs sur les finances communales que si elle a sur les revenus de l'Etat. Les communes levant des centimes additionnels proportionnellement à l'impôt national, si ce dernier diminue, les recettes communales en sont forcément affectées.

Il me paraît illogique de demander au premier perdant de compenser les pertes du second perdant par une dotation spéciale.

M. Vandenhoute. — Les communes subiront une diminution substantielle de leurs recettes à la suite du décumal des revenus des époux prévu par la réforme fiscale, réforme qui prévoit également d'autres mesures, dont une hausse des accises, qui profiteront à l'Etat national, alors que les communes n'en recevront aucune contrepartie immédiate. C'est pourquoi une dotation spéciale devrait être accordée aux communes par le ministère de l'Intérieur pour compenser la perte sur l'impôt des personnes physiques.

Vous n'ignorez pas, car il en a été question lors de la réunion de la conférence des bourgmestres à laquelle M. Moureaux participait, que dès le moment où il est question de faire un effort pour mieux rémunérer la police communale, le président de l'Exécutif se retranche derrière un argument d'enveloppe budgétaire limitée.

Puisque cette compétence relève encore de vos attributions, ne serait-il pas possible d'accorder une dotation spéciale pour donner satisfaction aux policiers?

M. Tobback, ministre de l'Intérieur, de la Modernisation des Services publics, et des Institutions scientifiques et culturelles nationales. — En ce qui concerne le budget 1988, je ne dispose pas des moyens adéquats pour faire face à cette situation. De

plus, il ne peut y avoir de répercussions de la réforme fiscale sur les finances communales en 1988, année pour laquelle elle n'est pas encore d'application. En 1989, ce problème relèvera de la compétence régionale.

Je constate — et ce n'est pas un reproche — que de nombreux intervenants, qui ont revendiqué et voté la réforme de l'Etat et la régionalisation, mesurent difficilement les conséquences de cette réforme et la vivent malaisément dans les faits.

Puisque le Fonds des communes est régionalisé, il n'appartient plus au ministre de l'Intérieur de s'occuper des finances communales à partir du 1er janvier; je reviendrai tout à l'heure sur les compétences qui lui seront encore dévolues.

Je n'insisterai pas davantage, car, quoique je vous réponde, vous ne voterez pas mon budget.

De heer Vandermarliere heeft vragen gesteld in verband met de benoeming van burgemeesters en de toepassing van het nieuwe artikel 2 van de gemeentewet dat voortvloeit uit wat wij de wet-Tant noemen.

Ik heb reeds in de Kamer de gelegenheid gehad om een algemene gedragslijn in verband met deze problematiek vast te leggen. Een honderdtal dossiers heb ik intussen aan de Koning ter ondertekening kunnen voorleggen. Een dossier heb ik moeten «reserveren» omdat het een moeilijkheid opleverde inzake het advies van de procureur-generaal. U zal mij toestaan geen namen te noemen.

Naargelang de dossiers op mijn kantoor komen, worden ze ondertekend en dan aan de Koning ter ondertekening voorgelegd.

Ik stel vast dat het «toekomen» van de dossiers op een bijzonder ongelijke manier verloopt. Ongeveer 70 pct. van de dossiers van de provincie Luik is ondertekend. Van de provincies Brabant en Namen heb ik nog altijd geen dossier. Van de provincie Limburg heb ik tot op heden één dossier. Ik heb al verschillende dossiers van de provincie West-Vlaanderen, hoewel toch minder dan van Luik, en meer dan de helft van de dossiers van de provincie Luxemburg.

Blijkbaar heeft dit gedeeltelijk te maken met de gedragslijn die de gouverneurs zich hebben opgelegd of met de snelheid waarmee de parketten-generaal antwoorden op de vragen van de gouverneurs in verband met het onderzoek naar de gerechtelijke problemen.

Ik verzeker u dat ik geen enkel dossier dat probleemloos is, langer laat liggen dan één dag. Wat binnenkomt, gaat dezelfde dag buiten.

Wat probleemdossiers betreft, zowel bij een negatief advies van de procureur of van de gouverneur als bij de toepassing van het nieuwe artikel 2 van de wet-Tant, veroorloof ik me de dossiers apart te houden en te wachten tot ik een voldoende aantal heb om een gedragslijn te bepalen.

Voor de eerste toepassing van het nieuwe artikel 2 mag ik verwachten dat sommigen zullen pogen — met niet veel kans op succes, meen ik, maar wie ben ik? — om klacht in te dienen en een procedure in te zetten bij de Raad van State vermits zij nu een wettelijke, weliswaar broze, basis hebben. Bijgevolg moet ik een sluitende argumentatie en een eenvormige gedragslijn voor gelijkaardige dossiers hebben. Daarom moet ik eerst alle gelijkaardige dossiers samenbrengen.

Eén van de methoden om vast te stellen of er wel degelijk een meerderheid is, werd door u gesuggereerd, mijnheer Suykerbuyk. Daarbij hoeft niet te worden gewacht tot er bij de schepenaanwijzing een meerderheid uit de bus komt. U hebt één bedenking gemaakt die ik zou willen relativeren. Het is veeleer een morele overweging.

Ik kan aannemen dat partijen al eens hun mening herzien. Dat partijen hun mening herzien binnen een tijdsspanne van drie dagen daar heb ik al eens moeite mee, maar wat ik in geen geval, tot welke partij de betrokkenen ook mogen behoren, ga aanmoedigen en wat ik in de mate van mijn mogelijkheden zal sanctioneren is het feit dat personen binnen veertien dagen of één maand twee of meer handtekeningen hebben gezet. Zij zullen moeten wachten op een beslissing, dat moet voor iedereen duidelijk zijn. Tot welke partij men ook behoort, als men bereid

is om in een tijdsspanne van enkele dagen of enkele weken meer dan één handtekening te zetten, dan is men het niet waard om benoemd te worden tot burgemeester. Het gaat immers om personen die later als burgemeester handtekeningen zullen moeten wettigen. Ik denk dat het voor het gehele politiek bedrijf een goede zaak zou zijn als wij in staat zijn dergelijke handelwijze op een of andere manier te sanctioneren.

Over de klachten werden verschillende vragen gesteld. Ik zal een klein overzicht geven. De toestand is op dit ogenblik nog niet heel duidelijk. Wij hebben plusminus 150 gemeenten waar klachten na de gemeenteraadsverkiezingen werden ingediend. Dat is dus iets minder dan één vierde. Vele van die klachten zijn door slechte verliezers of pro forma ingediend, want tot op heden hebben wij maar één geval waarin de bestendige deputatie de verkiezingsuitslag heeft verworpen. Dat is in de gemeente Bertrix in Luxemburg. Op basis van een extrapolatie van een vijftal gevallen in West-Vlaanderen, waarvan de klacht voor de Raad van State is gebracht, verwachten wij ons aan een veertigtal dergelijke gevallen.

Hierbij stip ik onmiddellijk aan dat dit niet veel meer is dan in het verleden en waarschijnlijk zelfs hetzelfde of minder.

In antwoord op de vraag van de heer Didden verklaar ik niet te beschikken over enig injunctierecht ten opzichte van de Raad van State, gelukkig maar, want dit moet een onafhankelijk orgaan zijn. Verder kan ik alleen verwijzen naar de wet die bepaalt dat de Raad van State in zo'n geval «onverwijld» uitspraak moet doen.

De inhoud die de Raad van State aan het woord «onverwijld» kan geven, is ook niet zo gemakkelijk te bepalen, want de goede rechtsbedeling veronderstelt en eist ook dat de partijen de tijd krijgen om hun besluiten en dergelijke in te dienen. Men kan dus verwachten dat in maart of april alles opgelost zal zijn — dat is gewoon —, tenzij er verkiezingen worden geannuleerd. Ik denk dus nu al te mogen concluderen dat er eigenlijk geen reden is om aan de klachtenprocedure iets te wijzigen. Er wordt wel misbruik van gemaakt, maar ik stel ook vast dat de bestendige deputaties deze nogal goed opvangen. Het staat de Senaat natuurlijk altijd vrij om ter zake voorstellen te doen.

Het probleem van de kiesomschrijvingen is in het regeerakkoord opgenomen. Ik ben vandaag 205 dagen op het departement Binnenlandse Zaken. Ik heb nog geen tijd gehad om mij met dit probleem bezig te houden. Ik draai hierover niet rond de pot, ook voor een aantal andere dossiers zal ik hetzelfde antwoord moeten geven, mijnheer Vandermarliere. Ik weet dat dit probleem vooral in de arrondissementen Oudenaarde en Ieper rijst, maar ik ben er, ook toen ik nog in de oppositie zat, nooit voorstander van geweest om deze kwestie hals over kop en voor afzonderlijke arrondissementen op te lossen. U moet mij dus nog even de tijd geven om ook dit deel van het regeerakkoord uit te voeren.

Waarom werd het voorstel betreffende de codificatie van de gemeentewet niet in de Senaat ingediend? Ik verontschuldigd mij bij de Senaat, maar eerlijk gezegd had ik net zo goed strooitje kunnen trekken. Ik had het even goed in de Senaat kunnen indienen, maar het zal wel met mijn lidmaatschap van de Kamer te maken hebben. U moet dus van mij aannemen dat er bij mijn beslissing geen voorbedachtheid was. Ik zal wel op de inhoudelijke vragen, die terecht zijn gesteld antwoorden. Er zijn nu drie aspecten aan dit probleem verbonden. Het uiteindelijke doel is dat wij op 1 januari of in februari, laten we realistisch zijn, de nieuwe gemeenteraadsleden eindelijk een raadpleegbaar en bruikbaar exemplaar van de gemeentewet ter hand stellen. Ik meen dat dit in het belang van het goede bestuur is en ons aller zorg uitmaakt. In de kamercommissie is nu de ratificatie van het koninklijk besluit van juni goedgekeurd. Voorts zal de regering zelf de wetten van 8 en 9 augustus van dit jaar, die belangrijke wijzigingen betreffen, bij koninklijk besluit coördineren, samen met het nieuwe artikel 84, paragraaf 1, dat toelaat de verplichting van woonst op te leggen.

De regering heeft mij vorige week de toelating gegeven voor te stellen om bij wetsontwerp twee zaken supplementair te wijzigen. De tekst van zo een wetsontwerp moet natuurlijk, alvorens aan uw goedkeuring te worden voorgelegd, eerst naar de Raad van State gaan voor advies. Ten eerste, zal de nieuwe

gemeentecomptabiliteit worden ingeschreven in de nieuwe gemeentewet. Ten tweede, zullen de Napoleontische decreten op de veiligheid ook worden ingeschreven in de gemeentewet en van deze gelegenheid zullen wij gebruik maken om de Nederlandse tekst van die decreten aan de gemeentewet toe te voegen.

Er zal dus een operatie plaatshebben in drie fasen en ik hoop dat de Senaat zal meewerken om deze operatie zeer snel te laten verlopen.

Tijdens een vergadering met mijn collega's van de Gewestelijke executieven op 23 november jongstleden is overeengekomen dat de Gewesten op hun beurt zo snel mogelijk de decreten inzake voorgedij zullen coördineren en codificeren, zodat zij kunnen worden toegevoegd aan een gezamenlijke publikatie. Dat is de stand van zaken op het ogenblik.

U had eveneens opmerkingen over de wet op de intercommunale verenigingen, mijnheer Vandermarliere. Ook dit probleem moet met de Gewestelijke executieven worden besproken.

De heer Van Hooland had het over het specifieke probleem van de grensoverschrijdende intercommunale verenigingen.

Ook het probleem van de wijziging van de wet op de intercommunales werd opgeworpen. Welnu, dit probleem kan ik alleen maar in samenwerking met de Gewestelijke executieven aanpakken. Ook al blijft een deel van de organieke wet nationaal, toch zou het zinloos zijn deze wijziging door te drijven in Kamer en Senaat, zonder dat mijn collega's van de Gewestelijke executieven bereid zijn hieraan mee te werken. Ik heb voor deze samenwerking de eerste stap gedaan, maar inhoudelijk staan wij nog nergens. Wij zijn er wel mee bezig.

Vervolgens is er het probleem van de incohering van de gemeentelijke belastingen. Ik signaleer de Senaat dat de regering op vraag van minister Maystadt de beslissing heeft genomen om 300 ambtenaren bijkomend aan te werven voor het departement van Financiën om een snellere controle en incohering te kunnen tot stand brengen. Er is dus een eerste belangrijke stap ter zake gedaan.

Mijnheer Vandermarliere, u hebt, zoals de heer Cardoen, een vraag gesteld in verband met de omslagkas. Ik wil hier geen polemieken voeren en u moet mij dan ook mijn uitleg dienaangaande niet kwalijk nemen. Ik heb enige tijd nodig gehad om de truuken te doorgronden die in verband met de omslagkas werd aangewend. Ik heb ook enige tijd nodig gehad om samen met mijn collega van Financiën, die ik daarover heb geraadpleegd, te vinden waar die truuken terechtgekomen zijn in de schatkistoperaties. Intussen heb ik met de bevoegde ambtenaar van de Rijksdienst nagegaan waar wij precies staan. Wij zijn thans op weg naar een oplossing, ofschoon die oplossing misschien niet ingaat op de wensen van de Vereniging van Belgische steden en gemeenten. Het heeft dus enige moeite gekost om deze handige debudgetteringsmethode, die de begrotingstoestand wilde opfleuren, te doorgronden. U mag mij dit niet kwalijk nemen. Ik ben misschien niet zo slim als ik eruit zie. (*Vrolijkheid.*)

De heer Cardoen heeft een aantal problemen opgeworpen in verband met de gemeentefinanciën.

Natuurlijk zijn 83 min 70 miljard en 88 plus 6 miljard op zichzelf al een belangrijke verbetering. Door de toestand van een aantal grote steden wordt die «plus 6» enorm naar beneden getrokken. De toestand van alle andere gemeenten is relatief veel beter dan door die «plus 6» wordt weergegeven.

Ik herhaal ongeveer wat ik de heer Vandenhoute heb gezegd. Een aantal elementen zoals rentevoeten, personenbelasting, hetzij actief, hetzij passief, worden zowel door de regering als door de Gewesten ondergaan. De gemeenten zijn gerechtigd om te protesteren, maar ook gemeentemandarissen met het drievoudige petje van lid van de Vlaamse Raad, van het nationale Parlement en van gemeentemandatarissen, zijn verplicht te ondergaan wat zij als lid van de twee eerstgenoemde instellingen hebben goedgekeurd. Ik kan daar op dit ogenblik moeilijk iets meer over zeggen.

Ik kom later terug op het probleem van het Hulpfonds dat ook door de heer De Beul werd aangehaald.

Voor het voorschot voor het eerste kwartaal van 1989 loop ik een beetje vooruit op het officieuze advies van de Raad van State. In de financieringswet wordt bepaald dat er voor de overgangperiode tussen de nationale minister en de Gewestministers een conventie moet worden gesloten. Ik verontschuldig mij omdat u nog niet over de tekst van het wetsontwerp beschikt. In de vergadering met mijn collega's, op 23 november, heb ik beslist een werkgroep van kabinetsmedewerkers en ambtenaren op te richten om die conventie voor te bereiden. Wij willen die in de loop van december tot stand brengen om geen discontinuïteit te doen ontstaan in de betalingen van het Gemeentefonds voor 1989, die voorlopig op basis van de gegevens van 1988 zullen geschieden.

Er werd een zeer pertinente vraag gesteld in verband met de voorgedij en het administratief toezicht. De organieke gemeentewet blijft nationaal.

Volgens arresten van 1984 geldt dat onder meer ook voor de openbaarheid van bestuur. De openbaarheid van bestuur is een zeer ingewikkelde materie met vele tentakels. Een regeling voor de openbaarheid van bestuur geldt evenzeer voor het Openbaar Ambt — en is bijgevolg ook een probleem van mijn collega van Openbaar Ambt — en voor de gemeenten. Er moet dus een zeer algemene wetgeving ontstaan die meer dan één departement en meer dan één facet bestrijkt.

Om de Gewesten toe te laten de voorgedij op een meer soepele manier te laten verlopen, wat toch ons aller bedoeling moet zijn, werd verleden vrijdag beslist een voorstel tot grondwetswijziging voor te leggen aan de werkgroep-Alen, dat is een regeringstechnische term. Wij zullen daarover overleg plegen met de Gewesten.

Ik ben het met de spreker eens waar hij zegt dat wij moeten opletten omdat er daar nogal wat voetangels en schietgeweren zijn. De adviezen van de Raad van State, die ik ter beschikking houd, wijzen erop dat inzake openbaarheid van bestuur onder meer de competentie van de nationale regering zeer belangrijk blijft en dat het ook inzake voorgedij noodzakelijk is dat er initiatieven komen van de nationale regering en van de nationale wetgever via een grondwetswijziging. Dat proces trachten wij op gang te brengen in een geest die, zo meen ik, beantwoordt aan de bekommernis.

Ik zal straks nog enkele woorden zeggen over de politiek.

Eerst wil ik nog even inhaken op wat is gezegd in verband met de modernisering van de gemeentelijke comptabiliteit. De nieuwe gemeentelijke comptabiliteit is een probleem van openbaarheid en een probleem van efficiënter beleid en moet ook een betere participatie en een beter inzicht mogelijk maken. Wij proberen de gemeenten daarbij te helpen — ik kan zeggen dat dit niet gemakkelijk is — door onder meer de codificatie in de nieuwe gemeentewet in te schrijven. Ook materieel proberen wij te helpen. Indien ik mij vergis moet u mij terechtwijzen. Wij zullen het systeem aan de GEKO's, waarbij ongeveer 1 500 personen worden toegevoegd aan het gemeentepersoneel en de politie, verlengen. Daarover ben ik met mijn collega van Tewerkstelling en Arbeid aan het onderhandelen. Dat zou een aantal gemeenten toelaten om deze personen in te zetten voor het invoeren van de nieuwe gemeentelijke comptabiliteit. Ik zeg niet dat deze oplossing ideaal is, maar het zou alleszins een belangrijke administratieve hulp zijn.

U hebt een vraag gesteld in verband met de voetbalvelden en ook in verband met het geweld in het voetbal en in andere sporten. Wij willen daar iets aan doen. In de loop van augustus hebben wij alle gouverneurs gevraagd een rapport te laten opstellen over alle stadions van de clubs van eerste en tweede nationale. Dat is ondertussen gebeurd en de algemene rijkspolitie is bezig een synthese te maken.

Ik hoop dat wij in de loop van februari van de winterstop in de voetbalcompetitie kunnen gebruik maken om de burgemeesters van de gemeenten waarin de betrokken stadions liggen bij elkaar te roepen samen met de KBVB. Bij die gelegenheid zullen wij wijzen op de stadions waar de veiligheid niet voldoende

wordt gewaarborgd. Ook de voetbalbond heeft ideeën om daar iets aan te doen, eventueel in samenwerking met de overheid. Wij staan ter beschikking. In feite is het een kwestie van geld en vanerschikking van middelen.

Intussen werd de opdracht voor de zeer interessante studie — ook al gaat men niet met alles akkoord — van professor Walgraeve verlengd. Het was nog mijn voorganger die deze opdracht gaf. De nodige kredieten werden uitgetrokken.

Via de pers hebt u ook kunnen vernemen dat er bij Antwerp tijdens het weekend werd geëxperimenteerd met het *side house*. Wij trachten, niet paniekerig, de gemeenten te stimuleren om de stadions zo veilig mogelijk te maken en om in veiligheid te investeren.

J'en viens maintenant au problème des objecteurs de conscience abordé par M. Paque, et je profiterai de l'occasion qui m'est ainsi donnée, pour répondre aux questions posées par M. De Loor et Mme Nélis.

Tout d'abord, je voudrais dissiper un doute qui, en ce qui me concerne, constitue presque un procès d'intention. Aucune intervention n'a eu lieu au Sénat pour ralentir la discussion du projet de loi, qui a été voté à la Chambre. La semaine dernière, j'ai même eu un entretien très agréable avec le président de la commission de l'Intérieur du Sénat au cours duquel je lui ai demandé ce qu'il prévoyait, à cet égard.

Je suppose que, non la semaine prochaine, mais la semaine suivante, il mettra, à la demande du gouvernement, ce projet à l'ordre du jour de la commission. Je répondrai alors aux observations, parfaitement justifiées d'ailleurs, émises par M. Paque et par Mme Nélis.

Ook de heer De Beul heeft opmerkingen omtrent dit ontwerp geformuleerd. Heel binnenkort zullen we de gelegenheid krijgen om dit ontwerp te bespreken.

De heer De Beul. — U hebt niet de intentie om het ontwerp te verbeteren?

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — In de huidige omstandigheden heb ik niet de intentie om het ontwerp nog te verbeteren.

De heer Suykerbuyk. — Te veranderen!

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — De regering heeft niet de bedoeling om nog amendementen in te dienen. Het huidige ontwerp wekt bij mij niet noodzakelijk groot enthousiasme op, en evenmin bij een aantal senatoren, zowel ter rechter als ter linker zijde. Zowel van op de banken van de socialistische partijen als van op die van de PSC heeft de regering in de Kamer twee soorten verwijten moeten incasseren. Sommigen vonden dat we veel te ver gingen, anderen, dat we niet ver genoeg gingen. Ook in uw partij, mijnheer Langendries, waren beide reacties aanwezig. Ongeacht wat ik zelf zou willen doen, meen ik dat het ontwerp evenwichtig is en dat we er alle belang bij hebben om het zo snel mogelijk goed te keuren. De commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden zal dit ontwerp eerlang bespreken en ik hoop dat de Senaat het spoedig zal aannemen.

En ce qui concerne l'équilibre à respecter à l'égard des miliciens, je voudrais signaler à M. Paque que je viens d'adapter le texte de l'arrêté royal fixant l'augmentation des indemnités de milice et, en coopération avec mon collègue, M. Coëme, j'ai lancé une campagne d'information du public. Je signale d'ailleurs que M. Coëme traite avec diligence le dossier relatif au statut du milicien, mentionné dans l'accord du gouvernement. Ces problèmes seront certes encore discutés mais, je le souligne, aucune inégalité ou injustice n'est à craindre, à leur propos.

Il m'a également été demandé si j'envisageais de mettre en œuvre une politique spécifique en matière de sociétés de gardiennage.

Ma réponse est positive. Je pense, en effet, que la multiplication de ce type de société est malsaine. Une nouvelle loi étant, à mon avis, nécessaire, à cet effet, un projet élaboré par mon département sera très prochainement soumis au gouvernement. Entre-temps, il faut arrêter d'accorder, sans discernement, des autorisations à de nouvelles sociétés de gardiennage.

Au cours des débats, il a été souligné que la Belgique est le pays d'Europe occidentale comptant le nombre le plus élevé de policiers par habitant. Si nous n'y prenons garde, notre pays présentera, de surcroît, la plus forte densité de sociétés de gardiennage, ce qui me paraît inconcevable. C'est pourquoi il s'impose, à mon sens, de suivre une ligne de conduite claire et nette que devra définir une nouvelle loi.

Dat is een gezonde manier van werken. De bereidheid om een nieuwe wet te maken bestaat. Laten wij daarover eerst spreken en dan pas een beslissing nemen.

Quant à la présence de la protection civile dans les prisons, je précise qu'il s'agit de volontaires qui ne remplissent pas la tâche de gardien, mais assurent simplement la logistique.

Op de vraag van de heer De Loor aangaande de verkiezingsuitgaven is mijn antwoord dat de regering in haar regeerakkoord initiatieven tot beperking van de verkiezingsuitgaven heeft vermeld. In de Kamer functioneert een interpartijen werkgroep met de heer Dhoore als initiatiefnemer. Die schijnt redelijk ver gevorderd te zijn met zijn besprekingen. Ik heb voorstellen klaar en de regering is bereid daarmee verder te gaan. Ik wil echter nog even wachten op wat er uit een gezamenlijk initiatief van de fracties van de verscheidene partijen in de Kamer komt, alvorens op regeringsniveau initiatieven te nemen. Indien er uit de werkgroep positieve voorstellen komen, zal de regering er wellicht de voorkeur aan geven dat dit probleem wordt opgelost met een parlementair initiatief.

M. Flagothier, de même qu'un autre sénateur, m'a posé une question relative à la coordination entre les services de police. À ce propos, je leur communiquerai le texte du discours que j'ai prononcé à Gand, lors de la manifestation « Agora », et qui traite largement de cette question. Je l'enverrai également aux membres de la commission de l'Intérieur.

En ce qui concerne les commissaires de brigade, un problème particulier se pose et je dois reconnaître en toute humilité que je n'ai pas encore eu le temps de l'étudier.

La question est délicate car, dans les services où ils existent, ils fonctionnent normalement, mais lorsqu'ils font défaut, un membre de la police exécute leur mission. Le fait d'en nommer de nouveaux entraîne évidemment des problèmes supplémentaires.

Ne m'en veuillez pas si je ne m'étends pas davantage sur ce sujet car, comme je viens de le dire, je ne connais pas encore très bien le dossier.

De heer Luyten heeft de tekst gevraagd van mijn toespraak waarnaar hij heeft verwezen in zijn uiteenzetting. Ik heb die intussen bezorgd aan de voorzitter van de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden.

Met alle respect voor uw opvattingen in dat verband moet ik u wel zeggen, mijnheer Luyten, dat ik geen last heb om te spreken over « de vrolijke dagen van september 1944 ». Dat waren inderdaad voor mij, als zesjarige, vrolijke dagen. Dit wil niet zeggen dat ik de excessen die toen zijn begaan, goedkeur, maar men mag ook niet in de andere zin overdrijven.

Mijn gedragslijn inzake de benoeming van burgemeesters heb ik daarstraks reeds uiteengezet. Het is duidelijk dat een kandidaat-burgemeester, wanneer hij de taal van de streek kent, zoals de wet thans bepaalt, ook aan alle andere voorwaarden moet voldoen om te kunnen worden benoemd. Dit geldt uiteraard voor alle kandidaat-burgemeesters van het koninkrijk. Ik wens mij daarover nu niet verder uit te spreken omdat het probleem zich vandaag niet concreet voordoet. De toekomst zal duidelijkheid brengen.

Ik heb geantwoord op de vragen van de heer De Beul in verband met het gemeentefonds, de overgangsfase, de openbaarheid van bestuur en het statuut van de gewetensbezwaarden. Hij heeft ook een vraag gesteld in verband met de benoeming

van burgemeesters en de rol daar van de gewesten. Daar zal ik donderdag op antwoorden als de mondelinge vraag van de heer Suykerbuyk aan de orde is. Ik meen dat het niet correct zou zijn om vandaag al een antwoord te geven op die vraag. Ik zal trouwens nogal uitvoerig antwoorden op de mondelinge vraag van de heer Suykerbuyk, zelfs al bepaalt het reglement van de Senaat dat ik maar over drie minuten beschik, mijnheer de Voorzitter. U doet, naar ik hoop, zoals op de conferentie van Helsinki of Madrid en zet de klok twee minuten stil.

De Voorzitter. — Mijnheer de minister, ik heb één van uw collega's er reeds op gewezen dat geen afwijking op het reglement is toegestaan.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — Als de leden interessante vragen stellen, zal u mij wel toestaan om te pogen daarop interessante antwoorden te geven.

De Voorzitter. — Dat kan ook in beknopte vorm.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — We zullen zien. Misschien is er donderdag wel een minder strenge voorzitter. Men weet maar nooit!

Wat de districtsraden betreft, heeft de stad Antwerpen ook een vraag in die zin gesteld, mijnheer De Beul. Ik heb daarop geantwoord dat dit probleem in onderzoek is, dat ik de mogelijkheid niet meer zie vóór 1 januari 1989 daarover wetgevend op te treden en dat hierover ten vroegste halfweg van volgend jaar een grondige discussie zal kunnen plaatsgrijpen. Dat is een realistisch en pragmatisch antwoord. Ik wil er dus iets aan doen, maar niet alleen. De bevoegdheid van de huidige gemeenten decentraliseren naar districtsraden, zoals de heer Cardoen heeft aangestipt, kan ik bezwaarlijk doen zonder rekening te houden met de Gewesten. Het vereist een omslachtige procedure.

Het politiek verlot is een probleem dat behoort tot de bevoegdheid van collega Hansenne.

Ik heb al geantwoord inzake de openbaarheid van bestuur.

De heer De Beul. — Bij de openbaarheid van bestuur heb ik een vraag gesteld over het individuele controlerecht van het parlementslid.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — Die vraag overvalt mij vandaag. Ik moet eerlijk toegeven dat ik op het ogenblik geen idee heb van de vormen die dit kan aannemen en van initiatieven die hiervoor door Kamer en Senaat op wetgevend vlak of in het kader van het reglement moeten worden genomen. Ik ben overigens van mening dat dit een probleem is dat per definitie door de wetgever zelf moet worden opgelost. De wetgever kent zich het controlerecht toe dat hij zelf wil. Het zou vreemd overkomen als de regering het initiatief neemt om de wetgever meer controlerecht toe te kennen. Indien de wetgever concrete initiatieven in die zin neemt, ben ik bereid — ik was in het verleden ook vragende partij — om daaraan als lid van de regering mee te werken.

De wetgever moet zijn eigen soevereiniteit uitoefenen en zijn eigen instrumenten smeden.

De heer De Beul. — Dergelijke wetgevende initiatieven zouden niet nodig zijn indien er bij de regering, bij de uitvoerende macht, ter zake een normale soepelheid zou zijn. Er is bij het departement van Openbare Werken een omzendbrief waarbij het alle personeelsleden verboden is een parlementslid om het even welke inlichting te verschaffen of om het even welk dossier ter inzage te geven.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — Dat probleem

kan worden opgelost in een wetgeving op de openbaarheid van bestuur en moeten wij binnen de kortst mogelijke tijd kunnen bespreken.

De heer Luyten. — Gemeenteraadsleden weten meer dan wij!

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — Als u wil gaan zoeken in de *Parlementaire Handelingen* zult u er verscheidene uitspraken vinden waarin ik zeg dat een gemeenteraadslid inderdaad veel meer mogelijkheden heeft dan een Parlementslid. Ik ga daar vandaag geen woord van terugnemen, want dat is zo.

Ik kom terug tot het probleem van het Rijksregister. Het lijkt mij inderdaad noodzakelijk dat een algemene wet op de privacy tot stand wordt gebracht. Hiermee trap ik een open deur in. Ik ben echter ook van mening dat wij niet verder kunnen met de uitbreiding van het Rijksregister op basis van de algemene wet op de privacy indien wij niet een specifieke wet op het Rijksregister met grote externe controle, zowel parlementaire als andere, mogelijk maken. Ik vrees dat wij op de algemene wet op de privacy nog een tijdje zullen moeten wachten. Vandaar dat ik zeg dat wij een bijzondere aangepaste wet op het Rijksregister ondertussen heel goed zouden kunnen gebruiken, zodanig dat, als wij niet het algemene kunnen realiseren, wij ondertussen toch trachten het bijzondere te verfijnen. Zo is bijvoorbeeld — ik heb in die zin mijn collega Wathelet geschreven — de raadgevende commissie, omschreven in artikel 12, sinds twee jaar vervallen. Ze werd niet hernieuwd, maar de commissieleden blijven in een geest van continuïteit verder bijeenkomen. De commissie bestaat wettelijk niet meer. Ik heb gevraagd dat die commissie opnieuw officieel zou worden samengesteld. De blokkering van nieuwe toelatingen of toegangen moet dus dringend worden aangepakt.

Op de technische vragen die gesteld werden, kan ik hier niet antwoorden. U hebt dus al gewonnen nog voor we beginnen! Een onderscheid voor de rijkswacht wordt inderdaad gemaakt. De rijkswacht heeft in 1986 toegang tot het rijksregister verkregen, maar zij heeft niet het recht om het nummer van het Rijksregister te gebruiken voor het aanleggen van haar eigen bestanden.

Dat is wat zij vraagt en wat ik niet wil toestaan, hoewel het bijzonder doelmatig zou zijn, zolang wij geen algemene regeling en duidelijke controle hebben. Hetzelfde geldt voor de wekelijkse vragen die vanuit de Vlaamse Gemeenschap en dergelijke worden gesteld. Er is zelfs één van de meest eminente senatoren die nu de toegang voor advocaten tot het Rijksregister bepleit. Ik weet niet wat de Senaat daarmee zal doen. U begrijpt dus dat, aangezien de drang zo groot wordt om tot het Rijksregister toegang te hebben, het absoluut noodzakelijk is democratische voorzorgen te nemen.

De heer Cardoen. — Het moet ten minste een senator-advocaat zijn.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — Ik heb het niet nagekeken, maar ik vrees het.

In antwoord op vragen betreffende het rijkswachtrapport kan ik het volgende meedelen. Wij zijn inderdaad op het einde van november, mijnheer De Beul, en u moet toegeven dat de weg naar de hel met vele goede voornemens is geplaveid. In de loop van deze maand zijn wij nogal verrast door andere dingen die tijd en moeite hebben gekost. Ik heb een afspraak met mijn twee collega's bevoegd voor de rijkswacht, om samen de nota waarvan ik het ontwerp klaar heb, te bespreken. Dat zal in het begin van december moeten gebeuren. Dan hoop ik dat wij zo snel mogelijk en zonder verwijl klaar zullen zijn met de positieve voorstellen. Het rapport is al een hele tijd klaar.

Ik kom tot uw vragen in verband met het crisiscentrum. Ik antwoord in telegramstijl. De opdrachten van het crisiscentrum zijn bij koninklijk besluit van 11 april 1988 vastgesteld. Artikel 5 van dit koninklijk besluit neemt het personeel in het

organiek kader op. De meldingsplicht is in het koninklijk besluit van 22 april 1988 ingeschreven, maar ze zou met een aantal omzendbrieven nog verfijnd kunnen worden. Daaraan moeten wij dus nog werken. Er rijzen nog andere problemen in verband met het crisiscentrum, waaraan ook een begin van oplossing is gegeven.

De heer Suykerbuyk heeft over de « brandweerwet » en de zelfstandige brandweerdiensten gesproken. De wet moet op een correcte manier worden uitgevoerd en mag niet worden gesaboteerd. Ik veroorloof mij nochtans, van zodra er een gaatje in het tijdschema is, het hele probleem te bestuderen. Ik begrijp de betrokken diensten enigszins, want ik wil niet dat men door de vermenigvuldiging van de grote, maar vooral de kleine zelfstandige brandweerkorpsen, tot een toestand komt waarin de gemeentelijke politie nu al is verzeild. Het probleem van de brandweer is dat zij een goed gestroomlijnd geheel over de totaliteit van het koninkrijk vormt. Zelfs indien zij gemeentelijk is georganiseerd, dan nog is er uniformiteit nodig om op een gecoördineerde manier te kunnen optreden. Ik heb dus alle begrip, indien de gouverneurs, zoals u suggereert, dwarsliggen om een vermenigvuldiging van zelfstandige diensten tot stand te brengen. Ofwel wijzigt men de wet, ofwel voert men ze uit.

De heer Suykerbuyk. — Dat denk ik ook.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — Geef mij dus enige tijd om dit probleem te bestuderen. Ik geloof dat ik op uw vragen in verband met de wet-Tant heb geantwoord.

Tot slot, kom ik nog terug op het recruitersprobleem bij de politie. U hebt mij ook naar de Beneluxovereenkomst gevraagd. Ik verwachtte van u niet anders. De interruptie van collega Wyninckx deed mij echter wel even paf staan.

Wij hebben elkaar ontmoet in Baarle-Hertog en Baarle-Nassau in september jongstleden. Ik heb daar de problemen aangaande het advies van de Raad van State uiteengezet. Tengevolge daarvan hebben wij de minister van Buitenlandse Betrekkingen gevraagd dat hij het nodige zou doen om het verdrag ter ratificatie in te dienen in het Parlement. Wij hebben hierover een brief gestuurd aan de minister van Buitenlandse Betrekkingen en nog tweemaal een herinnering. Deze briefwisseling ligt ter inzage op mijn kabinet. Uiterekend vier dagen geleden werd mijn kabinetschef gevraagd de memorie van toelichting bij het ontwerp op te stellen. Volgende week zal hij hiermee klaar zijn. Ik hoop dat hierdoor de bezwaren van het departement van Buitenlandse Betrekkingen tegen de wijze waarop wij in de memorie van toelichting de bezwaren van de Raad van State wilden opvangen, zullen vervallen.

Het enige wat ik nu met zekerheid kan zeggen, is dat wij deze zaak, zoals afgesproken met de Luxemburgse en Nederlandse ministers van Binnenlandse Zaken, willen laten vooruitgaan en het verdrag voor het einde van het jaar willen laten goedkeuren in Kamer en Senaat. Het departement van Binnenlandse Zaken heeft hiertoe al het mogelijke gedaan. Het departement van Buitenlandse Betrekkingen zal tegen het einde van volgende week de memorie van toelichting krijgen. Ik sta daar borg voor. Ik zal u trouwens het dossier dienaangaande sturen, zodat u zich kunt vergewissen van de juistheid van mijn woorden.

De rechtsbijstand voor de rijkswacht is een probleem dat onder de bevoegdheid valt van collega Coëme. Ik zou de positieve maatregel die dienaangaande wordt genomen, graag willen opnemen in het geheel van de nota waarover ik het daarstraks in antwoord op de heer De Beul had en die ik in samenwerking met mijn collega's wil opstellen.

Ik kom nu tot de vragen van de heer Van Hooland. Er zijn, voor zover ik zie, geen effecten van de regionalisering op het Rijksregister, maar misschien zie ik niet goed. Mijs inziens is er in dat verband geen enkel probleem.

Op uw vraag inzake het administratief toezicht op de grensoverschrijdende intercommunales heb ik reeds geantwoord en ik kan dus overgaan tot het probleem van de goedkeuring van de informatica-aankopen door de gemeenten. Dit is het vijfde punt waarover ik overleg pleeg met de gewestelijke executieven.

Volgens het koninklijk besluit van 1981 moet iedere aankoop van meer dan anderhalf miljoen ter goedkeuring worden voorgelegd aan de minister die bevoegd is voor de modernisering van de openbare diensten, en dat ben ik op het ogenblik. Deze goedkeuring moet in een koninklijk besluit worden vastgelegd. Vorige week nog zegde ik aan de vereniging van softwarebedrijven, INSEA, dat dit een voorhamer is om een vlieg dood te slaan. Wij willen deze procedure derhalve versoepelen. Thans moet mijn collega die verantwoordelijk is voor de RTT of mijn collega die bevoegd is voor Sociale Zaken of Verkeer miljarden dossiers met een enorme capaciteit aan ordinateurs en informatica mij ter goedkeuring voorleggen. Ik beschik welgeteld over vier ambtenaren om zich hiermee bezig te houden.

Wij kunnen dan niet anders dan zeggen dat dit een indrukwekkend dossier is en dat het dus wordt goedgekeurd. Maar aan de andere kant moet iedere gemeente die een personal computer aankoopt samen met een laserprinter en een paar stukken assistentie voor een bedrag van meer dan anderhalf miljoen ook de goedkeuring vragen en ook hiervoor moet Zijne Majesteit zijn handtekening plaatsen.

Dit is natuurlijk niet adequaat. We zijn daarover in overleg met de Gewesten en met de andere betrokken departementen. Hopelijk zullen wij in de helft van het volgende jaar dit koninklijk besluit kunnen aanpassen in overeenstemming met de overlegprocedures. Dit is alleszins mijn intentie.

Over het probleem van de politie wil ik vandaag niet lang uitweiden. Mijn standpunt is voldoende bekend. Ik heb de zeer goede suggestie van de heer Suykerbuyk in verband met de wachtdienst genoteerd. Wij zullen naziën of die kan worden toegepast. Indien ik enerzijds van mening ben, samen met mijn collega van Openbaar Ambt, dat de baremieke aanpassingen op basis van de verhoogde eisen noodzakelijk zijn, meen ik anderzijds dat er specifieke problemen zijn zoals de drie derde voor het zondagswerk, de nachtvergoedingen en de vergoedingen voor wachtdiensten, die afzonderlijk moeten en kunnen worden opgelost. Om symbolische redenen, alvorens de regering tot conclusies is gekomen in haar onderhandelingen met de openbare diensten over een collectieve overeenkomst, wens ik niet eerder komaf te maken met de problemen van de politie, hoe sympathiek en hoe belangrijk zij ook moge zijn. Dit is ten andere ook in het voordeel van al degenen die met gemeenteproblemen bezig zijn. Als ik een aantal dingen vastleg voor de gemeentepolitie, krijg ik 's anderendaags te maken met het geheel van de gemeenteambtenaren, en terecht. Wat van toepassing is voor de Staat is het ook voor de gemeente die op zichzelf een microcosmos is en soms een halve macrocosmos, als ik denk aan de grote steden.

De heer De Beul en anderen hebben mij gevraagd: *quid* met het hulpfonds 208? Over het mechanisme is de regering het eens, wat vermeld staat in de financieringswet. Over de bedragen bestaat op het ogenblik nog geen enkel akkoord. Er werd waarschijnlijk een publikatie geciteerd in dit verband. Wij zullen dit probleem waarschijnlijk morgen bespreken. Dit verandert niet veel aan de wet, want zoals het mechanisme wordt voorgesteld hoeven er geen bedragen in de wet te staan. Wij willen het daarover snel eens worden. Ik heb in het verleden de basispostulaten aangegeven. Het eerste basispostulaat is dat een aantal van de schulden niet te recupereren zijn.

Ik stel vast dat sommigen dat hebben aangevochten. Zij beweren dat de bedragen wel te recupereren zijn en dat ik mij daarbij niet mag neerleggen. Als zij toch recupererbaar zijn, dan vraag ik mij af waarom men ze in 1983 heeft overgenomen. Men had dan het Hulpfonds niet moeten oprichten. De Staat heeft in 1983 de schulden overgenomen en in het Hulpfonds ondergebracht om de kredietwaardigheid van de Staat te redden. Dat is de enige reden. Als de voorgedijoverheid van toen vond dat deze schulden konden worden terugbetaald door de betrokken steden, dan was het voldoende geweest dat de voorgedijoverheid de nodige maatregelen had genomen en de steden verplicht had hun schulden terug te betalen aan de schuldeisers, zijnde de banken, het Gemeentekrediet, de privé-banken en de privé-investeers. Het Hulpfonds is er gekomen omdat de regering van 1983, over volmachten beschikkend, van mening was dat er een zeer groot bedrag van de schulden niet door de betrokken

gemeenten kon worden terugbetaald. Ik herhaal, de ijzeren logica is dat men anders het Hulpfonds niet had moeten oprichten. Dan had de Staat haar voogdij moeten uitoefenen en had zij de gemeenten moeten verplichten hun schulden terug te betalen. Zo eenvoudig is dat. Wanneer men nu zegt dat alles moet worden gerecupereerd, dan is dat platte demagogie.

De vraag is dan hoe groot die bedragen moeten zijn. U kent mijn standpunt daarover. Mijn standpunt is dat voor Luik het niet terugvorderbaar gedeelte, wat men ook moge ondernemen, 45 miljard zal zijn. Ik daag iedereen uit iets anders te beweren. Dat is geen wensdroom van mij en dat is geen politieke keuze. Als ik een politieke keuze had dan zou ik ze anders maken. Ik kan alleen maar vaststellen dat in sommige gevallen de zon schijnt en dat in Luik de sneeuw 45 miljard dik ligt. Dat willen loochenen is onzin. Wij kunnen volgens mij en ook volgens alle berekeningen Luik verplichten 30 miljard wel terug te betalen. Dat moet gebeuren via een saneringsplan waarvoor het Waalse Gewest verantwoordelijk is, vermits alleen het Waalse Gewest door de staatshervorming over de macht beschikt om dit saneringsplan op te leggen en niet de nationale wetgever. Dat is de duidelijke afspraak die moet worden gemaakt.

Brussel-Hoofdstad en de Brusselse agglomeratie verkeren in gelijkwaardige toestand, maar niet, ik zou bijna zeggen helaas voor ons politiek comfort, Gent en Antwerpen. Het communautaire onevenwicht is dan ook totaal inzake het vaststellen van oninbare schulden. Op de duur zullen wij moeten verklaren dat schulden niet terugvorderbaar zijn, hoewel zij dat eigenlijk wel zijn, ook volgens privé-bankiers, om toch enige vorm van evenwicht te krijgen tussen de beide landsgedeeltes.

Zonder mij uit te spreken over of vooruit te lopen op wat de regering zal doen, beweer ik dat er maar twee methoden zijn. De goede methode voor de Schatkist is een pure financiersoperatie waarbij wordt vastgesteld wat de vergissingen uit het verleden ons kosten. Ik beweer dat de huidige toestand grotendeels het gevolg is van vergissingen uit het verleden. Indien men Luik reeds in 1983 de drastische maatregelen had opgelegd die men vandaag wil opleggen en daaraan de moedige beslissing had verbonden om het probleem te benaderen zoals het nu wordt benaderd, dan zou de toestand er beter uitzien.

Ik zeg zonder aarzelen dat er vergissingen werden begaan en dat dit alles getuigt van een gebrek aan politieke moed in een recent verleden. De toestand zijnde wat hij is, kan men vanuit het beheer van de Schatkist alleen de schuld vaststellen en daarmee uit. Maar dat is volkomen onaanvaardbaar en geheel onverkooptbaar. Er zijn communautaire compensaties vereist. Dat is inderdaad de verwerpelijke techniek van het wafelijzer! De hele regering — en ik ben daar een onderdeel van — wordt geconfronteerd met het probleem voor dit slechte dossier, waar nergens een goede kant aan is, een billijke regeling te vinden. Ik hoop dat wij die regeling binnen enkele dagen zullen kunnen voorleggen, en dat wij daarover zullen kunnen spreken bij de discussie over de financieringswet. Ik heb trouwens altijd gezegd dat dit probleem dan te berde moet komen.

Bepaalde kranten en sommige scenario's koppelen het schuldprobleem aan bijvoorbeeld het SCK. Op het gevaar af van nog een andere rel te ontketen, herinner ik eraan dat ik in de Vlaamse Raad sommigen heb horen zeggen dat de overheveling van het SCK een grote overwinning was voor Vlaanderen. Het zijn nu dezelfde die daar weer van af willen. Deze vaststellingen zijn ook een onderdeel van het dossier.

Mijnheer De Beul, de cijfers die u geeft vormen één hypothese, die echter niet in aanmerking werd genomen.

De heer De Beul. — Wij wachten wel af met welke cijfers de regering in de komende weken te voorschijn zal komen.

Mijnheer de minister, een paar maanden geleden heb ik u gesuggereerd ook de financiële toestand van de steden Gent en Antwerpen na te gaan. Hoewel er op dit ogenblik geen probleem is, bestaat de vrees dat het over enkele jaren opduikt. Daarom zou ik graag van de verantwoordelijke minister wat meer zicht op die toestand in de nabije toekomst krijgen. Dat kan een belangrijk element worden in het dossier. Het zou al te gemakkelijk zijn de éne kant van het wafelijzer te gebruiken om de schulden van de steden Luik en Brussel te delgen en de andere

kant om weet ik welke dingen te betalen terwijl de financiële toestand van Gent en Antwerpen daarbij wordt vergeten. Over drie, vier jaar riskeren wij dan opnieuw zo'n probleem.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — Mijnheer De Beul, u zult zich herinneren hoe in juni, toen wij hier voor het eerst, om een catastrofe te vermijden, voor Luik 500 miljoen op het Hulpfonds moesten uittrekken, uitsluitend Franstalige senatoren zegden dat dit niet kon.

Stel u voor dat men morgen in Wallonië moet zeggen dat Luik 45 miljard wordt kwijt gescholden. In ruil daarvoor functioneert het wafelijzer aan de Vlaamse kant, maar voor alle andere Waalse gemeenten is er niets. Dat zal geen prettig nieuws zijn. Ik kan mij voorstellen wat de Waalse gemeenten daarover zullen zeggen. Volgens de cijfers die ik ken is de toestand aan de Vlaamse kant totaal anders.

De voogdij behoort evenwel niet meer tot mijn bevoegdheid. Het Fonds 208 was een vergissing. Het was een manier om een deel van de voogdij over een aantal grote steden en over Brusselse gemeenten, die volgens de wet overgegaan was naar de gewesten, opnieuw te laten uitoefenen door Binnenlandse Zaken. Het Waalse Gewest heeft dat met genoegen toegestaan. Men kan het dat niet verwijten.

De minister van Binnenlandse Zaken is alleen maar de financier van het Fonds 208, hij schat de catastrofes in en hij studeert die zo goed mogelijk in.

Op basis van de berekeningen blijkt dat in vergelijking met Luik of Brussel-Hoofdstad, Antwerpen op rozen zit. Zelfs gespreid over een periode van 10 tot 15 jaar wordt het probleem daar nooit zeer groot, dank zij de saneringen die de stad heeft gedaan en het spaarpotje dat werd aangelegd. Hetzelfde geldt niet voor Gent, maar de stad Gent heeft blijkbaar niet de inspanningen gedaan die Antwerpen zichzelf heeft opgelegd. De toestand is er volkomen verschillend.

De heer Cardoen. — En Charleroi?

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — Dat geldt ook voor Charleroi. De stad Brugge heeft volgens mij het geluk gehad in de 19e eeuw niet te zijn geïndustrialiseerd, waardoor zij vandaag een grote toeristische attractie is geworden. Zo heeft Charleroi gedurende jaren het grote voordeel gehad dat het niet werd toegelaten tot de kapitaalmarkt zoals andere steden.

De heer Suykerbuyk. — Vóór de fusie was Charleroi een kleine stad.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — De stad Charleroi mag zich gelukkig prijzen dat men haar die dosis vergif nooit heeft toegediend want het is daaraan dat de andere steden kapot zijn gegaan. Gedurende jaren heeft de nationale overheid haar verantwoordelijkheid kunnen ontwijken door te zeggen: «U hebt toegang tot de kapitaalmarkt. Leen!» Charleroi heeft die mogelijkheid nooit gekregen en dat is de reden waarom de toestand er vandaag gezond is.

De heer Suykerbuyk. — Met moeilijkheden...

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — *A quelque chose malheur est bon.* Dit is hier ten volle van toepassing.

Mijnheer de Voorzitter, ik heb getracht zo goed mogelijk te antwoorden op de vragen die werden gesteld. Indien ik iemand vergeten zou zijn, verzoek ik u mij daarop attent te maken.

De heer Suykerbuyk. — Mijnheer de minister, heb ik in verband met het dossier Luik goed begrepen dat twee derden niet te recupereren zijn en één derde te saneren is?

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — Het gaat niet om twee derden en één derde, maar om 45 miljard en 30 miljard. Dat is ongeveer drie vijfden en twee vijfden.

Men kan politiek anders beslissen, maar het is aldus berekend. Ik zou de berekening anders maken, maar de vorige regering heeft een nota goedgekeurd. Omwille van de objectiviteit moet ik eraan toevoegen dat dit door sommigen wordt betwist. Op 9 oktober 1987 heeft de vorige regering opdracht gegeven op basis van een nota van de minister van Binnenlandse Zaken, mijn voorganger de heer Michel, een schema op te maken voor de overname van de schulden van de stad Luik. Men ging daarbij uit van een terugbetalingscapaciteit van de stad Luik van 1,8 miljard per jaar. Daarmee kan je echter geen 30 miljard terugbetalen.

Ik heb met de stad Luik, onder leiding van de verantwoordelijke voor de voogdij, de heer Cools, een saneringsplan genegoceerd. Het werd op 19 september door de gemeenteraad goedgekeurd. De jaarlijkse terugbetalingscapaciteit wordt daarin op 2,5 miljard gebracht.

De toeziende overheid moet er wel voor zorgen dat Luik het saneringsplan uitvoert. Ik achtte het dan ook noodzakelijk dat de toeziende overheid, het Waalse Gewest dus, zich borg zou stellen. Met 2,5 miljard kan men een kapitaal van 30 miljard terugbetalen, maar niet meer. Ik zou er niets op tegen hebben indien iemand mij een middel aan de hand kon doen, om de jaarlijkse terugbetalingscapaciteit van Luik op 3 miljard te brengen.

De heer Luyten. — De devaluatie van de Weimar-republiek.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — Mijnheer Luyten, u heeft vaak van die suggesties die ik liever niet gehoord heb. Men weet nooit waarheen dat leidt. Misschien wel tot vrolijke septemberdagen...

Wij kennen dus de cijfers. Als ik moet geloven dat de jaarlijkse terugbetalingscapaciteit maximaal op 2,5 miljard wordt geraamd kan inderdaad maar 30 miljard worden terugbetaald. Indien van de 72 miljard die de stad alleen al aan het Fonds 208 schuldig is, maximaal 30 miljard, waarvan een gedeelte buiten het Fonds 208, kan worden terugbetaald, dan moet het niet te recupereren gedeelte op 45 miljard worden geraamd.

Dat is de mathematische inschatting. Ik heb al politieke inschattingen weten maken en wij kunnen er trouwens nog altijd toe komen. Er is een politieke inschatting gemaakt in 1983 waarin men verwachtte dat Luik, als aflossingsschema bij het Fonds 208, vanaf 1998 per jaar 14,6 miljard zou terugbetalen. Luik heeft 10 miljard eigen inkomsten per jaar! In januari 1984, toen men de aflossing van de schuld op 20 jaar heeft gepland, is men ervan uitgegaan dat Luik in 1998, en zelfs vroeger, een jaarlijkse terugbetalingscapaciteit zou opbrengen van 14 miljard.

Ik ben niet bereid om te komen tot dit soort van politieke oplossingen in de slechte zin van het woord. Het politieke probleem begint vanaf het ogenblik dat men vaststelt dat 45 miljard niet meer te recupereren is. Op dat ogenblik moet men nagaan hoe men dat politiek kan opvangen.

Ik heb hierme geen enkele politieke uitspraak gedaan, maar wel een financiële inschatting gemaakt. Op die basis zal de regering tot een oplossing moeten komen vermits dit in het regeerakkoord is opgenomen en aangezien het Fonds 208 vóór 1 januari geregionaliseerd moet zijn.

De heer Cardoen. — Rekening houdend met de evenwichten tussen de Gewesten!

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — Ik herhaal wat ik heb gezegd in verband met het soort berekeningen dat ik daarnet heb gemaakt en die ik tot op heden door niemand heb

horen betwisten. Ik zal dit uitsluitend blijven herhalen. Ik herhaal bovendien dat in de nota van de vorige regering de terugbetalingscapaciteit nog veel kleiner was.

De berekeningen moet ik uitsluitend maken als verantwoordelijke van het Fonds 208. De politieke oplossing uitwerken en het nodige evenwicht brengen in verhouding tot andere dossiers is de verantwoordelijkheid van de gehele regering. Ik heb van in het begin gezegd dat dit in de financieringswet moet worden besproken.

De heer Cooreman. — De stad Luik heeft op een bepaald ogenblik een verstandige politiek gevoerd van aankoop van kunstwerken. Luik heeft het mooiste museum van moderne kunst van België. Luik heeft die werken aangekocht met leningen, zoals trouwens ook de stad Antwerpen.

De vraag is of Luik die schilderijen niet in pand kan geven.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — Aan wie?

De heer Cooreman. — Aan de Staat als pand voor de schulden. Dat is toch elementair!

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — Ik neem alle voorstellen ernstig. Ik ben lid geweest van een overlegcomité, dat nogal bitter was. Ik vroeg de anderen voorstellen te doen omdat ik blijkbaar niet verstandig genoeg was om een oplossing te vinden. Op het einde van de vergadering zei iemand van de Vlaamse executieve: «Verkoop het stadhuis van Luik».

De heer Cooreman. — Dat heb ik niet gezegd!

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — Neen, maar dat heb ik wel gehoord in het overlegcomité. Dat was trouwens het enige voorstel.

Wat u zegt, mijnheer Cooreman, vind ik financieel niet gek. Wie ben ik trouwens om te beweren dat u gekke dingen zegt?

Dat voorstel heeft echter maar zin voor de financier, de Staat, op voorwaarde dat hij in de mogelijkheid is te verkopen indien de schuldenaar niet betaalt. Anders is het budgettaire probleem precies hetzelfde.

Het enige wat de Staat zou kunnen doen — en vermits ik door de toevalligheden van de regeringsvorming daarvoor verantwoordelijk ben, zou mij dat goed uitkomen — is de schilderijen van het museum van Luik — de heer Hansenne sluit even de oren — tentoonstellen in het Museum van Schone Kunsten te Brussel. Die beslissing zou ik kunnen nemen, maar wat zouden we daarmee budgettaire en financieel bereiken? Letterlijk niets, het lost ons probleem van geen kanten op.

De heer Cooreman. — Het kan ook een overdracht zijn van het patrimonium aan de Staat. De kunstwerken kunnen in Luik blijven. Of het nu van de stad Luik is of van de Belgische Staat, de burgers kunnen de schilderijen bekijken.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — Mag ik u een vraag stellen, mijnheer Cooreman, want uw suggestie interesseert mij ten zeerste. De schilderijen die in Luik aan de muren van het museum hangen, zijn waarschijnlijk van zeer grote waarde. Zoudt u bereid zijn om in het kader van het evenwicht tussen de Gewesten, in Vlaanderen te zeggen: «Wij hebben 45 miljard van de schulden als niet te recupereren moeten beschouwen, maar in ruil heeft de Staat de blote eigendom verworven van een aantal schilderijen in het museum van Luik, ter waarde van 20 miljard — daar komen we misschien wel toe — en bijgevolg zijn we effen.» Na de discussies die ik heb gehoord, denk ik niet dat wij daarmee, zelfs mijn vrienden in de Vlaamse

executieve, zouden kunnen paaien. Ik heb daarover de grootste twijfels, maar u kunt het proberen, mijnheer Cooreman.

De heer Cooreman. — Maar die regeling zou niet alleen gelden voor Luik; zij geldt eveneens voor Antwerpen.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — Voor Antwerpen is die regeling in financierstermen niet nodig. In politieke termen is het anders.

De heer Luyten. — Er is nog een voorstel, en misschien wel een zeer interessant: wij betalen met de Vlaamse Gemeenschap een miljoen voor elke kiezer « retour à Liège » die naar Luik wil gaan. Dan hebt u ineens twee problemen opgelost. (*Gelach.*) Dan zijn die allemaal « retour à Liège » en Voeren is terug Vlaams!

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — U weet, mijnheer Luyten, dat ik fundamenteel gekant ben tegen oprotpremies. Ik zou dat dus in dit geval ook niet doen. (*Applaus.*)

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

Daar niemand meer het woord vraagt, is de algemene beraadslaging gesloten en gaan wij over tot de bespreking van de artikelen van het ontwerp van wet.

Personne ne demandant la parole dans la discussion des articles du tableau, je les mets aux voix.

Daar niemand het woord vraagt in de behandeling van de artikelen van de tabel, breng ik deze in stemming.

— Ces articles sont successivement mis aux voix et adoptés. (*Voir document n° 497-1, session 1988-1989, du Sénat.*)

Deze artikelen worden achtereenvolgens in stemming gebracht en aangenomen. (*Zie stuk nr. 497-1, zitting 1988-1989, van de Senaat.*)

M. le Président. — Les articles du projet de loi sont ainsi rédigés:

*Crédits pour les dépenses courantes (Titre I)
et pour les dépenses de capital (Titre II)*

Article 1er. § 1er. Il est ouvert, pour les dépenses du ministère de l'Intérieur et de la Fonction publique, afférentes à l'année budgétaire 1988, des crédits s'élevant aux montants ci-après (en millions de francs):

Crédits dissociés			
	Crédits non dissociés	Crédits d'engage- ment	Crédits d'ordonnan- cement
TITRE I			
Dépenses courantes . .	85 825,3	—	—
TITRE II			
Dépenses de capital . .	289,4	192,5	174,7
Totaux	86 114,7	192,5	174,7

Ces crédits sont énumérés aux Titres I et II du tableau annexé à la présente loi.

§ 2. Les allocations de base qui résultent de la ventilation des crédits entre divisions organiques et programmes d'activités, telles qu'elles sont reprises dans les tableaux de moyens budgétaires du programme justificatif, font l'objet d'un suivi comptable.

§ 3. Lorsque la décomposition entre divisions organiques ou programmes est opérée dans les tableaux de moyens budgétaires, le ministre, ou le fonctionnaire qu'il délègue à cet effet, peut, dans la limite de chacun des crédits ouverts au tableau de la loi, procéder à une redistribution des allocations de base.

§ 4. Le contrôleur des engagements et la Cour des comptes veillent à ce que les dépenses soient correctement imputées sur les allocations de base et à ce que ces dernières ne soient pas dépassées compte tenu le cas échéant des redistributions opérées conformément au § 3.

*Kredieten voor de lopende uitgaven (Titel I)
en de kapitaaluitgaven (Titel II)*

Artikel 1. § 1. Voor de uitgaven van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt voor het begrotingsjaar 1988 worden kredieten geopend ten bedrage van (in miljoenen franken):

Gesplitste kredieten			
	Niet- gesplitste kredieten	Vast- leggings- kredieten	Ordonnan- cerings- kredieten
TITEL I			
Lopende uitgaven . .	85 825,3	—	—
TITEL II			
Kapitaaluitgaven . .	289,4	192,5	174,7
Totaal	86 114,7	192,5	174,7

Die kredieten worden opgesomd onder de Titels I en II van de bij deze wet gevoegde tabel.

§ 2. De basisallocaties die voortvloeien uit de ventilatie van de kredieten over organisatieafdelingen en activiteitenprogramma's, zoals ze hernomen worden in de tabellen van de begrotingsmiddelen van het verantwoordingsprogramma, maken het voorwerp uit van een boekhoudkundige opvolging.

§ 3. Wanneer de uitsplitsing tussen organisatieafdelingen of programma's gemaakt wordt in de tabellen van de begrotingsmiddelen, kan de minister, of de gedelegeerde ambtenaar, binnen de grens van elk van de kredieten geopend in de wetstabel, overgaan tot een herverdeling van de basisallocaties.

§ 4. De controleur der vastleggingen en het Rekenhof zien erop toe dat de uitgaven op de basisallocaties juist worden aangerekend en zorgen er bovendien voor dat deze laatste, eventueel rekening houdende met de overeenkomstig § 3 doorgevoerde herverdelingen, niet overschreden worden.

— Adopté.

Aangenomen.

Dispositions particulières relatives aux dépenses courantes

Art. 2. Par dérogation à l'article 15 modifié de la loi du 29 octobre 1846, relative à l'organisation de la Cour des comptes, des avances de fonds d'un montant maximum de 15 000 000 de francs peuvent être consenties aux comptables extraordinaires des services et institutions dont les dépenses sont inscrites dans le présent budget.

Au moyen de ces avances, les comptables extraordinaires sont autorisés à payer tous les frais de service, les indemnités et allocations de toute nature allouées sur le budget ainsi que les frais de consommation d'eau, gaz, électricité, téléphone, mazout et carburant pour voitures automobiles n'excédant pas 100 000 francs.

Peuvent être payés au moyen de ces avances, quels qu'en soient les montants:

1° Les dépenses à caractère social, y compris celles relatives aux objecteurs de conscience;

2° Toutes les dépenses pour les objecteurs de conscience et les membres du service civil ainsi que les dépenses relatives à la formation et l'occupation de personnel à temps plein et à temps réduit de la Protection civile;

3° Les frais pour missions à l'étranger ainsi que les avances y relatives.

Ces comptables extraordinaires chargés des paiements de frais de mission à l'étranger sont autorisés à consentir des avances aux fonctionnaires envoyés en mission à l'étranger.

Bijzondere bepalingen betreffende de lopende uitgaven

Art. 2. Bij afwijking van het gewijzigde artikel 15 van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof mogen geldvoorschotten tot een maximumbedrag van 15 000 000 frank worden verleend aan de buitengewone rekenplichtigen van de diensten en instellingen wier uitgaven in de onderhavige begroting zijn ingeschreven.

Door middel van deze voorschotten, mogen de buitengewone rekenplichtigen alle dienstkosten alsmede de vergoedingen en toelagen van alle aard welke bij aanrekening op de begroting zullen worden verleend evenals de verbruikskosten van water, gas, elektriciteit, telefoon, stookolie en brandstof voor autovoertuigen betalen tot en met 100 000 frank.

Mogen ongeacht het bedrag met deze voorschotten worden bestreden:

1° De uitgaven van sociale aard ook deze in verband met de gewetensbezwaarden;

2° Al de uitgaven voor de gewetensbezwaarden en de leden van de burgerdienst alsmede de uitgaven in verband met de opleiding en het aanwenden van het voltijds en niet voltijds personeel van de Civiele Bescherming;

3° De kosten voor zendingen in het buitenland alsmede de voorschotten op deze kosten.

Aan de buitengewone rekenplichtigen belast met de betalingen van zendingskosten in het buitenland wordt toelating gegeven voorschotten te verlenen aan de met een zending in het buitenland belaste ambtenaren.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 3. Par dérogation aux dispositions de l'article 16 de la loi du 15 mai 1846 sur la comptabilité de l'Etat, le ministre de l'Intérieur est autorisé, dans le cadre du plan d'aide aux communes dans le domaine de la lutte contre les sinistres, à céder à celles qu'il désigne, certaines quantités de matériel provenant du stock de la Protection civile.

Art. 3. In afwijking van het bepaalde in artikel 16 van de wet van 15 mei 1846 op 's Rijks comptabiliteit, wordt de minister van Binnenlandse Zaken gemachtigd om, in het raam van het plan tot hulpverlening aan de gemeenten in de strijd tegen rampen, aan de gemeenten welke hij aanwijst, bepaalde hoeveelheden materieel uit de voorraad van de Civiele Bescherming af te staan.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 4. Le ministre de l'Intérieur est autorisé à accorder des provisions aux experts et huissiers de justice qui interviennent pour le compte de son département.

Art. 4. De minister van Binnenlandse Zaken is gemachtigd provisies te verlenen aan experten en gerechtsdeurwaarders die voor rekening van zijn departement optreden.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 5. Le paiement des allocations de naissance et des indemnités pour frais funéraires s'effectue conformément aux règles

établies par l'article 23 de la loi du 15 mai 1846 sur la comptabilité de l'Etat.

Art. 5. De betaling van de geboortetoelagen en van de vergoedingen wegens begrafeniskosten geschiedt volgens de regels vastgelegd door artikel 23 van de wet van 15 mei 1846 op 's Rijks comptabiliteit.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 6. Les dépenses relatives aux engagements afférents à des années antérieures peuvent être imputées aux crédits des articles suivants:

Titre I, article 12.01;

Titre I, article 12.25;

Titre I, article 12.27;

Titre I, article 33.01;

Titre I, article 33.05.

Art. 6. Uitgaven met betrekking tot verbintenissen van vorige jaren mogen aangerekend worden op de kredieten van de volgende artikelen:

Titel I, artikel 12.01;

Titel I, artikel 12.25;

Titel I, artikel 12.27;

Titel I, artikel 33.01;

Titel I, artikel 33.05.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 7. Des crédits destinés à l'apurement de créances d'années antérieures sont ouverts à concurrence de (en millions de francs):

Article 43.04: 3 503,5;

Article 43.05: 409,2;

Article 43.08: 140,2.

Art. 7. Kredieten bestemd voor de aanzuivering van schuldverordeningen van vorige jaren worden geopend tot beloop van (in miljoenen franken):

Artikel 43.04: 3 503,5;

Artikel 43.05: 409,2;

Artikel 43.08: 140,2.

— Adopté.

Aangenomen.

Disposition relative au Titre II

Art. 8. Les ordonnancements sur les dépenses engagées au cours des années budgétaires 1985 et antérieures, à charge des articles dont le numérotage a été modifié entre-temps, peuvent être imputés à charge des crédits correspondants du budget de l'année 1988.

Bepaling betreffende de Titel II

Art. 8. De ordonnancerings van de uitgaven die in de loop van het begrotingsjaar 1985 en van vorige begrotingsjaren werden vastgelegd ten laste van de artikels waarvan de nummering inmiddels gewijzigd werd, mogen worden aangerekend op de overeenstemmende artikels van de begroting voor het jaar 1988.

— Adopté.

Aangenomen.

Section particulière (Titre IV)

Art. 9. Les opérations effectuées sur les fonds spéciaux figurant au Titre IV du tableau joint à la présente loi, sont évaluées à 3 532 200 000 francs pour les recettes et à 3 942 800 000 francs pour les dépenses.

Afzonderlijke sectie (Titel IV)

Art. 9. De verrichtingen op de speciale fondsen die voorkomen in Titel IV van de tabel gevoegd bij deze wet, worden geraamd op 3 532 200 000 frank voor de ontvangsten en op 3 942 800 000 frank voor de uitgaven.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 10. Le mode de disposition des avoirs mentionnés aux fonds inscrits au Titre IV du tableau joint à la présente loi est indiqué en regard du numéro de l'article ou du littéra se rapportant à chacun d'eux.

Les fonds dont les dépenses sont soumises au visa préalable de la Cour des comptes sont désignés par l'indice A.

Les fonds et comptes sur lesquels il est disposé à l'intervention du ministre des Finances sont désignés par l'indice B.

Les fonds et comptes sur lesquels il est disposé directement par les comptables qui ont opéré les recettes, sont désignés par l'indice C.

Art. 10. De wijze van beschikking over het tegoed vermeld voor de fondsen ingeschreven in Titel IV van de tabel gevoegd bij deze wet, wordt aangeduid naast het nummer van het artikel of van de littera die betrekking heeft op elk dezer.

De fondsen waarvan de uitgaven aan het voorafgaand visum van het Rekenhof worden voorgelegd, worden door het teken A aangeduid.

De fondsen en rekeningen waarop door tussenkomst van de minister van Financiën wordt beschikt, worden door het teken B aangeduid.

De fondsen en rekeningen waarop rechtstreeks wordt beschikt door de rekenplichtigen die de ontvangsten hebben gedaan, worden door het teken C aangeduid.

— Adopté.

Aangenomen.

Organismes d'intérêt public (Titre VII)

Art. 11. Est approuvé le budget du Fonds d'aide au redressement financier des communes pour l'année budgétaire 1988 annexé à la présente loi.

Ce budget s'élève à 32 258 000 000 de francs pour les recettes et pour les dépenses.

Instellingen van openbaar nut (Titel VII)

Art. 11. Wordt goedgekeurd de bij deze wet gevoegde begroting van het Hulpfonds tot financieel herstel van de gemeenten voor het begrotingsjaar 1988.

Deze begroting belooft 32 258 000 000 frank voor de ontvangsten en voor de uitgaven.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Wij stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

INTERPELLATION DE M. LANNNOYE AU SECRETAIRE D'ETAT A LA SANTE PUBLIQUE ET A LA POLITIQUE DES HANDICAPES ET AU SECRETAIRE D'ETAT AUX AFFAIRES EUROPEENNES ET A L'AGRICULTURE SUR «LA POLLUTION DE L'EAU POTABLE PAR LES NITRATES»

INTERPELLATIE VAN DE HEER LANNNOYE TOT DE STAATSSECRETARIS VOOR VOLKSGEZONDHEID EN GEHANDICAPTENBELEID EN TOT DE STAATSSECRETARIS VOOR EUROPESE ZAKEN EN LANDBOUW OVER «DE VERONTREINIGING VAN HET DRINKWATER DOOR NITRATEN»

M. le Président. — L'ordre du jour appelle l'interpellation de M. Lannoye au secrétaire d'Etat à la Santé publique et à la Politique des Handicapés et au secrétaire d'Etat aux Affaires européennes et à l'Agriculture sur «la pollution de l'eau potable par les nitrates».

La parole est à l'interpellateur.

M. Lannoye. — Monsieur le Président, avant d'aborder le vif du sujet, je tiens à préciser que, lors de ma demande d'interpellation, j'étais dans l'ignorance de la répartition des compétences à l'intérieur de l'Exécutif en ce qui concerne la qualité de l'eau. Je suis heureux de constater aujourd'hui que Mme Smet est responsable de cette matière et j'attends donc les réponses qu'elle voudra bien me donner.

Le sujet que l'aborde nous écarte de l'actualité politique immédiate évoquée longuement par mon prédécesseur à cette tribune. Il n'empêche que la qualité de l'eau de distribution et de l'eau dite potable en général préoccupe, à juste titre, la population et devrait peut-être préoccuper davantage les hommes politiques.

Je m'en tiendrai aujourd'hui à un sujet très limité à l'intérieur de cette problématique de l'eau potable puisque je ne parlerai que des nitrates qui sont un des polluants des eaux, en général, qu'on peut qualifier d'importants.

Rassurez-vous, je ne ferai pas un cours de chimie. Permettez-moi toutefois de rappeler que les nitrates sont des composés azotés naturellement présents un peu partout dans les écosystèmes, heureusement d'ailleurs puisque la végétation en a besoin pour sa croissance, à des teneurs raisonnables, bien entendu.

Le problème qui m'occupe aujourd'hui est que cette teneur est souvent trop élevée, au point qu'on constate, dans la plupart des pays industrialisés et où l'agriculture est très développée qu'elle atteigne des limites qui me paraissent difficilement supportables.

La croissance du phénomène est manifeste aussi bien dans notre pays que dans les pays voisins.

Je peux faire état ici d'une déclaration de la Société wallonne de distribution d'eau qui, dans un communiqué récent, reconnaissait que la tendance à l'augmentation de la concentration en nitrates dans les eaux de captage s'est confirmée de façon très nette durant le premier semestre de l'année 1988.

Précisons, par ailleurs, que sur les 232 points de captage utilisés par cette société, 117 seulement — un peu plus de la moitié donc — présentent des concentrations en nitrates inférieures à 25 milligrammes par litre, valeur que la Communauté européenne recommande de ne pas dépasser.

La norme en Belgique est de 50 milligrammes par litre, toujours en conformité avec les recommandations européennes, mais il s'agit là d'une valeur à ne pas dépasser absolument. J'y reviendrai dans quelques instants.

Précisons maintenant les risques liés à la présence de nitrates dans l'eau de distribution qui provient essentiellement des nappes souterraines et partiellement des eaux de surface.

Pour ce qui est de la Wallonie, plus de 80 p.c. de l'eau de distribution vient des nappes souterraines; pour Bruxelles, c'est l'inverse puisque c'est la Meuse qui sert de source d'eau potable; pour ce qui concerne la Flandre, c'est plus partagé.

Assez curieusement, les nitrates eux-mêmes ne sont pas dangereux, mais il se fait que, dans l'appareil digestif, ils ont une fâcheuse tendance à se transformer en un autre composé chimique, les nitrites, qui, eux, sont toxiques, particulièrement pour les nourrissons et les fœtus spécialement sensibles, étant donné que l'apport journalier en eau pour des organismes en croissance rapide, est beaucoup plus important, toutes proportions gardées, que chez les adultes.

Le phénomène qui se produit est le suivant: l'hémoglobine du sang se transforme en une substance appelée métémo-globine qui a comme effet essentiel de bloquer l'oxygénation de l'organisme. On assiste, surtout chez le nourrisson, à un phénomène inquiétant d'asphyxie partielle de l'organisme.

Le deuxième élément important qui, lui, ne touche pas essentiellement les nourrissons, mais toutes les personnes présentant des troubles digestifs, est la transformation de ces nitrites en nitrosamines, lesquelles sont suspectées de provoquer des cancers gastriques.

On n'a pas la preuve scientifique définitive d'un lien direct entre la présence de nitrosamines dans l'organisme et l'apparition de cancer. Toutefois, des études épidémiologiques récentes ont montré un lien de cause à effet. De toute façon, il faudra attendre longtemps avant que les experts se mettent d'accord entre eux. On dit couramment: « Dans le doute, abstiens-toi! » Il importe donc de se préoccuper de ce risque potentiel.

Le troisième élément négatif — prouvé par des enquêtes épidémiologiques réalisées notamment en Australie — est l'apparition chez l'embryon de mutations génétiques provoquées par les nitrites. A terme, cet élément peut causer pas mal de dégâts dans une population.

Voilà pour ce qui est du tableau médical lié à la pollution par les nitrates et donc par les nitrites. Vous me direz que, face à ce risque connu depuis longtemps dans les milieux médicaux et scientifiques, des normes ont été établies. Je viens de parler des recommandations de la Communauté européenne et de la norme proposée dans une directive de 1980. Cette directive a donné lieu, en Belgique, le 27 avril 1984, à un arrêté royal précisant que la teneur en nitrates dans l'eau de distribution ne pouvait dépasser 50 milligrammes par litre mais n'indiquant pas la valeur de 25 milligrammes par litre recommandée par la Communauté européenne. Par contre, il permettait aux distributeurs d'eau de déroger à la norme eu égard à la possibilité de phénomènes locaux: par exemple, si des terrains sont gorgés de nitrates la nappe d'eau souterraine hérite par percolation à travers le sous-sol d'une concentration croissante en nitrates, au point que les normes acceptables sont dépassées.

Face à cette situation, on est quelque peu désarmé. Effectivement, les sociétés de distribution d'eau, tant au nord qu'au sud du pays, se trouvent dans une situation délicate. Elles doivent obéir à des critères de qualité imposés par la législation — ce qui est tout à fait légitime puisque la santé de la population est à ce prix, et en ce qui concerne les nitrates, la situation est difficilement maîtrisable — mais, par ailleurs, elles n'ont pas beaucoup de moyens d'améliorer la situation sinon en changeant de captages lorsque certains d'entre eux sont reconnus comme pollués, ou alors en recourant à des techniques d'amélioration de la qualité de l'eau.

Dans le cas des nitrates, cette technique serait la dénitrification par des procédés biologiques. Mais cette technique en est encore au stade des essais dans certains pays; elle n'est pas utilisée en Belgique et coûte très cher. On considère actuellement que, pour dénitrifier un mètre cube d'eau, il faudrait dépenser dix francs. Si, en Belgique, on devait mettre en place des technologies de ce type pour dénitrifier toute l'eau de distribution, le coût de l'opération s'élèverait à dix milliards par an. Il est bon de le savoir au moment où l'on parle de la situation préoccupante des finances publiques.

Nous n'en sommes heureusement pas encore là. Mais en cas de dégradation de la situation, il faudrait envisager des techniques de ce genre.

En France, une région de forte culture comme la Beauce voit toutes ses nappes phréatiques polluées par les nitrates à un tel point que la plupart des captages ont dû être fermés. Cette

situation ne doit pas nous affoler pour le moment mais nous pousser à agir.

Le gouvernement et les sociétés de distribution d'eau adoptent actuellement une solution à court terme, à savoir recourir à des dérogations permettant le dépassement des normes autorisées. Si cette solution peut être admise de façon transitoire, elle ne peut se prolonger.

J'ajoute que l'arrêté royal que j'ai cité tout à l'heure qui impose des qualités précises en ce qui concerne l'eau de distribution, notamment à propos des nitrates, donne la possibilité d'octroyer des dérogations lorsque la nature du sol ou du sous-sol empêche le respect des normes. Nous nous situons ici à la limite de l'interprétation. Dans le cas présent, ce n'est pas la nature du sol ou du sous-sol qui est en cause, mais l'agriculture à base d'importantes quantités d'engrais chimiques et l'élevage intensif, surtout en Flandre.

Le problème des techniques agricoles se pose donc clairement ainsi que celui de la sur-utilisation d'engrais azotés solubles qui sont plus facilement lessivés dans le sous-sol que les engrais organiques. Nous abordons ainsi le problème de la politique agricole qui doit être mise en cause très nettement dans ce cas.

La loi et l'arrêté royal ne sont pas vraiment respectés lorsqu'on accorde des dérogations pour une longue durée, ce qui a été le cas. En 1985, elles ont été octroyées pour un délai de trois ans. J'aimerais que madame le secrétaire d'Etat me précise si elles ont été renouvelées et pour quelle durée. Par ailleurs, il est nécessaire de se préoccuper de la manière de modifier les pratiques agricoles actuelles.

Je poserai, à présent, quelques questions précises. J'ai cité tout à l'heure le communiqué de la Société wallonne de distribution d'eau qui précisait que quatre captages importants utilisés par cette société présentaient une teneur en nitrates supérieure à la norme et ce, depuis quelque temps. Il serait intéressant de connaître la liste de ces captages. La dérogation octroyée il y a trois ans est-elle prolongée? Est-elle la seule en cause en ce qui concerne les nitrates? D'autres sociétés de distribution ou des captages communaux — certaines communes gèrent, en effet, elles-mêmes leur distribution d'eau — sont-ils dans la même situation?

Il serait intéressant que, non seulement les responsables politiques communaux, mais aussi les populations soient informées de la situation et de la qualité réelle de leur eau de distribution.

L'arrêté royal précise bien qu'en cas de dépassement des normes, la société de distribution est tenue d'avertir non seulement le ministre de la Santé publique ou le secrétaire d'Etat ayant cette matière dans ses attributions, mais aussi la population. Pourtant, à ma connaissance, jamais celle-ci n'a été informée dans les cas que je viens de citer.

Or, comme je l'ai dit tout à l'heure, certains individus sont plus sensibles que d'autres à ce phénomène. En effet, pour les nourrissons et les enfants à naître la norme de 50 milligrammes de nitrates par litre d'eau est excessive. La plupart des spécialistes — pédiatres ou nutritionnistes — considèrent qu'il est préférable de ne pas utiliser, pour le coupage des biberons, une eau qui présenterait une teneur en nitrates supérieure à 10 microgrammes par litre.

A mon sens, les autorités compétentes dont le rôle est de garantir la santé publique, se moquent de la population lorsqu'elles négligent de lui signaler le dépassement de la norme de 50 milligrammes par litre.

Quelques mots encore sur le fait que les dérogations ont été accordées pour une longue période. J'ai été très surpris à la lecture des textes officiels, de relever un autre cas de pollution par les nitrates sans aucun rapport avec les sociétés de distribution, c'est celui d'une clinique de la région bruxelloise. Une dérogation a été accordée à la clinique Sainte-Elisabeth à Uccle pour une teneur en nitrates de 64 milligrammes par litre alors que la norme est de 50 milligrammes, la norme de 10 milligrammes étant recommandée pour les nourrissons. Or, la dérogation à cet établissement précisait que l'eau ne pouvait être utilisée pour le coupage des biberons des nourrissons. Je m'interroge donc sur le suivi qui a été donné à l'intérieur de la clinique: a-

t-on prévenu le personnel qu'il fallait limiter l'usage de l'eau aux adultes?

Par ailleurs, les personnes hospitalisées ne sont pas, du moins temporairement, en bonne santé, elles sont donc nécessairement plus sensibles que d'autres à la mauvaise qualité de l'eau potable. J'estime qu'il est tout à fait inacceptable dans ce cas précis, d'avoir accordé une dérogation, d'autant plus qu'il s'agit d'une eau de puits. Il suffisait d'exiger que la clinique se raccorde à la société de distribution d'eau pour régler le problème.

Voilà pour ce qui concerne le court terme au niveau de la situation en matière de respect de la légalité, il s'agit de veiller à la santé de la population dans l'immédiat. Mais, à moyen et à long terme : comment éviter une aggravation de cette pollution et une situation économique et écologique devenue inacceptable, au cas où les teneurs en nitrates seraient tellement élevées qu'il faudrait dénitrifier ou importer de l'eau des pays voisins? Nous nous trouvons face à une situation qui se dégrade et qui exige manifestement une réaction politique. La première est celle du gardien de la légalité : je crois qu'il ne faut plus accorder de dérogation sinon pour des périodes très courtes.

Par ailleurs, nous devons également nous attaquer aux causes : la politique agricole, mais aussi le fait que certaines rivières reçoivent directement les rejets des égouts, sans épuration préalable et, en zone urbaine, il est certain que la teneur en nitrates est liée à une épuration insuffisante. Mais d'une façon générale, en ce qui concerne la nappe souterraine, il est incontestable que la cause de pollution est l'agriculture à base massive d'engrais azotés solubles de même que l'élevage intensif, surtout en Flandre.

Des études ont été effectuées par l'Institut d'hygiène et d'épidémiologie tant sur le territoire wallon que sur le territoire flamand en ce qui concerne les eaux de puits. Dix pour cent de la population, en effet, ne dispose pas d'un raccordement à la distribution. Ces puits sont, à concurrence de 30 p.c., pollués par les nitrates à tel point que l'eau est considérée comme non potable. Ces puits sont alimentés par une eau souterraine à faible profondeur. Etant donné que les nitrates s'infiltrent progressivement dans les sous-sols, il faut donc s'attendre, dans quelques années, à ce que la teneur constatée actuellement dans les puits le soit aussi dans les nappes souterraines profondes.

J'estime donc qu'il est très urgent, en matière d'agriculture, de poser le problème correctement, de faire le lien, ce qui n'est malheureusement pas souvent le cas et de prendre des mesures politiques pour encourager des pratiques culturales moins agressives pour l'environnement, pour passer d'une agriculture chimique, si je puis ainsi la qualifier, à une agriculture organique ou biologique.

Ces propositions auraient sans doute suscité des sourires voici quelques années. Je constate qu'aujourd'hui, la Communauté européenne elle-même admet, d'une part, le problème de pollution généralisée par les nitrates et, d'autre part, l'existence d'une surproduction agricole qui devient difficile à gérer. La preuve en est une directive prise, voilà quelques mois, proposant que les agriculteurs puissent «geler» 20 p.c. de leurs terres cultivées en échange d'un dédommagement financier.

M. De Keersmaecker a pris un arrêté à cet égard. Si ce dernier s'inscrit dans l'orientation de la Communauté européenne, puisqu'il va accorder une subvention aux agriculteurs qui laisseront en jachère 20 p.c. de leurs terres cultivées ou les consacreront à l'arboriculture, par exemple, il ne rencontre pas l'objectif de réduction de la pollution. On peut, en effet, s'attendre à ce que les agriculteurs accentuent la pression sur les 80 p.c. de terres cultivées en utilisant plus d'engrais et de pesticides afin d'éviter une perte de revenus. Par ailleurs, si je me réfère à l'arrêté, des produits chimiques seront utilisés pour les 20 p.c. restants afin de maintenir les terres dans je ne sais quel état voulu par le ministre. Je constate en tout cas qu'il a enfermé les agriculteurs dans des limites étroites pour des raisons qui m'échappent.

En ce qui concerne l'effet sur l'environnement, et notamment la pollution par les nitrates, cet arrêté n'apporte rien. C'est tout à fait regrettable puisque, comme je viens de vous l'expliquer longuement, la pollution liée aux pratiques agricoles classiques est un phénomène qui s'aggrave.

L'option politique voulue indirectement au niveau européen pouvait faire glisser l'agriculture de pratiques dures pour l'environnement vers des pratiques plus écologiques, plus absorbables par les écosystèmes. Par ailleurs, le rendement généralement légèrement inférieur d'une culture moins polluante correspond au vœu de la Communauté européenne de lutter contre la surproduction. On pourrait donc faire coup double : d'une part, on irait dans le sens d'une diminution de la production et, d'autre part, on améliorerait la situation quant à l'environnement.

Pourquoi n'agit-on pas en ce sens? La question est posée. Personnellement, j'ai ma réponse : le lobby de l'industrie chimique joue manifestement un rôle important tant au niveau européen qu'au niveau belge.

Ne fermons pas la porte. J'espère que mon plaidoyer, qui n'a pas été très long, mais convaincant, je l'espère, fera réfléchir. Peut-être la Belgique sortira-t-elle prochainement un nouvel arrêté qui encouragera les agriculteurs à passer à une agriculture organique moyennant une rétribution compensatoire à la perte de rendement. Cette solution ne coûtera pas plus cher à l'Etat belge que la pratique actuelle de subventionnement du gel des terres.

Je voudrais terminer par une petite réflexion. Presque toujours, lorsqu'il s'agit de problèmes de santé publique liés à l'environnement, à des pratiques industrielles ou agricoles, une schizophrénie permanente règne dans le monde politique. On ne fait pas le lien entre les problèmes. D'un côté, se trouve la politique agricole, de l'autre, la politique de santé et, entre les deux, la politique de l'environnement que Mme Smet gère avec les moyens dont elle dispose. Je ne vois pas bien la cohérence interne entre ces politiques et je ne vois pas l'évaluation qui est faite, en matière de santé publique, d'une pratique que je viens de dénoncer, d'une agriculture dopée aux pesticides et aux engrais.

En effet, un lien direct existe entre ces politiques. Lorsque l'on organise des tables rondes pour discuter du coût de la santé et du financement de l'INAMI, la qualité de l'alimentation et de l'environnement devrait constituer une préoccupation omniprésente, peut-être pas pour régler les problèmes actuels dans les six mois à venir, mais au moins ceux qui se poseront de façon de plus en plus aiguë dans le futur.

J'espère, madame le secrétaire d'Etat, que vous allez, au nom du gouvernement, apporter un certain nombre de réponses précises aux questions que j'ai posées et notamment à la dernière : que compte faire le gouvernement en matière de politique agricole pour répondre aux préoccupations que j'ai évoquées aujourd'hui? (*Applaudissements.*)

M. le Président. — La parole est à Mme Smet, secrétaire d'Etat.

Mme Smet, secrétaire d'Etat à l'Environnement et à l'Emancipation sociale, adjoint au Premier ministre. — Monsieur le Président, après avoir fourni à M. Lannoye quelques données sur base des questions précises qu'il a posées, je lui communiquerai la teneur de la réponse que m'a transmise M. De Keersmaecker qui ne peut être présent.

Je commencerai par dire à M. Lannoye que le problème dont il a parlé est extrêmement vaste et très intéressant. Les données qu'il vient lui-même d'exposer sont également dignes d'intérêt. Je connais bien la question et dois vous dire qu'un certain temps sera nécessaire pour élaborer une politique globale dans ce domaine.

Une directive européenne existe. Elle date du 15 juillet 1980, concerne la qualité des eaux destinées à la consommation humaine et a été transposée en droit belge par l'arrêté royal du 27 avril 1984 relatif à la qualité de l'eau distribuée par réseau. Ce texte de 1984 remplace un arrêté royal du 24 avril 1965 et vise donc la qualité de l'eau destinée à la consommation humaine. L'article 2 stipule les interdictions relatives à la fourniture de l'eau; l'article 3 et l'annexe IV nomment les auxiliaires technologiques et les autres additifs qui peuvent être utilisés dans les traitements de l'eau de distribution, ainsi que les doses maximales à mettre en œuvre; l'article 4 prévoit les dérogations

aux dispositions des articles 2 et 3, pour tenir compte des situations relatives à la nature et à la structure des terrains de l'aire dont est tributaire la ressource considérée.

Suivant la procédure prévue dans l'article 4 dudit arrêté royal du 27 avril 1984, j'ai accordé une dérogation jusqu'au 15 juillet de cette année pour les captages d'Amay, de Beaurieux, de Notre-Dame aux Charmes et de Sorée. J'ai également accordé une dérogation jusqu'à la même date pour les captages du Blankaart, d'Overijse et de la clinique Sainte-Elisabeth à Uccle, dont vous avez parlé, monsieur Lannoye. La concentration maximum admissible de la CEE est de cinquante milligrammes par litre. Il faut remarquer qu'avant l'arrêté royal de 1984, elle était de septante-six milligrammes par litre — sur base donc de l'arrêté royal de 1965 — et que, dans les années 70, en Allemagne et en Suisse, la norme était de nonante milligrammes par litre. C'est donc depuis la mise en vigueur de la directive européenne que les normes ont été abaissées, surtout sur base des avis donnés par l'Organisation mondiale de la santé.

Les dérogations accordées en Belgique prévoyaient septante-six milligrammes par litre pour les captages du premier point et pour le Blankaart, soixante milligrammes par litre pour Overijse et soixante-quatre milligrammes par litre pour la clinique Sainte-Elisabeth. Elles ont été accordées sur avis de l'Institut d'hygiène et d'épidémiologie et du Conseil supérieur d'hygiène, comme le prévoit l'arrêté royal du 27 avril 1984.

Je précise que toutes les demandes de prolongation du délai de dérogation ont été refusées. En effet, j'estime qu'un délai de trois ans est suffisant pour permettre d'adapter les installations. De plus, je préfère que la Belgique suive de près la politique préconisée dans ce domaine par le Marché commun. J'ajoute que j'ai chargé mon administration de réclamer un nouveau rapport aux sociétés de distribution et aux responsables de ces captages, afin de connaître l'évolution de la situation.

Si l'eau de distribution ne satisfait plus aux conditions fixées par l'article 2 de l'arrêté royal, à l'exception des dérogations prévues à l'article 4, les sociétés de distribution d'eau sont tenues d'en avertir immédiatement les consommateurs et le secrétaire d'Etat à l'Environnement.

La question concernant la politique agricole est surtout destinée, je suppose, au ministre de l'Agriculture. Je suis néanmoins consciente de l'importance que peuvent avoir des relations étroites entre le département de l'Agriculture et celui de l'Environnement.

Je vous donne lecture de la réponse du ministre: «Si, pour les eaux de surface, on constate un lien direct entre les eaux polluées et le pollueur, c'est moins simple pour les eaux souterraines. Une étude de la pollution par les nitrates du réseau hydrographique belge a démontré que les effluents ménagers et industriels provoquaient une pollution par les nitrates trois fois supérieure à celle causée par le drainage de terres agricoles et par les déchets d'origine animale.

Par ailleurs, il convient de mentionner que l'éventuelle contamination des eaux souterraines par les nitrates d'origine agricole se fait de manière diffuse et que le type de sol y joue un rôle très important. Cela dit, quelles sont les mesures prises?

Il faut, en premier lieu, rappeler que pour toute implantation de bâtiments d'élevage, l'avis de l'ingénieur du génie rural est demandé en matière de permis d'exploitation.

Le Service du génie rural est également représenté au sein d'un groupe de travail constitué dans le cadre de la commission «Construction, Mécanisation et Energie dans le secteur agricole», dont le but est de fixer des critères objectifs en vue de l'octroi de permis d'exploiter pour de nouvelles exploitations d'élevage.

De même, de nouvelles dispositions existent en matière d'accès au Fonds d'investissement agricole. Celles-ci prévoient explicitement, conformément à l'article 3, paragraphe 1, troisième tiret du règlement CEE 797/85 qu'une aide peut être accordée pour des investissements visant à la protection et à l'amélioration de l'environnement.

Mais compte tenu des caractéristiques mentionnées plus haut, l'essentiel des actions est d'ordre préventif. L'application des

matières fertilisantes dans les cultures est définie par une vulgarisation judicieuse et adéquate au niveau de l'agriculteur.

C'est ainsi qu'une campagne de sensibilisation à la problématique du lisier a encore été organisée l'an dernier avec la réalisation d'un film et d'une brochure intitulée *Le bon usage du lisier* et cela ensemble avec le secrétaire d'Etat à l'Environnement.

En ce qui concerne les engrais minéraux, les résultats de la recherche agronomique ont permis une fertilisation rationnelle sur le plan économique tout en contribuant dans le même temps à la préservation du milieu.

Il s'agit entre autres de la méthode du fractionnement de la fertilisation azotée, bien connue et appliquée par nos agriculteurs.

Cette méthode se base sur une série de données, telles que le lessivage estimé suivant le type de sol, le type d'engrais utilisé, les conditions climatiques annuelles, etc.

De même, les agriculteurs soucieux de réduire leurs coûts de production font de plus en plus appel aux laboratoires d'analyse de sol de manière à raisonner la fertilisation des cultures.

Enfin, conscients de l'importance que revêt la protection de nos eaux tant superficielles que souterraines, les ministres de l'Environnement, d'une part — et ce sur mon invitation —, et de l'Agriculture, d'autre part, examinent, pour l'instant, en vue de la meilleure intégration possible entre l'agriculture et l'environnement, telle que prônée par la Commission des Communautés européennes, quelles sont les mesures qui pourraient être prises à cet égard. Les Exécutifs régionaux sont associés à ce travail.

Pour la première fois depuis l'instauration de la régionalisation, s'est tenue, cet après-midi, une réunion entre les ministres des trois Régions et le pouvoir national de l'Environnement, à propos du problème des eaux.

Notre tâche consiste à dresser un plan définissant les buts à atteindre, la politique à suivre, les crédits nécessaires et la problématique des eaux, en général.

En ce qui concerne les nitrates et les phosphates, le ministre de l'Agriculture sera associé aux travaux, de manière à définir un plan global pour mener à bien notre combat contre la pollution de nos eaux de surface et souterraines. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — La parole est à M. Lannoye.

M. Lannoye. — Monsieur le Président, j'ai écouté attentivement la réponse de Mme le secrétaire d'Etat. Je me réjouis du fait qu'elle n'ait plus accordé de dérogation pour les cas précités; c'est fort bien ainsi.

A propos de l'évolution des normes qu'elle a évoquée, je me bornerai à dire que si celles-ci ont évolué à la baisse depuis quelques années, c'est précisément parce qu'un certain nombre d'effets négatifs des nitrates, en particulier et, plus spécialement des nitrites, n'étaient pas connus, à l'origine. Ce phénomène est très courant en matière d'environnement.

On peut citer un grand nombre de polluants dont les effets étaient minimisés il y a quinze, vingt ou trente ans et qui au fil du développement des connaissances sont apparus comme beaucoup plus dangereux et toxiques qu'on ne l'imaginait au départ.

Le problème des nitrates est tout à fait significatif. On a diminué les normes parce qu'on s'est aperçu, notamment pour la norme actuelle de 50 milligrammes par litre, que certains cas de méthémoglobinémie, c'est-à-dire d'empoisonnement du sang, avaient déjà lieu à des teneurs proches de cette valeur.

Je considère que cette norme est insuffisante, en tout cas dans son application à toute la population.

J'ajouterai que dans le projet de directive de la Communauté européenne de 1975 — et non dans la directive proprement dite de 1980 — il était clairement recommandé pour l'eau de coupage des biberons, de ne pas dépasser 15 milligrammes par litre.

Assez curieusement, cette recommandation — ce n'était pas une norme — a disparu dans la directive et ne s'est évidemment pas répercutée dans la loi belge. Or, je trouve qu'il s'agit

d'une précaution élémentaire qu'il me paraissait utile de préciser puisqu'un accord quasi unanime est intervenu entre le corps médical et les spécialistes de l'alimentation des enfants pour affirmer que moins il y a de nitrates dans l'eau, plus la qualité de celle-ci s'en trouve améliorée.

Je voudrais aussi signaler que, dans certaines eaux minérales — l'eau de Spa ou de Chevron, par exemple —, pompées dans des zones forestières, ne subissant pas l'influence de l'agriculture, la teneur naturelle en nitrates est de l'ordre de un, voire de moins d'un milligramme par litre. Or, la norme est cinquante fois supérieure à ce chiffre.

Nous devons être sensibles à cette différence importante existant entre une teneur dite « naturelle » et une autre, considérée comme acceptable parce qu'en réalité, on est, en quelque sorte, contraint d'accepter une situation déjà dégradée. Ceci concernait les normes.

Quant aux préoccupations du ministre de l'Agriculture, je regrette qu'il soit absent car j'aurais aimé pouvoir lui dire que je ne suis pas satisfait de sa réponse. En effet, d'après celle-ci, tout va bien : on prend ce phénomène en compte, les agriculteurs savent comment utiliser les engrais chimiques de manière à éviter des dégâts excessifs et l'on parle d'une pollution qui ne serait qu'éventuellement liée à l'agriculture. Laissez-moi rire ! Il ne s'agit absolument pas d'une pollution éventuelle, mais d'une pollution certaine. Plus personne ne conteste, en effet, le lien existant entre l'utilisation d'engrais azotés chimiques et la pollution des nappes souterraines par les nitrates.

Je suis d'autant moins satisfait de la réponse du ministre que ce qu'il est résulté, voici quelques semaines, de la publication de l'arrêté ministériel relatif au gel des terres prouve le manque d'intérêt porté à ce problème.

Je reconnais qu'un pas a été franchi, mais il faudrait faire preuve de plus de célérité si l'on ne veut pas voir s'aggraver la situation actuelle.

M. le Président. — En conclusion de cette interpellation, j'ai reçu deux motions.

La première émane de Mme Nélis et de M. Gryp et est ainsi rédigée :

« Le Sénat,

Ayant entendu l'interpellation du sénateur Lannoye et la réponse du gouvernement;

Considérant que les risques pour la santé des nourrissons et des enfants à naître sont directement en jeu;

Considérant que la pollution des eaux par les nitrates — en particulier les eaux souterraines — se généralise et croît en gravité,

Demande au gouvernement :

— De refuser à l'avenir toute demande de dérogation aux normes légales relatives à la teneur en nitrates des eaux destinées à la consommation humaine;

— De prendre toutes dispositions et mesures incitatives pour encourager les agriculteurs à la pratique de cultures moins intensives basées essentiellement sur une fertilisation organique. »

« De Senaat,

Gehoord de interpellatie van de heer Lannoye en het antwoord van de regering;

Overwegende dat de gezondheid van de zuigelingen en ongeboren kinderen rechtstreeks wordt bedreigd;

Overwegende dat de verontreiniging van het water — vooral van het grondwater — door nitraten zich sterk uitbreidt en steeds ernstiger wordt,

Verzoekt de regering :

— Voortaan elke aanvraag om afwijking van de wettelijke normen betreffende het nitraatgehalte van voor menselijke consumptie bestemd water af te wijzen;

— Alle nodige maatregelen te treffen om de landbouwers ertoe aan te zetten een minder intensieve landbouw te beoefenen en vooral organische meststoffen te gebruiken. »

La seconde, déposée par MM. Seeuws, Delloy et De Belder est rédigée comme suit :

« Le Sénat,

Ayant entendu l'interpellation de M. Lannoye et la réponse du secrétaire d'Etat à l'Environnement et à l'Emancipation sociale,

Passe à l'ordre du jour. »

De tweede, ingediend door de heren Seeuws, Delloy en De Belder, luidt :

« De Senaat,

Gehoord de interpellatie van de heer Lannoye en het antwoord van staatssecretaris voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie,

Gaat over tot de orde van de dag. »

Nous procéderons ultérieurement au vote sur la motion pure et simple, qui bénéficie de la priorité.

Wij stemmen later over de eenvoudige motie, die de voorrang heeft.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

ONTWERPEN VAN WET — PROJETS DE LOI

Indiening — Dépôt

De Voorzitter. — De regering heeft de volgende ontwerpen van wet ingediend :

1° Houdende de begroting van het ministerie van Openbare Werken voor het begrotingsjaar 1988;

Le gouvernement a déposé les projets de loi ci-après :

1° Contenant le budget du ministère des Travaux publics pour l'année budgétaire 1988;

— Verwezen naar de commissie voor de Infrastructuur.

Renvoi à la commission de l'Infrastructure.

2° Houdende bepalingen met betrekking tot het monetair statuut, de Nationale Bank van België, het monetair beleid en het Muntfonds.

2° Portant des dispositions relatives au statut monétaire, à la Banque nationale de Belgique, à la politique monétaire et au Fonds monétaire.

— Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

Renvoi à la commission des Finances.

Het ontwerp van wet onder het 2° zal worden gedrukt en rondgedeeld.

Le projet de loi repris sous le 2° sera imprimé et distribué.

VOORSTELLEN VAN WET — PROPOSITIONS DE LOI

Indiening — Dépôt

De Voorzitter. — De volgende voorstellen van wet werden ingediend :

1° Door mevrouw Tyberghien-Vandenbussche, tot wijziging van het koninklijk besluit van 10 juli 1975 houdende vaststelling van de personeelsformatie van de parketten bij het Hof van cassatie, de hoven van beroep, de rechtbanken van eerste aanleg, en van het auditoraat-generaal bij het Militair Gerechtshof;

Les propositions de loi ci-après ont été déposées :

1° Par Mme Tyberghien-Vandenbussche, modifiant l'arrêté royal du 10 juillet 1975 déterminant le cadre du personnel des parquets près la Cour de cassation, les cours d'appel, les tribunaux de première instance, et de l'auditorat général près la Cour militaire;

2° Door de heer de Clippele, tot wijziging van het Wetboek der successierechten en van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten, voor zover betreft de beboste eigendommen;

2° Par M. de Clippele, modifiant le Code des droits de succession et le Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe en ce qui concerne les propriétés boisées;

3° Door mevrouw Herman-Michielsens, tot wijziging van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering;

3° Par Mme Herman-Michielsens, modifiant la loi du 9 août 1963 instituant et organisant un régime d'assurance obligatoire contre la maladie et l'invalidité;

4° Door de heer Duquesne:

a) Houdende toekenning van een bijkomende uitkering aan bepaalde dienstplichtigen die tot het legercontingent behoren;

b) Tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 461 van 17 september 1986 houdende het rationalisatie- en programma-tieplan van het onderwijs voor sociale promotie.

4° Par M. Duquesne:

a) Visant à accorder une indemnité supplémentaire à certains miliciens faisant partie du contingent de l'armée;

b) Modifiant l'arrêté royal n° 461 du 17 septembre 1986 fixant le plan de rationalisation et de programmation de l'enseignement de promotion sociale.

Deze voorstellen van wet zullen worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Ces propositions de loi seront traduites, imprimées et distribuées.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

Il sera statué ultérieurement sur leur prise en considération.

INTERPELLATIONS — INTERPELLATIES

Demandes — Verzoeken

M. le Président. — Le bureau a été saisi des demandes d'interpellation suivantes:

1° De Mme Mayence-Goossens au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Classes moyennes sur « la situation créée par l'arrêt de la Cour d'appel de Gand concernant le problème de l'interruption volontaire de grossesse »;

Het bureau heeft de volgende interpellatieverzoeken ontvangen:

1° Van mevrouw Mayence-Goossens tot de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Middenstand over « de toestand die is ontstaan na het arrest van het Hof van beroep van Gent in verband met de zwangerschapsafbreking »;

2° De M. Serge Moureaux au ministre des Relations extérieures sur « la position du gouvernement belge à la suite de la déclaration du 15 novembre du Conseil national palestinien proclamant l'Etat palestinien et acceptant la réunion d'une

conférence internationale sur la base des résolutions 242 et 338 du Conseil de sécurité;

2° Van de heer Serge Moureaux tot de minister van Buitenlandse Betrekkingen over « het standpunt van de Belgische regering ten aanzien van de verklaring van 15 november van de Palestijnse Nationale Raad, waarbij de Palestijnse Staat wordt uitgeroepen en de noodzaak wordt aanvaard van een internationale conferentie op basis van de resoluties 242 en 338 van de Veiligheidsraad »;

3° De M. Cardoen au ministre des Travaux publics sur « l'amélioration de la sécurité routière sur la chaussée de Ninove à Bruxelles »;

3° Van de heer Cardoen tot de minister van Openbare Werken over « de verbetering van de verkeersveiligheid op de steenweg Ninove-Brussel »;

4° De M. Hasquin au ministre des Postes, Télégraphes et Téléphones sur « la situation désastreuse des télécommunications en région bruxelloise »;

4° Van de heer Hasquin tot de minister van Posterijen, Telegrafie en Telefonie over « de rampzalige toestand van de telecommunicatie in het Brusselse »;

5° De M. De Cooman au Vice-Premier ministre et ministre des Affaires économiques et du Plan et ministre de l'Education nationale sur « la suppression des périodes de soldes fixées par arrêté royal »;

5° Van de heer De Cooman tot de Vice-Eerste minister en minister van Economische Zaken en het Plan en minister van Onderwijs over « de afschaffing van de bij koninklijk besluit vastgestelde soldenperioden »;

6° De M. Evers au Premier ministre sur « les déclarations diamétralement opposées du ministre des Pensions et du secrétaire d'Etat aux Victimes de la guerre concernant la situation des incorporés de force dans l'armée allemande dans les régions annexées ».

6° Van de heer Evers tot de Eerste minister over « de lijnrecht tegenovergestelde verklaringen van de minister van Pensioenen en de staatssecretaris voor Oorlogsslachtoffers betreffende de toestand van de verplicht ingelijfd en bij het Duitse leger in het ingelijfde Belgische grondgebied ».

La date des interpellations non encore inscrites à l'ordre du jour de cette semaine sera fixée ultérieurement.

Enkele interpellaties staan op de agenda van deze week; de datum van de overige interpellaties zal later worden bepaald.

M. le Président. — Nous poursuivons nos travaux ce soir, à 19 heures 30.

Wij zetten onze werkzaamheden vanavond te 19 uur 30 voort. La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(La séance est levée à 18 h 40 m.)

(De vergadering wordt gesloten te 18 h 40 m.)